

Zöld közbeszerzés

Kézikönyv a környezetbarát közbeszerzésről

3. kiadás

Fontos megjegyzés

Ez a kézikönyv a Bizottság szolgálatainak tájékoztató jellegű kiadványa, és semmilyen módon nem tekinthető az intézményre nézve kötelező érvényűnek. Megjegyzendő továbbá, hogy a kézikönyv tartalma az uniós jogszabályok változása, többek között a közbeszerzési irányelvek módosítása és a Bíróság ítélezési gyakorlatának függvényében alakul. A kézikönyv a 2016. februári helyzetet tükrözi. A kézikönyv harmadik kiadását az Európai Bizottság és az ICLEI – Helyi Önkormányzatok a Fenntarthatóságért szervezet között létrejött 071201/2014/692772//SER/ENV.F.1 sz. szerződés alapján állították össze, és közbeszerzési elemzéssel támasztották alá.

A Europe Direct

szolgáltatás segítségével választ kaphat az Európai Unióval kapcsolatos kérdéseire.

Ingyenesen hívható telefonszám (*):

00 800 67 89 10 11

(*) Egyes mobilszolgáltatók nem engednek hozzáférést a 00 800-as telefonszámokhoz, vagy díjat számítanak fel hívásukért.

Az Európai Unióról további információk az interneten érhetők el (<http://europa.eu>).

Rendszerező adatok a kiadvány végén található.

Luxembourg: az Európai Unió Kiadóhivatala, 2016

Tervezés: www.rebekkadold.de

Elrendezés: Stephan Köhler (ICLEI)

ISBN: 978-92-79-56849-7

doi: 10.2779/837689

© Európai Unió, 2016

A kiadvány a forrás feltüntetésével szabadon másolható.

Tartalomjegyzék

Bevezetés

A zöld közbeszerzés lényege

1. fejezet – A zöld közbeszerzés megvalósítása

- 1.1 Zöld közbeszerzési politika
- 1.2 A prioritások és célkitűzések meghatározása
- 1.3 Képzés és iránymutatás
- 1.4 A zöld közbeszerzési követelmények forrásai
- 1.5 Elektronikus közbeszerzési rendszerek használata
- 1.6 A zöld közbeszerzés nyomon követése és felülvizsgálata
- 1.7 Hálózatépítés

2. fejezet – A közbeszerzési eljárás

- 2.1 Bevezetés
- 2.2 A közbeszerzés alapelvei
- 2.3 Az eljárás kiválasztása
- 2.4 Piaci konzultáció
- 2.5 A zöld közbeszerzés üzleti indokainak megalapozása
- 2.6 Keretmegállapodások

3. fejezet – A szerződésben előírt kötelezettségek meghatározása

- 3.1 A szerződés tárgyának meghatározása
- 3.2 Környezetvédelmi műszaki előírások
- 3.3 Anyagokra és gyártási módszerekre vonatkozó előírások
- 3.4 Egyedi megoldások alkalmazása
- 3.5 Zöld közbeszerzési követelmények és címkék alkalmazása
- 3.6 A megfelelés ellenőrzése

4. fejezet – A pályázók kiválasztása és kizárása

- 4.1 Bevezetés
- 4.2 Kizáró okok
- 4.3 Kiválasztási szempontok
- 4.4 Bizonyítási eszközök
- 4.5 Ajánlattevők csoportjainak értékelése

5. fejezet – A szerződések odaítélése

- 5.1 A szerződés odaítélésére vonatkozó általános szabályok
- 5.2 Környezetvédelmi odaítélési szempontok alkalmazása
- 5.3 Az életciklusköltség-számítás
- 5.4 Kirívóan alacsony összegű ajánlatok

6. fejezet – A szerződés szerinti teljesítési feltételek

- 6.1 A szerződési feltételeket érintő szabályok
- 6.2 Árubeszerzéssel kapcsolatos, szerződés szerinti teljesítési feltételek
- 6.3 Szerződés szerinti teljesítési feltételek építési beruházás vagy szolgáltatásmegrendelés esetén
- 6.4 A szerződési feltételeknek való megfelelés nyomon követése

7. fejezet – A zöld közbeszerzés legfontosabb ágazatai

- 7.1 Épületek
- 7.2 Étkeztetési és vendéglátóipari szolgáltatások
- 7.3 Közúti járművek
- 7.4 Energiafelhasználó termékek

Melléklet – Vonatkozó jogszabályok és szakpolitikák

Bevezetés

A zöld közbeszerzés (GPP) fontos eszköze az éghajlatváltozási, az erőforrás-felhasználási és a fenntartható fogyasztási és termelési környezetvédelmi célok megvalósításának, elsősorban az európai közszféra által az áruk és szolgáltatások beszerzésére költött összegek fontosságából adódóan. A zöld közbeszerzési eljárást az Európai Bizottság a Környezetvédelmi szemléletű közbeszerzés című közleményében olyan eljárásként határozza meg, „amelynek alkalmazásakor a hatóságok azoknak az áruknak, szolgáltatásoknak és munkálatoknak a beszerzését részesítik előnyben, amelyek más, azonos rendeltetésű árukhoz, szolgáltatásokhoz és munkálatokhoz képest kisebb mértékben terhelik a környezetet”.¹ Ez a kézikönyv a 2014. évi közbeszerzési irányelvek szerinti zöld közbeszerzés lehetőségeit mutatja be.²

A zöld közbeszerzés a közbeszerzési irányelvek esetében meghatározott értékhatár feletti és alatti összegű szerződésekre egyaránt alkalmazható. A 2014. évi közbeszerzési irányelvek lehetővé teszik a hatóságok számára, hogy környezetvédelmi megfontolásokat is figyelembe vegyenek. Ez vonatkozik a közbeszerzési eljárás részét képező megelőző szakaszra, valamint a szerződés teljesítésére is. A kizárásra és kiválasztásra vonatkozó szabályok célja, hogy biztosítsák az ajánlattevők és alvállalkozók környezetvédelmi jogszabályoknak való megfelelésének minimális szintjét. Az ajánlatkérők számára olyan technikák állnak rendelkezésre, mint az életciklusköltség-számítás, a fenntartható gyártási folyamatok meghatározása és a környezetvédelmi odaítélési szempontok alkalmazása, amelyek elősegítik a környezeti szempontból kedvezőbb ajánlatok azonosítását.

E kézikönyv célja, hogy segítséget nyújtson a hatóságok számára a zöld közbeszerzés eredményes megtervezéséhez és végrehajtásához. Az európai uniós jogszabályok által biztosított lehetőségeket tárgyalja gyakorlati megközelítésben, továbbá egyszerű és hatékony megoldásokat keres arra, hogy hogyan lehet a szerződésekben a környezetvédelmi szempontokat érvényesíteni. A kézikönyv a közbeszerzési eljárás logikáját és struktúráját

¹ COM (2008) 400, 4. oldal.

² Az Európai Parlament és a Tanács 2014/23/EU irányelve a koncessziós szerződésekről (a továbbiakban: a koncessziós irányelv); az Európai Parlament és a Tanács 2014/24/EU irányelve a közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (a továbbiakban: a klasszikus irányelv); valamint az Európai Parlament és a Tanács 2014/25/EU irányelve a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai szolgáltatási ágazatban működő ajánlatkérők beszerzéseiről és a 2004/17/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (a továbbiakban: a közszolgáltatói irányelv). Ez a kézikönyv elsősorban a klasszikus irányelvre vonatkozik, ugyanakkor a két másik irányelv alatt is nagyrészt megvannak ugyanezek a lehetőségek a zöld közbeszerzések lefolytatásához.

tükrözi. Számos konkrét példát mutat be továbbá a hatóságok Unióban megvalósított zöld közbeszerzéseire.³ A kézikönyv a hatóságok számára készült, elgondolásai és a megközelítései azonban éppúgy hasznosak a vállalatok beszerzői számára. A beszállítóknak és a szolgáltatóknak, különösen a kisebb vállalkozásoknak (kkv-knak) is segítséget nyújthat, hogy jobban megértsék a nyilvános közbeszerzési eljárásokban egyre gyakrabban megjelenő környezetvédelmi követelményeket.

Számos európai hatóság már nemcsak a zöld közbeszerzést, hanem a fenntartható közbeszerzést is gyakorolja: vásárlási döntéseik során a környezetvédelmi és a szociális szempontokat egyaránt érvényesítik. Ez a kézikönyv az ajánlattételi eljárást különösen környezetvédelmi szempontból vizsgálja. A 2014. évi irányelvek számos új lehetőséget kínálnak a társadalmilag felelős közbeszerzések lebonyolítására, amelyeket ez a kézikönyv nem tárgyal.

Miért jó a zöld közbeszerzés?

Az árukra, szolgáltatásokra és munkálatokra irányuló kormányzati kiadások az Unió GDP-jének körülbelül 14%-át teszik ki: ez évente mintegy 1,8 trillió EUR-t tesz ki.⁴ Amennyiben vásárlóerejük olyan árukra, szolgáltatásokra és munkálatokra irányul, amelyeknek kevésbé jelentős a környezeti hatása, akkor nagymértékben hozzájárulhatnak a helyi, regionális, nemzeti és nemzetközi fenntarthatósági célkitűzések eléréséhez. A zöld közbeszerzés az innováció jelentős motorja lehet a piacon, mivel a zöld termékek és szolgáltatások fejlesztéséhez valódi ösztönzőket biztosít. Ez különösen azokban az ágazatokban igaz, ahol a közbeszerzők a piac jelentős részét képviselik (pl. építőipar, egészségügyi szolgáltatások vagy tömegközlekedés).

Példák zöld közbeszerzési szerződésekre

- Energiahatékony számítógépek
- Fenntarthatóan kitermelt faanyagból készült irodabútorok
- Alacsony energiafelhasználású épületek
- Újrahasznosított papír
- Környezetkímélő termékeket alkalmazó takarítási szolgáltatások
- Elektromos, hibrid vagy alacsony kibocsátású járművek
- Megújuló energiaforrásokból származó villamos energia

³ Fontos megjegyzés: Bár a kézikönyvben szereplő információkat alaposan ellenőrizték, az Európai Bizottság a kézikönyvben vagy a kapcsolódó weboldalakon említett konkrét esetekkel kapcsolatban nem vállal felelősséget.

⁴ Európai Bizottság (2015), 2013. évi közbeszerzési mutatók. A közszolgáltatók költségeit ezek a számok nem tartalmazzák; a közszolgáltatói beszerzéseket is magukban foglaló korábbi becslések (2011) szerint ezek a kiadások az Unió GDP-jének 19%-át teszik ki, amely körülbelül 2,3 trillió EUR-nak felel meg.

A zöld közbeszerzés révén a hatóságok pénzügyi megtakarítást is elérhetnek, különösen akkor, ha egy szerződés tekintetében nemcsak a vételárat, hanem az életcikusköltségeket is figyelembe vesszük. Az energiahatékony vagy víztakarékos termékek vásárlásával például jelentősen csökkenthetők a közüzemi kiadások. A termékek veszélyesanyag-tartalmának csökkentése mérsékelheti az ártalmatlanítás költségeit. A zöld közbeszerzést alkalmazó hatóságok felkészültebben néznek szembe a jövő környezeti kihívásaival, például a szén-dioxid-kibocsátás csökkentésével vagy a még inkább körforgásos gazdaság felé való elmozdulással.

A zöld közbeszerzés előnyei

„A zöld közbeszerzés a gazdasági növekedés egyik eszköze: becslések szerint 2020-ban az ökoiparágak forgalma eléri majd a 2,2 trillió EUR-t” OECD (2013).⁵

„Ha a közsférában jobban alkalmazzuk a zöld közbeszerzést, számos problémától egy csapásra megszabadulnánk. Hozzájárulnánk az éghajlat és a környezet javulásához, és ugyanakkor növekedést idéznénk elő és munkahelyeket teremtenénk a zöld technológiát fejlesztő vállalkozásoknál. Más szóval a zöld közbeszerzés a világ zöld gazdasággá átalakításának egyik kulcsa” dán környezetvédelmi miniszter (2012).⁶

Regensburg városa zöld közbeszerzést folytatott le a közművek beszerzéséhez, ezáltal 15 év alatt 10 millió eurót spóroltak az energia- és vízellátási költségeken.

Csupán Hollandia hárommillió tonnával kevesebb szén-dioxidot bocsátana ki, ha a környezetvédelmi szempontokat is érvényesítő, fenntartható nemzeti közbeszerzés kritériumait valamennyi holland hatóság alkalmazná. A közsféra energiafelhasználása 10%-kal csökkenne.⁷

A jogi keret

A közbeszerzés jogi keretét az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: a Szerződés) rendelkezései, valamint az uniós közbeszerzési irányelvek határozzák meg, az Európai Bíróság értelmezése szerint. Nemzetközi szempontból az Unióra a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) közbeszerzésről szóló megállapodásának (GPA) feltételei és a kétoldalú kereskedelmi megállapodások vonatkoznak. A gyakorlatban az ezeknek a jogi eszközöknek való megfelelést általánosságban az uniós gazdasági szereplőkre vonatkozó

⁵ *Mapping out good practices for promoting green public procurement* (A zöld közbeszerzés előmozdítása bevált gyakorlatainak feltérképezése, OECD, 2013) 4. oldal. Elérhető: <http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=GOV/PGC/ETH%282013%293&docLanguage=En>.

⁶ *Green procurement is the key to green growth* (A zöld közbeszerzés a zöld növekedés kulcsa, dán környezetvédelmi és élelmiszerügyi miniszter, 2012). Elérhető: <http://eng.mim.dk/news-archive/2012/okt/20121009-green-procurement/>.

⁷ *De impact van het programma duurzaam inkopen anno 2011*, 4. oldal (Holland Infrastruktúraügyi és Környezetvédelmi Minisztérium, 2011).

jogoknak a harmadik országokban letelepedett gazdasági szereplőkre való kiterjesztésével érik el.

A fent említett keret számos olyan szabályt és alapelvet határoz meg, amelyet a közbeszerzési szerződések odaítélésekor figyelembe kell venni. A környezetvédelmi célkitűzéseket ezen a kereten belül sokféleképpen lehet érvényesíteni, amint azt ez a kézikönyv is bemutatja.

Ágazati törvényhozás

Az ágazatspecifikus uniós jogszabályok kötelezően előírnak bizonyos kötelezettségeket, például energiahatékonysági minimumszabványokat, amelyeket egyes áruk és szolgáltatások beszerzésekor be kell tartani. Ezek a kötelezettségek jelenleg többek között a következő ágazatokban érvényesek:

- **Irodai informatikai berendezések** – a központi kormányzati hatóságok által vásárolt valamennyi informatikai terméknek meg kell felelnie az Energy Star-rendeletben (az irodai berendezésekre vonatkozó közösségi energiahatékonysági címkézési programról szóló 106/2008/EK rendelet) előírt legújabb energiahatékonysági követelményeknek.⁸
- **Közúti járművek** – a közbeszerzési eljárás során valamennyi ajánlatkérőnek figyelembe kell vennie a járművek üzemeltetési energiafelhasználási és környezeti hatásait. A teljes életciklusra vonatkozó üzemeltetési költségek kiszámítására egységes módszert határoztak meg (a tiszta és energiahatékony közúti járművek használatának előmozdításáról szóló 2009/33/EK irányelv).
- **Épületek** – a középületekre az energiahatékonyságra vonatkozó minimumkövetelmények vonatkoznak, amelyeket közös uniós módszertan alapján a tagállamok szintjén határoznak meg. 2019. január 1-jétől a hatóságok által használt vagy a tulajdonukban lévő valamennyi új épületnek „közel nulla energiaigényű épületnek” kell lennie (az épületek energiahatékonyságáról szóló 2010/31/EU irányelv [átdolgozás]). Az energiahatékonysági irányelv⁹ meghatároz kötelező érvényű követelményeket az energiahatékonyságra vonatkozó minimumkövetelményeknek megfelelő középületek felújítása és megvásárlása, valamint az új bérleti szerződések vonatkozásában is.

⁸ Ez a közbeszerzési irányelvek alkalmazására megállapított értékhatárt meghaladó értékű szállítási szerződésekre alkalmazandó.

⁹ Az energiahatékonyságról szóló 2012/27/EU irányelv. Az irányelv III. melléklete tartalmazza azokat az intézkedéseket, amelyeket a központi kormányzati szerveknek meg kell hozniuk, és amelyeket egyéb hatóságok önkéntesen átvehetnek.

Egyes tagállamok ezenkívül saját szabályokat határoztak meg, amelyek bizonyos ágazatokra vagy szerződéstípusokra nézve kötelező érvényű zöld közbeszerzési szabványokat állapítanak meg. E jogszabályok áttekintésére e kézikönyv nem vállalkozik, a közbeszerzőknek azonban a nemzeti követelményekről naprakész információkkal kell rendelkezniük.

Zöld közbeszerzés az uniós szakpolitikában

A zöld közbeszerzés számos uniós szakpolitika és stratégia részét képezi, mivel elismerten elősegíti a természeti erőforrások fenntarthatóbb felhasználását, a fenntartható fogyasztás és termelés irányába történő elmozdulást, illetve ösztönzi az innovációt. A 2015 decemberében elfogadott, körforgásos gazdaságra vonatkozó uniós cselekvési terv a zöld közbeszerzést az erőforrások még hatékonyabb és eredményesebb felhasználásához szükséges egyik intézkedésként azonosítja.

A keretes szöveg tartalmazza azokat az egyedi anyagokat, amelyeket a zöld közbeszerzés előmozdítására határoztak meg uniós szinten. A zöld közbeszerzéssel kapcsolatos uniós szakpolitikák, stratégiák és jogszabályok részletes felsorolása a mellékletben található.

Nemzeti és helyi intézkedések

Mostanra már a legtöbb uniós tagállam kidolgozta zöld közbeszerzési vagy fenntartható közbeszerzési nemzeti cselekvési tervét, amelyben a zöld vagy fenntartható közbeszerzésre vonatkozóan számos különböző tevékenység és támogató intézkedés szerepel.¹⁰ A tagállamok többsége a közbeszerzés egészét tekintve, illetve az egyes termék-, illetve szolgáltatáscsoportok tekintetében már meghatározta a zöld vagy fenntartható közbeszerzésre vonatkozó célkitűzéseit.

A zöld közbeszerzés uniós szintű forrásai

• Az uniós zöld közbeszerzési követelmények

Annak érdekében, hogy az ajánlatkérők számára könnyebbé váljon a környezetkímélőbb termékek, szolgáltatások és munkálatok kiválasztása és megrendelése, (a dokumentum készítésének időpontjában) huszonegy termék- és szolgáltatáscsoport vonatkozásában született környezetvédelmi szemléletű közbeszerzési követelmények, amelyek közvetlenül beilleszthetők a közbeszerzési dokumentumokba. A zöld közbeszerzési követelményeket a jogalkotók folyamatosan felülvizsgálják és aktualizálják annak érdekében, hogy figyelembe vegyék a termékekre vonatkozó legfrissebb tudományos adatokat, az új technológiákat, a piaci fejleményeket és a jogszabályi változásokat. A követelmények nagy része az EU valamennyi hivatalos nyelvén elérhető.

• Információs szolgálat

Az Európai Bizottság létrehozott egy információs szolgálatot, amely terjeszti a zöld közbeszerzéssel kapcsolatos információkat, és választ ad az érdekeltek kérdéseire. Ennek elérhetőségei megtalálhatók a zöld közbeszerzésről szóló weboldalon:

<http://ec.europa.eu/environment/gpp/helpdesk.htm>

• Tájékoztatás

A zöld közbeszerzésről szóló weboldal a zöld közbeszerzés gyakorlati és szakpolitikai vonatkozásaira vonatkozó legfontosabb információforrás. A környezetvédelemmel összefüggő kérdésekkel, illetve a zöld közbeszerzésre vonatkozó helyi, nemzeti és nemzetközi információkkal kapcsolatos számos forrás hivatkozása megtalálható rajta. A weboldalon megtalálható a múltbeli és jelenleg folyamatban lévő zöld közbeszerzéssel kapcsolatos projekteket összesített jegyzéke, a zöld közbeszerzéssel kapcsolatos legfrissebb híreket és eseményeket ismertető hírértesítő, a gyakran ismétlődő kérdésekre (GYIK) adott válaszok listája, a kulcsfontosságú kifejezések és fogalmak glosszáriuma, tanulmányok, a zöld közbeszerzés példái, valamint ez a kézikönyv is.

Mindezek tehát a következő weboldalról tölthetők le:
<http://ec.europa.eu/environment/gpp>.

¹⁰ http://ec.europa.eu/environment/gpp/action_plan_en.htm

Számos ország és régió már szintén kidolgozott zöld vagy fenntartható közbeszerzésre vonatkozó követelményeket. Ezek sok esetben nagyon hasonlóak az uniós zöld közbeszerzési követelményekhez, emellett olyan kiigazításokat tartalmaznak, amelyek az egyedi körülményeket vagy a követelményeket kidolgozó hatóságok prioritásait tükrözik. A követelményrendszerek többsége az életciklus-elemzések adatain alapul (amennyiben azok rendelkezésre állnak), illetve

az ökocímkéken és az azokat alátámasztó tényeken.¹¹

Egyes ajánlatkérők helyi, regionális és nemzeti szinten szintén fogadtak el zöld és fenntartható közbeszerzésre vonatkozó gyakorlatokat. Intézkedéseik egyes esetekben a nemzeti cselekvési terveket is inspirálták, illetve példájukat más tagállamokban is követték. Ez a kézikönyv számos ilyen példát mutat be, Uniós-szerte pedig egyre több bevált gyakorlatot alkalmaznak. Több mint 100 példa összegyűjtött listája a következő weboldalon érhető el: http://ec.europa.eu/environment/gpp/case_en.htm.

Zöld közbeszerzési eljárások Írországban

Írország 2012-ben elfogadta a *Zöld közbeszerzési eljárások* című zöld közbeszerzési cselekvési tervet. A cselekvési terv célkitűzése, hogy nyolc termék- és szolgáltatáscsoportban az összes közbeszerzés ötven százaléka zöld legyen. A Környezetvédelmi Ügynökség 2014-ben közzétett egy átfogó feltételrendszert és iránymutatást, amellyel a hatóságokat kívánja segíteni a célkitűzés elérésében. A feltételrendszer az uniós szinten megállapított feltételeken alapul, ugyanakkor figyelembe veszi az ír egyedi beszerzési mintákat és az ír piac szerkezetét. Az iránymutatás az uniós és a nemzeti környezetvédelmi jogszabályokra is visszautal.

¹¹ Lásd Evans, Ewing, Mouat és Nuttall *Assessment and Comparison of National Green and Sustainable Public Procurement Criteria and Underlying Schemes* (A zöld és fenntartható közbeszerzésre vonatkozó nemzeti követelmények, illetve az azok alapjául szolgáló rendszerek értékelése és összehasonlítása) (2010) című tanulmányát, amely a következő weboldalon érhető el: http://ec.europa.eu/environment/gpp/studies_en.htm.

A zöld közbeszerzés lényege

Ez a kézikönyv a közbeszerzési eljárás minden egyes szakaszát érintve részletesen ismerteti, hogy a zöld közbeszerzés hogyan valósítható meg. Az alapvető lépések alábbi felsorolása egy-egy hivatkozást tartalmaz a kézikönyv azon részére, ahol a részletes információk találhatóak.

- Ismerkedjen meg a **zöld közbeszerzés alkalmazási körével és lehetséges előnyeivel**, valamint a rendelkezésre álló forrásokkal.

- Kötelezze el magát az eljárás mellett és biztosítsa a politikai támogatást azáltal, hogy egyértelmű **fogalommeghatározásokat** és **célkitűzéseket** tartalmazó, a szervezetének megfelelő **zöld közbeszerzési politikát** fogad el.
- A **zöld közbeszerzésre vonatkozó** meglévő **követelmények, ökcímkek** és egyéb források megismerése után határozza meg a **prioritásokat** a kívánt termék- és szolgáltatáscsoport vonatkozásában.
- Végezzen **tájékoztatási, képzési, hálózatépítési és nyomonkövetési** tevékenységeket, annak érdekében, hogy célkitűzéseit biztosan elérje.

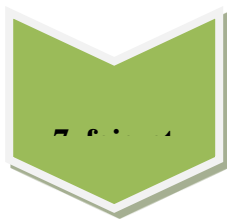
- Mérlegelje, hogy a zöld közbeszerzésre vonatkozó követelmények hogyan befolyásolják a kiválasztott árukkal és szolgáltatásokkal kapcsolatos **közbeszerzési eljárást**, illetve hogy a követelményeket a **jogi kötelezettségekkel** összhangban hogyan fogja teljesíteni.
- Tájékozódjon a piacon kínált termékekkel és szolgáltatásokkal kapcsolatban: **vegye fel a kapcsolatot a beszállítókkal** és az **életciklusköltség-számítás** alapján **szolgáljon üzleti indokokkal** a zöld közbeszerzés alkalmazására.

- A pályázati eljárás során oly módon határozza meg a szerződés **tárgyát** és a **műszaki leírást**, hogy azok vegyék figyelembe a megrendelni kívánt áruk, szolgáltatások és munkálatok életciklusa során azok környezetre gyakorolt hatásait, és az elvárásai meghatározásához vegye fontolóra a **címkek** alkalmazását.

- Adott esetben alkalmazzon **környezetvédelmi műszaki kapacitáson** vagy **környezetvédelmi és ellátáslánc-vezetési** intézkedéseken alapuló kiválasztási szempontokat és **zárja ki a környezetvédelmi előírásoknak nem megfelelő ajánlattevőket**.

- Olyan **odaítélési szempontokat** határozzon meg, amelyek arra ösztönzik az ajánlattevőket, hogy a környezeti teljesítményüket az előírtnál magasabb szinten valósítsák meg, és ezeket a kritériumokat alkalmazza átlátható módon. A pályázatok összehasonlításakor értékelje az **életciklusköltségeket**, és utasítsa el a **kirívóan alacsony árajánlatokat**, amennyiben nem felelnek meg a környezetvédelmi jognak.

- A **szerződés teljesítésére vonatkozóan** olyan **kikötéseket** határozzon meg, amelyek nagy hangsúlyt fektetnek a beszállító vagy szolgáltatók környezetvédelmi kötelezettségeire és megfelelő **jogorvoslatot** biztosítanak arra az esetre, ha a követelmények nem teljesülnek a kellő mértékben. Gondoskodjon arról, hogy a kötelezettségvállalások **nyomon követésére** megfelelő rendszer álljon rendelkezésre

Határozza meg a környezetre nagy hatást gyakorló ágazatok, pl. **irodaépületek, étkeztetés és vendéglátóipar, járművek és energiafelhasználó termékek** esetében a pályázati eljárás során alkalmazandó különleges zöld közbeszerzési megközelítéseket.

1. fejezet – A zöld közbeszerzés megvalósítása

A zöld közbeszerzés megvalósításakor meg kell határozni a zöld közbeszerzés alkalmazási körét, meg kell állapítani a prioritásokat és a célkitűzéseket, az alkalmazottak számára megfelelő képzést kell biztosítani és a teljesítményt nyomon kell követni. Mindezek az elemek alkotják a zöld közbeszerzési politikát. A szervezet működési eljárásaival és elektronikus közbeszerzési rendszerekkel e politika tovább támogatható.

Az ebben a fejezetben található iránymutatás minden olyan hatóság esetében alkalmazható, amely zöld közbeszerzést kíván végezni. A legtöbb uniós tagállam kidolgozta a zöld közbeszerzésre vonatkozó nemzeti cselekvési tervet,¹² és ezek várhatóan hatást gyakorolnak az adott ország hatóságainak a végrehajtáshoz való stratégiai megközelítésére, például a kitűzött célok, a prioritást élvező termékcsoportok és a nyomonkövetési követelmények szempontjából.

1.1 Zöld közbeszerzési politika

Európában számos közigazgatási szerv magáévá tette azt az elképzelést, hogy önálló zöld közbeszerzési politikát dolgoz ki vagy beilleszti a zöld közbeszerzés megvalósítását más politikákba. A zöld közbeszerzéshez elengedhetetlen az adott szervezeten belül a különböző osztályok és az ott dolgozó személyzet közötti hatékony együttműködés. A zöld közbeszerzés sikerének általában egyik meghatározó tényezője a magas szintű támogatottság.

A legnagyobb hatékonyság érdekében a zöld közbeszerzési politikának a következőkre kell kiterjednie:

- egyértelmű célkitűzéseket, prioritásokat és időkereteket kell tartalmaznia (lásd az 1.2. pontot);

¹² A nemzeti cselekvési tervekről bővebb információ itt érhető el:
http://ec.europa.eu/environment/gpp/action_plan_en.htm

- meg kell jelölnie a beszerzési tevékenységek hatókörét (pl. a tevékenység az egész hatóságot érinti vagy csak bizonyos szervezeti egységeket? A tevékenység mely termék- és szolgáltatáscsoportokat érinti?);
- ki kell jelölnie, hogy ki a felelős a politika végrehajtásáért;
- tartalmaznia kell egy, a teljesítmény megfelelő nyomon követésére alkalmas mechanizmust (lásd az 1.5. pontot).

A zöld közbeszerzési politikát össze kell hangolni a beszerzésekkel kapcsolatos meglévő politikákkal és stratégiákkal, valamint a szervezet fenntartható működésével. Tehát a belső felhasználókkal, beszállítókkal és a vezetőséggel konzultálni kell annak biztosításához, hogy a politika végrehajtható legyen. Ezenkívül külső tanácsadást vagy partneri felülvizsgálatot is igénybe vehet a zöld közbeszerzést végrehajtó egyéb közjogi szervezetektől, illetve az 1.7. pontban meghatározott hálózatoktól.

Miután egy adott politikát bevezetnek, valamilyen formában ki kell dolgozni egy operatív végrehajtási tervet, amely körvonalazza az egyes feladatokat, a felelősségi köröket és az ütemtervet. A politikát és a végrehajtási tervet ezután a lehető legszélesebb körben ismertetni kell, különösen a leginkább érintett alkalmazottak és a politika végrehajtásában részt vevő beszállítók körében.

1.1.1 Munkacsoport létrehozása

A zöld közbeszerzés végrehajtásához elengedhetetlen az adott szervezeten belül a különböző osztályok és az ott dolgozó személyzet részvétele, illetve a közöttük lévő együttműködés. Valószínűleg konzultálni kell a pénzügyi, környezetvédelmi és beszerzési vezetővel, valamint a speciális részlegek, például az építési, az energetikai és az informatikai részleg képviselőivel is.

A beszerzési feladatokat számos hatóságnál különböző igazgatási területek látják el. A zöld közbeszerzési politika kidolgozásakor a különböző osztályok képviselőiből álló munkacsoport létrehozása, a célok és célkitűzések meghatározása, valamint a képzési igények felmérése segíthet valamennyi érdekelt fél elköteleződésének biztosításában, valamint abban, hogy ezek az igények teljesülnek.

1.2 A prioritások és célkitűzések meghatározása

A közbeszerzési eljárásban a zöld közbeszerzési elvek alkalmazását jellemzően lépésről lépésre kell megvalósítani. Az egyik módszer szerint kezdetben csak a termék- és szolgáltatáscsoportok szűk körére kell összpontosítani. A zöld közbeszerzés iránt legelkötelezettebb részlegek kísérleti tevékenységei elősegíthetik a sikeres megvalósítás bemutatását és a megközelítés szélesebb körű elfogadtatását.

1.2.1 Hogyan kell a prioritásokat meghatározni?

Annak megállapításakor, hogy milyen termékek és szolgáltatások, illetve munkálatok kerüljenek előtérbe, kezdetben három fő szempontot kell szem előtt tartani¹⁴:

- **Környezeti hatás** – Válassza ki azokat a termékeket (pl. flottaautókat) vagy szolgáltatásokat (pl. takarítási szolgáltatásokat), amelyeknek az életciklusuk alatt jelentős a környezeti hatásuk.
- **Költségvetési jelentőség** – Összpontosítson azokra a területekre, amelyek a legnagyobb kiadást jelentik a hatóság számára.
- **Piaci hatás kiváltásának lehetősége** – Összpontosítson azokra a területekre, amelyek a legnagyobb eséllyel befolyásolják a piacot.

Fenntartható élelmiszer-beszerzés tervezése az Egyesült Királyságban

Az Egyesült Királyság Környezetvédelmi, Élelmiszer- és Vidékügyi Minisztériuma (Defra) 2014-ben létrehozta a *Közbeszerzési terv*¹³ című, fenntartható élelmiszer-beszerzésre irányuló keretrendszerét. Az Egyesült Királyság miniszterelnöke által támogatott terv konkrét jövőképet, célokat és eredményeket vázol fel a fenntartható élelmiszer-beszerzés vonatkozásában. Ez magában foglalja a beszállítókkal való kapcsolatfelvételt és azok ösztönzését a fenntartható élelmiszerek termelésére és a fenntartható étkeztetés biztosítására. Ez a politika a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlatra vonatkozóan a kiegyensúlyozott mutatószámrendszer megközelítést tartalmazza, amely az olyan erőforrások felhasználását figyeli, mint az energia, víz és hulladék, továbbá a környezeti hatásokat, a változatosságot és a szezonalitást, az állatok jólétét, valamint a tisztességes és etikus kereskedelmet.

¹³ Bővebben: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/307171/july-2014.pdf

¹⁴ http://ec.europa.eu/environment/gpp/studies_en.htm. A termék- és szolgáltatáscsoportok kiválasztásakor az Európai Bizottság és a legtöbb tagállam ezeket a szempontokat vette figyelembe a zöld közbeszerzés követelményeinek kidolgozásához.

Ez a szerződés méretétől vagy ismertségétől függhet, illetve az is befolyásolhatja, hogy a beszállítók számára mennyire fontos, hogy állami szektorból származó megrendelőkkel rendelkezzenek.

Az ágazatok végleges kiválasztásánál még számos egyéb tényezőt is figyelembe kell venni:

- **Politikai prioritások.** Vannak-e olyan sajátos helyi környezetvédelmi prioritások, például a városi levegőminőség, az energia-/vízfogyasztás, a hulladékgazdálkodás, illetve az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, amelyekhez lehetne kapcsolódni?

- **A környezetvédelmi szempontból kedvezőbb alternatívák piaci elérhetősége.** A piacelemzés hasznos segítséget nyújthat annak meghatározásához, hogy elérhetők-e olyan megfelelő alternatívák, amelyeknek kisebb a környezeti hatása. Ellenőrizze a vonatkozó környezetvédelmi címkéket és tanúsítványokat.

- **Költségszemponatok.** A környezetkímélőbb alternatívák a költségek szempontjából inkább semlegesek vagy befolyásolni fogják-e a költségvetését? A „költségek” értékelésénél az életciklus alatt felmerülő valamennyi költséget tanácsos figyelembe venni: a vételárát, a használat költségeit (pl. energia- és vízfelhasználás, karbantartás), valamint a selejtezéssel kapcsolatos költségeket (lásd az 5.3. pontot). Egyes esetekben támogatások állhatnak rendelkezésre a zöldebb lehetőségekbe való befektetésekhez, ezért érdemes kapcsolódó programokat keresni.

- **A kritériumok ismerete.** A zöld közbeszerzés követelményeit számos termék- és szolgáltatáscsoportra kidolgozták, így ezek közvetlenül beilleszthetők a pályázati eljárásba, elkerülve, hogy a környezeti teljesítménnyel összefüggő jellemzőkkel kapcsolatban hosszadalmas kutatásokat, illetve piacelemzést kellene végezni. Az uniós zöld közbeszerzési követelmények a kézikönyv készítésének időpontjában 21 termék- és szolgáltatáscsoportra terjednek ki és alap-, illetve átfogó változatban is rendelkezésre állnak (lásd az 1.4.1. pontot). Számos uniós országban nemzeti és regionális kritériumok is rendelkezésre állnak.

- **Láthatóság.** Hatósága zöld közbeszerzéssel kapcsolatos tevékenységéről milyen mértékben fog tudomást szerezni a nagyközönség, a piac, más ajánlatkérők és annak alkalmazottai? Észreveszik-e, hogy hatósága erőfeszítéseket tesz a környezetvédelmi teljesítmény fejlesztésére? A nagy profilváltások, például az adott hatóság által használt járművek típusa vagy az étkezdében a bioélelmiszerekre való áttérés elősegítheti a zöld közbeszerzési politikával kapcsolatos társadalmi tudatosság kialakítását és a szervezetéről kialakult kép javítását.

• **Gyakorlati szempontok.** Meg kell-e újítani jelentősebb szerződéseket vagy bizonyos termék- illetve szolgáltatáscsoportokra hosszú távú szerződések vannak érvényben? Milyen időbeli és pénzügyi forrásokat lehet mozgósítani a végrehajtáshoz? Van-e olyan termék-/szolgáltatáscsoport, amelynek esetében már bevontak környezetvédelmi szakértőt?

1.2.2 A zöld közbeszerzéssel kapcsolatos célkitűzések meghatározása

Az egyértelmű célkitűzések rendkívül fontosak az előrelépés értékeléséhez, illetve ahhoz, hogy a szándékait ismertesse a szervezetben belül és a nyilvánosság körében.

A célkitűzések a következőket foglalhatják magukban:

- Általános közbeszerzési célkitűzések: például 2018-ig a közbeszerzések 80%-ának (értékben vagy a pályázatok számát tekintve) tartalmaznia kell a zöld közbeszerzési követelményeket. A célkitűzések nemzeti, regionális és helyi szinten különbözőek lehetnek.

A flamand kormány célja a fenntartható közbeszerzés

Belgiumban a flamand kormány azt a célt tűzte ki, hogy 2020-ig a közbeszerzéseit 100%-ban a fenntartható közbeszerzés követelményeinek megfelelően fogja végrehajtani. A fenti célkitűzéshez vezető lépéseket a 2009–2011-re, 2012–2014-re, 2015–2017-re és 2018–2020-ra vonatkozó cselekvési tervekben fogják meghatározni vagy határozták meg. Minden cselekvési terv tartalmaz majd iránymutatást, kritériumokat és nyomonkövetési mechanizmust annak érdekében, hogy a központi kormányzat minden minisztériuma teljesíteni tudja ezt a célkitűzést.

- Termék-/szolgáltatásspecifikus célkitűzések: például 2017-ra az iskolai étkezdékben kapható élelmiszerek 60%-ának bioélelmiszerből kell származnia, vagy 2018-re minden takarítási szolgáltatónak olyan termékeket kell használni, amelyek megfelelnek az uniós öko címkék feltételeinek.

- Operatív célkitűzések: például 2017-ig valamennyi közbeszerzéssel foglalkozó tisztviselőnek zöld közbeszerzésről szóló képzésben kell részesülnie, illetve a zöld közbeszerzéssel kapcsolatos iránymutatásoknak a hatóság belső hálózatán valamennyi munkatárs számára elérhetőnek kell lenniük.

A zöld közbeszerzéssel kapcsolatos célkitűzések meghatározásánál fontos egyértelműen meghatározni, hogy a gyakorlatban mi számít zöld közbeszerzésnek. A tagállamok által nemzeti szinten megállapított célokat illetően egy pályázat akkor tekinthető zöld szemléletűnek, ha tartalmazza a nemzeti vagy uniós zöld közbeszerzési követelményeket.

1.3 Képzés és iránymutatás

A zöld közbeszerzés sikeres megvalósításához az alkalmazottaknak megfelelő gyakorlati készségekkel és ismeretekkel kell rendelkezniük, illetve hozzá kell férniük az információkhoz. Képzésre és iránymutatásra például a következő területeken lehet szükség:

- Hogyan lehet a környezetvédelmi szempontokat integrálni a közbeszerzési eljárásba? (lásd a 2–7. fejezetet)

• Hol lehet segítséget kapni a környezetvédelmi követelmények kidolgozásához? (lásd az 1.4. pontot és a 3. fejezetet)

• Hogyan kell értékelni és ellenőrizni az ajánlattevők környezetbarát jellegre vonatkozó állításait? (lásd a 3.6. és az 5.2. pontot)

• Hogyan kell a pályázati eljárás során az életciklusköltségeket értékelni? (lásd az 5.3. pontot)

Ez a kézikönyv bemutatja ezeket témaköröket és feltünteti azokat a forrásokat, ahol további információkat és iránymutatásokat lehet találni, amennyiben ezek rendelkezésre állnak. A kézikönyv ugyanakkor nem pótolja a zöld közbeszerzéssel kapcsolatos alapos képzést.

Néhány uniós ország és régió zöld közbeszerzéssel kapcsolatos képzési programokat szervez: ezek lehetnek akár önálló, akár az általánosabb közbeszerzési képzésbe beépített képzési modulok.

Néhány hatóság szintén adott ki arra vonatkozó iránymutatást, hogy a zöld közbeszerzést közbeszerzési tevékenysége során hogyan kell megvalósítani. Ez az iránymutatás tartalmazhat, például különleges zöld közbeszerzési követelményeket, amelyeket bizonyos termék- és szolgáltatáscsoportokra kell alkalmazni.

Különböző kézikönyvek és eszközök nemzeti szinten is gyakran elérhetők a zöld közbeszerzésről szóló weboldalakon, illetve némely esetben léteznek nemzeti zöld közbeszerzési információs szolgálatok is. Emellett létezik egy európai információs szolgálat is, amelynek elérhetőségei megtalálhatók a zöld közbeszerzésről szóló weboldalon:

<http://ec.europa.eu/environment/gpp/helpdesk.htm>.

Zöld közbeszerzési képzés Szardínián, Olaszországban

A szardíniai zöld közbeszerzési regionális hálózat részét képező GPP Ecosportelli támogatja a tartományi önkormányzatokat, a helyi önkormányzatokat és egyéb közjogi szerveket, valamint a helyi vállalkozásokat a zöld és fenntartható beszerzésben. Tevékenységei közé tartoznak a „műszaki laboratóriumok”, vagyis azok a valamennyi regionális térségben megszervezett képzési műhelyek, ahol konkrét lépések – mint például zöld közbeszerzési eljárások, politikák, stratégiák vagy magatartás – megtervezésében és végrehajtásában segítik a résztvevőket. A képzés nyomán magas szintű részvételt sikerült elérni a zöld közbeszerzésben, ideértve a kis önkormányzatokat is. Az elemzés továbbá növekedést mutat a helyi vállalkozások által benyújtott zöld ajánlatok számában is.

Fenntartható közbeszerzési és innovatív beszerzési szakértői központ Hollandiában

A PIANOo, a holland közbeszerzési szakértői központ egy körülbelül 3500 közbeszerzési szakértőből álló hálózatnak és hálózattal dolgozik. Itt valamennyi holland közbeszerzési szakértő találhat információt és eszközöket a fenntartható közbeszerzéshez és az innovatív beszerzéshez kapcsolódóan. A PIANOo eszközöket és forrásokat – köztük egy privát konzultációs platformot – is biztosít, továbbá hozzáférést nyújt tanulási eszközökhöz és bevált gyakorlatokhoz, végrehajtási tanácsadáshoz, munkacsoportokhoz, valamint a PIANOo közbeszerzési jogi kurzusához. A PIANOo Hollandiában növeli a közbeszerzés területén a szakmai színvonalat, javítja a beszerzések fenntarthatóságát, továbbá megkönnyíti a kapcsolattartást a piaccal.

1.4 A zöld közbeszerzési követelmények forrásai

A „zöld közbeszerzési követelmények” kifejezés nemcsak a kiválasztási és odaítélési szempontokat foglalja magában, hanem olyan előírásokat és szerződés szerinti teljesítési feltételeket is, amelyek segíthetnek zöldebb szemléletűvé tenni a szerződést. A zöld közbeszerzés megvalósítása során fontos lépés a zöld közbeszerzési követelmények forrásainak meghatározása.

1.4.1 Az uniós zöld közbeszerzési követelmények

Az EU a bevezetőben említettek szerint számos termék- és szolgáltatáscsoportra kidolgozta a zöld közbeszerzési követelményeket, amelyeket rendszeresen felülvizsgál és aktualizál. A követelmények közvetlenül beilleszthetők a közbeszerzési dokumentumokba és információkat tartalmaznak az ellenőrzés módszereiről is. A követelmények nagy része az EU valamennyi hivatalos nyelvén elérhető.

A jelenleg érintett termék- és szolgáltatáscsoportok a következők:¹⁵

- Tisztítószeres és szolgáltatások
- Másolópapír és a grafikai célra szánt papír
- Kapcsolt hő- és villamosenergia-termelés
- Irodaépület
- Az egészségügyi ágazatban használt elektromos és elektronikai készülékek
- Villamos energia
- Étkeztetési és vendéglátó-ipari szolgáltatások
- Bútorok
- Kertészeti termékek és szolgáltatások
- Képfalképző berendezések
- Beltéri világítás
- Irodai informatikai berendezés
- Közúti tervezés, építés és karbantartás
- Egészségügyi szerelvények
- Közvilágítási lámpatestek és forgalomirányító fényjelző készülékek
- Textilek
- Vízübléses WC-k és vizeldék
- Közlekedés
- Falpanelek
- Szennyvíz-infrastruktúrák
- Melegvíz-üzemű fűtőberendezések

A zöld közbeszerzési követelmények számos adatforráson alapulnak, és minden termékcsoportra külön műszaki háttérinformációkat tartalmazó jelentést készítenek a figyelembe vett megfontolások azonosítása érdekében. A tudományos tények a rendelkezésre álló tudományos információkon és adatokon alapulnak, életciklus-alapú megközelítést alkalmaznak, valamint számos érdekelt fél munkáját dicsérik. 2011 óta a Bizottság

¹⁵ A követelmények naprakész jegyzékét lásd a zöld közbeszerzésről szóló weboldalon: http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm.

Sevillában, Spanyolországban létrehozott Közös Kutatóközpontja vezeti a legtöbb termékcsoportra vonatkozó követelmények kidolgozásának folyamatát.¹⁶

Az uniós zöld közbeszerzési követelmények minden egyes érintett ágazat esetében kétszintű rendszert alkotnak:

- Az **alapkövetelmények** úgy kerültek kialakításra, hogy lehetővé tegyék a zöld közbeszerzés könnyű alkalmazását, a termék vagy szolgáltatás környezeti teljesítményének kulcsfontosságú területére/területeire összpontosítsanak, és a vállalkozások számára a lehető legkisebb adminisztratív költségekkel járjanak.
- Az **átfogó követelmények** többféle szempontot vagy a környezeti teljesítmény magasabb szintjeit is figyelembe veszik, és olyan hatóságok számára dolgozták ki, akik tovább akarnak lépni a környezetvédelmi és innovációs célkitűzések támogatásában.

Valamennyi uniós zöld közbeszerzési követelmény, illetve az azok kiválasztásakor figyelembe vett főbb megfontolásokat ismertető műszaki háttér-információkat tartalmazó jelentés letölthető a zöld közbeszerzéssel foglalkozó weboldáról (<http://ec.europa.eu/environment/gpp>). A követelmények értelmezéséhez és alkalmazásához a zöld közbeszerzési információs szolgálat nyújt segítséget.

1.4.2 A követelmények egyéb forrásai

Az uniós zöld közbeszerzési követelményeken túlmenően számos nemzetközi, nemzeti és regionális szerv dolgozott ki követelményeket a termék- és szolgáltatáscsoportok széles körére vonatkozóan. A követelmények alkalmazása többféleképpen történhet, noha az eljárások sok esetben hasonlóak az uniós zöld közbeszerzési rendszerhez. A legfontosabb követelményekre mutató hivatkozások megtalálhatók az uniós zöld közbeszerzésről szóló weboldalon.

1.4.3 Címkék

Számos olyan környezetvédelmi címke létezik, melynek célja segíteni a beszerzőket a fenntartható termékek vagy szolgáltatások azonosításában. Zöld közbeszerzési szempontból a legértékesebb címkék azok, amelyek objektív és átlátható kritériumokon alapulnak, és amelyeket független harmadik fél ítél oda. Ezek a címkék fontos szerepet játszanak a műszaki leírás és az odaítélési szempontok kidolgozásában, valamint az alkalmasság ellenőrzésében. A közbeszerzésben a címkék használatára vonatkozó konkrét szabályokat a kézikönyv vonatkozó szakaszai tartalmazzák.¹⁷

A különböző típusú környezetvédelmi címkéket az alábbiakban ismertetjük:

¹⁶ A kidolgozás alatt álló követelményekről bővebb információ itt érhető el:

http://susproc.jrc.ec.europa.eu/product_bureau/projects.html

¹⁷ Lásd a 3.5. és az 5.2.3. szakaszt.

Több ágazatban alkalmazott, több

követelménynek megfelelő címkék – Ezek a legáltalánosabb és a zöld közbeszerzés során leggyakrabban használt környezetvédelmi címkék. A több követelménynek megfelelő címkék a termék vagy szolgáltatás életciklusa során azok környezeti hatására vonatkozó tudományos adatokon alapulnak, az alapanyagok kinyerésétől a termelésen és a forgalmazáson át a felhasználásig és a végső ártalmatlanításig. Számos olyan követelményt alkalmaznak, amelyek meghatározzák a szóban forgó címkére vonatkozó szabványt. Különbféle követelményegységeket határoztak meg minden egyes termék- vagy szolgáltatáscsoportra vonatkozóan. Ilyen típusú ökcímkek például az **uniós ökcímke** (virág),¹⁸ az **Északi Hattyú**¹⁹ és a **Kék Angyal**²⁰.

Egy tárgykörhöz kapcsolódó címkék – Ezek egy vagy több, meghatározott kérdéshez, például az energiahatékonysághoz kapcsolódó megfelelési követelményen alapulnak. Ha egy termék megfelel a követelményeknek, használhatja a címkét. Ilyen címke például az **uniós biocímke** vagy az irodai berendezések „Energy Star” címkéje.

Ágazatspecifikus címkék – Ágazatspecifikus címkendszerhez tartoznak többek között az olyan szervezetek által működtetett erdőtanúsítási rendszerek, mint pl. az **FSC** (Erdőgondnoksági Tanács)²¹ vagy a **PEFC** (az erdészeti tanúsítási rendszerek elfogadását célzó program).²²

Osztályozáson alapuló címkék – Ez a rendszer nem megfelelési követelményeket alkalmaz, hanem a termékeket vagy szolgáltatásokat a szóban forgó tárgykörrel kapcsolatos környezeti teljesítményük alapján osztályozza. Ilyen például az **uniós energiacímke**, amely az energiával kapcsolatos termékeket osztályozza azok energiahatékonysága szempontjából.²³

Az uniós ökcímke

Az uniós ökcímkerendszert 1992-ben hozták létre abból a célból, hogy a vállalkozásokat környezetkímélőbb termékek és szolgáltatások forgalmazására ösztönözzék. Az uniós ökcímket elnyerő termékek és szolgáltatások virágot ábrázoló logót viselnek, így a fogyasztók – köztük a köz- és magánszervezetek beszerzésért felelős munkatársai – könnyen rájuk ismerhetnek. Az ökcímkerendszer jelenleg 34 termékre és szolgáltatásra terjed ki, például a papírtermékekre, textilárukra, tisztítószerre, kenőanyagokra, egyes készülékekre, háztartási és kertészeti termékekre, valamint a turistaszállásokra.

A termékek és szolgáltatások körét folyamatosan bővítik.

¹⁸ Bővebben: <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel>.

¹⁹ Bővebben: <http://www.svanen.se/en>.

²⁰ Bővebben: <http://www.blauer-engel.de/en>.

²¹ Bővebben: <http://www.fsc.org>.

²² Bővebben: <http://www.pefc.org>.

²³ Bővebben: http://ec.europa.eu/energy/efficiency/labelling/energy_labelling_en.htm. A Bizottság 2015 júliusában javasolta, hogy vizsgálják felül az energiahatékonysági címkézési módszertant, és állítsák vissza az A–G. osztályozást, ahol az A a leghatékonyabb, a G a legkevésbé hatékony osztályt jelöli. A javaslatot a következő dokumentum tartalmazza: **COM(2015) 341 final**.

Az egyes címkék alapjául szolgáló fent említett követelmények a nyilvánosság számára is elérhetők. A 3.5. pontban kifejtetteknek megfelelően a közbeszerzési irányelvek különbséget tesznek az olyan címkék között, amelyeknél az összes követelmény kapcsolódik a szerződés tárgyához, és azok között, amelyek tágabb, például az általános gazdálkodási gyakorlatokhoz kapcsolódó követelményeket tartalmaznak.

1.5 Elektronikus közbeszerzési rendszerek használata

A 2014. évi irányelvek 2018-ig írják elő az elektronikus közbeszerzésre való teljes átállást (központi beszerző szervek esetében 2017-ig).²⁴ Az e-közbeszerzési rendszerek használata a legtöbb tagállamban igen előrehaladott, és ezek a zöld közbeszerzés végrehajtásának értékes eszközeivé válhatnak. Az e-közbeszerzési rendszerek lehetővé teszik, hogy az ajánlatkérő nyomon kövesse a zöld közbeszerzési követelmények alkalmazását, és ellenőrizze, hogy a beszállítók bemutatták-e a kért információkat a megfelelőségük alátámasztásához. Ezáltal könnyebben meg lehet bizonyosodni arról, hogy a zöld közbeszerzési politika hatékony, és azt könnyebben be tudja építeni a nyomonkövetési és felülvizsgálati tevékenységébe a lent említett módon.

Az e-közbeszerzési rendszer kiválasztásakor vagy a zöld közbeszerzés végrehajtásának előmozdításához való hozzáigazításakor az alábbi tényezőket érdemes figyelembe vennie:

- A zöld közbeszerzési követelményeket tartalmazó szerződések egyértelműen megjelölhetők és nyomon követhetők?
- A rendszer a zöld közbeszerzési követelmények forrásaival (például adatbázissal vagy címkével) integrálható úgy, hogy azok a szerződésekbe könnyen beemelhetők?
- A rendszer elősegíti-e az életciklusköltség-számítás alkalmazását, például egy erre szolgáló beépített eszközzel?
- A rendszer megkönnyíti-e az új beszállítók számára a zöld közbeszerzési követelményeiről szóló információk megtalálását?

A közbeszerzési eljárásokat befolyásolják az elektronikus rendszerek, ezért nem vehetjük félvállról a zöld közbeszerzés elősegítésével játszott szerepüket.

²⁴ A 2014/24/EU irányelv 22. és 90. cikkének (2) bekezdése.

1.6 A zöld közbeszerzés nyomon követése és felülvizsgálata

A célkitűzések felé történő előrelépés értékeléséhez nélkülözhetetlen a hatékony nyomonkövetési rendszer. Ez nyilvántartja, hogy mely pályázatban és/vagy odaítélt szerződésben szerepeltek zöld közbeszerzési követelmények. Az alkalmazott nyomonkövetési rendszernek ideális esetben információkat kell tartalmaznia a meghozott beszerzési döntések környezeti hatásairól is.

Számos uniós tagállam már bevezette a zöld közbeszerzés nemzeti megvalósításának nyomon követésére szolgáló rendszereket, más tagállamokban pedig jelenleg is folyik ezek bevezetése. Ez azt jelentheti, hogy meghatározott eljárások szerint információgyűjtést kell végezni.

A zöld közbeszerzési szerződések számának nyomon követése mellett ajánlott elvégezni a zöld közbeszerzéssel kapcsolatos tevékenységek rendszeres kvalitatív

felülvizsgálatát is, a felmerülő akadályokra, a korrekciós intézkedésekre, a további szükséges fejlesztésekre, valamint a jövőbeli célkitűzések értékelésére összpontosítva.

Barcelona városa nyomon követést alkalmaz a zöld közbeszerzés továbbfejlesztése érdekében

A zöld közbeszerzés melletti elköteleződésben és a végrehajtásában szerzett több mint 15 éves gyakorlat után Barcelona városa magas szintű részvétel mellett elvégezte a fenntarthatósági kritériumok közbeszerzési szerződésekbe való beemelésére vonatkozó szabályok felülvizsgálatát és újak kidolgozását. Ezt a felelős közbeszerzésről szóló új önkormányzati rendelet elfogadása követte 2013-ban. Most már minden, járművet, villamos energiát, ételmezési és étkeztetési szolgáltatásokat, építési beruházásokat, fatermékeket, illetve számos egyéb, magas prioritású beszerzési kategóriát beszerző ajánlatkérő számára kötelező a zöld követelmények beépítése a szerződésbe. Az említett magas prioritású területek közül számos területen frissítették a nyomon követő rendszereket, és kifejlesztettek egy automatikus nyomon követő rendszert.

1.7 Hálózatépítés

A zöld közbeszerzés megvalósítása során valamennyi hatóság ugyanazokkal a problémákkal szembesül, így a hálózatépítésben való részvételből és a másokkal való együttműködésből számos előny származik. A pályázati eljárásokban alkalmazott környezetvédelmi követelményekre, illetve a környezetbarát termékek piaci elérhetőségére vonatkozó információk megosztása révén sok időt és energiát lehet megtakarítani.

Nemzeti és regionális szinten számos, a zöld és fenntartható közbeszerzésre irányuló hálózatot hoztak létre. Például Dániában a Zöld Közbeszerzési Partnerség (www.groenneindkoeb.dk) lehetővé teszi a beszerzők számára, hogy szakértelmet cseréljenek (lásd a keretes szöveget), ahogy a francia nagy-nyugati regionális hálózat is teszi (<http://www.reseaugrandouest.fr>), illetve számos regionális hálózat Olaszországban. Az uniós szinten elindított Procura+ kampány célja a zöld közbeszerzéssel kapcsolatos tapasztalatok tagállamok közötti cseréje és az egyes résztvevők támogatása a helyi szintű megvalósításban (<http://www.procuraplus.org>).

A nemzeti és nemzetközi zöld/fenntartható közbeszerzési hálózatokról további információ a zöld közbeszerzésről szóló weboldalon található.

Mások ösztönzése a zöld közbeszerzés alkalmazására – Dánia hatása

A Dániai Zöld Közbeszerzési Partnerség olyan kormánysszervek koalíciója, amelyek Dánia közbeszerzésre költött éves költségvetésének körülbelül 13%-át képviselik. A Partnerség valamennyi tagja évente egyszer jelentést tesz a partnerségi zöld közbeszerzési céljaik megvalósításának szintjéről, köztük a zöld közbeszerzési célok és követelmények saját szervezetükön belül való megvalósításának szintjéről. Minden évben négy partner esettanulmányt készít egy konkrét zöld közbeszerzés energetikai és környezeti hatásairól, valamint az elért pénzügyi megtakarításról. Ezeket az eseteket mások ösztönzésére használják, hogy ők is gyakorolják a zöld közbeszerzés alkalmazását eljárásaikban.

2. fejezet – A közbeszerzési eljárás

Összegzés

- A közbeszerzésre a Szerződésből eredő általános alapelvek az irányelvekben megállapított konkrét szabályok vonatkoznak. Ezek a jogforrások a zöld közbeszerzésre is vonatkoznak.
- Az előkészítő szakasz kulcsfontosságú. Egy pályázat elindítása előtt alapos elemzésre és tervezésre van szükség, ha az ajánlatkérők környezetvédelmi célokat kívánnak elérni. Ez emellett segíthet annak biztosításában, hogy az eljárásokat hatékonyan bonyolítsák le, és a teljes életciklus során a legjobb ár-érték arányt érik el.
- A zöld közbeszerzés végrehajtásához a szerződés tárgyától és a beszerzést megelőző szakaszban begyűjtött információktól függően különböző eljárások alkalmazhatók. Az olyan eljárásfajták, mint a tárgyalásos eljárás és a versenypárbeszéd, akkor lehetnek megfelelőek, ha az ajánlatkérő a konkrét igényeihez szeretné igazítani a megoldást.
- Az életciklusköltség-számítás, a közös beszerzés, keretmegállapodások vagy energiahatékonyságra vonatkozó szerződések megkötése például elősegítheti a zöld közbeszerzés révén elért költségmegtakarítások kimutatását, illetve a beruházási korlátok csökkentését.

2.1 Bevezetés

Ahhoz, hogy a zöld közbeszerzés működjön, nélkülözhetetlenül fontos megismerni, hogy hogyan lehet a közbeszerzési eljárás előnyeit a legjobban kihasználni. A zöld közbeszerzési politikában – amennyiben nem alkalmazzák körültekintően – olyan gyakorlati kérdések okozhatnak elakadást, hogy például melyik eljárást és milyen kritériumokat kell alkalmazni, és hogy a környezetbarát jellegre vonatkozó állításokat hogyan kell megfelelően értékelni és ellenőrizni.

2.2 A közbeszerzés alapelvei

A közbeszerzés arról szól, hogy összehangolják a keresletet és a kínálatot annak érdekében, hogy biztosítsák azokat az árukat, szolgáltatásokat és munkálatokat, amelyek nyújtása és végrehajtása a közszféra feladata. A gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat egyértelműen fontos megfontolás, csakúgy, mint a verseny megfelelő szintű biztosítása és az uniós és nemzeti jogi keret tiszteletben tartása. A zöld közbeszerzés kombinálható ezekkel a célokkal, és a legtöbb esetben pozitívan járul ezekhez hozzá, például az életciklusköltségek csökkentésével vagy a beszállítók arra ösztönzésével, hogy frissítsék ajánlott termékeiket vagy szolgáltatásaikat.

A gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat kiválasztása

Az ajánlatkérők felelősek azért, hogy az adófizetők pénzét minden egyes beszerzés során a gazdaságilag legelőnyösebb módon költsek el. A gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat nem feltétlenül a legolcsóbbat jelenti. Arra utal, hogy meg kell találni azt a megoldást, amelyik az előírt követelményeket – többek között a környezetvédelmi követelményeket – a legköltséghatékonyabb módon teljesíti. A gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat kiválasztásánál nemcsak az áruk és szolgáltatások költségeit kell figyelembe venni, hanem a minőséget, a hatékonyságot, az eredményességet és az adott célra való alkalmasságot. A környezet védelme a fenti szempontok egyike lehet, ezért a szerződés odaítélése során a többi szemponttal azonos mértékben kell figyelembe venni.

• Méltányosság

– A tisztességes eljárás a belső piac elveinek követését jelenti, amelyek a közbeszerzési irányelvek és az ezen irányelveken alapuló nemzeti jogszabályok alapját képezik. A legfontosabbak a következők:

• **Megkülönböztetésmentesség** – Az ajánlatkérőknek gondoskodniuk kell arról, hogy a szerződéshez valamennyi uniós ország, illetve az azonos jogokkal rendelkező országok gazdasági szereplői egyenlő mértékben hozzáférhessenek.²⁵

• **Egyenlő bánásmód** – A hasonló helyzeteket nem lehet eltérően kezelni és az eltérő helyzeteket nem lehet azonos módon kezelni, kivéve, ha az ilyen bánásmód objektíven igazolható. Például valamennyi ajánlattevőre ugyanazok a határidők vonatkoznak, és mindegyik ajánlattevő számára ugyanazokat az információkat kell megadni, a költségek értékelése során azonban a különböző környezeti teljesítményt tartalmazó ajánlatokat az egyik környezetvédelmi odaítélési szempont alatt eltérően kell pontozni.

• **Átláthatóság** – A verseny biztosítása érdekében az ajánlattételi lehetőségeket megfelelően széles körben kell közzétenni. A közbeszerzési döntéshozatali eljárásnak átláthatónak kell lennie és az ajánlatkérő részéről mindennemű részrehajlást vagy önkényességet ki kell zárni. A sikertelen ajánlattevőket az ajánlatkérő köteles értesíteni a pályázatuk elutasításának indokairól.²⁶

• **Arányosság** – Azt jelenti, hogy a közbeszerzési eljárás során

²⁵ Ez a kötelezettség kiterjed azon országok gazdasági szereplőire is, amelyek a WTO közbeszerzési szöveg megállapodásának részes felei. Ezen országok jegyzéke itt érhető el:

http://www.wto.org/english/tratop_e/gproc_e/memobs_e.htm.

²⁶ A 2014/24/EU irányelv 55. cikkének (2) bekezdése.

alkalmazott intézkedéseknek a kitűzött célokkal arányosnak kell lenniük és alkalmazásuk nem haladhatja meg a célok eléréséhez szükséges mértéket.

2.3 Az eljárás kiválasztása

Minden közbeszerzési eljárás előkészítő szakasza alapvető fontosságú. Az eljárás kiválasztásakor mérlegelni kell, hogy az eljárás mely szakaszaiban van lehetőség a környezetvédelmi követelmények, illetve megfontolások alkalmazására.

Például:

- A **nyílt közbeszerzési eljárás** során bármely gazdasági szereplő nyújthat be ajánlatot. Az előírt megfelelési kritériumokat teljesítő valamennyi ajánlattevő jogosult arra, hogy az ajánlatát értékeljék. Így a lehető legtöbb potenciálisan környezetbarát megoldáshoz hozzá lehet jutni, viszont nem lehet szűkíteni az ajánlattételre meghívottak körét pl. a környezetvédelmi technikai kapacitás alapján.

- **Meghívásos eljárás** esetén a környezetvédelmi technikai kapacitást egy megelőző szakaszban lehet értékelni, és korlátozni lehet az ajánlattételre felkért gazdasági szereplők számát. Legalább öt gazdasági szereplőt fel kell hívni ajánlattételre, feltéve, ha elegendő számú alkalmas jelentkező van.²⁷ Ez a többszintű eljárás segíthet meghatározni az előírásokban, az odaítélési szempontokban és a szerződés szerinti teljesítési feltételekben célul kitűzendő környezeti teljesítmény megfelelő szintjét. A versenytársak számának korlátozásával azonban az ajánlatkérő elmulaszthat néhány magas környezeti teljesítményt kínáló pályázatot.

- A **tárgyalásos eljárást és a versenypárbeszédet** a hatóságok csak olyan beszerzéseknél alkalmazhatják, amelyek a meglévő megoldások átalakítását, illetve tervezést vagy innovációt foglalnak magukban, továbbá bizonyos körülmények fennállása

Versenypárbeszéd egy elektromos komphajó beszerzéséért Norvégiában

A Norvég Közüti Igazgatóság egy olyan új komphajót kívánt beszerezni, amely a működésben lévő komphajónál 15-20%-kal energiahatékonyabb. A kétszakaszos közbeszerzési eljárás részeként az Igazgatóság versenypárbeszédet kezdeményezett az energiahatékony komphajókkal kapcsolatos innovatív megoldások feltárása érdekében. Létrehoztak egy tanácsadó csoportot, és kidolgozták a közbeszerzési dokumentumokat és az értékelési szempontokat. Az eljárásban nem írtak elő konkrét technológiát.

A komphajó-üzemeltetőkkel, mérnöki vállalkozásokkal és építőműhelyekkel közösen kidolgozott nyertes ajánlat egy elektromos működtetésű komphajó lett. Az új komphajót 2015-ben állították forgalomba, amellyel éves szinten az üzemanyagköltségek 70%-os, míg a széndioxid-kibocsátás 89%-os csökkenését érték el.

„A versenypárbeszéd lehetővé tette a számunkra, hogy kapcsolatba kerüljünk a beszállítókkal, és innovatív és karbonszegény megoldásokat hozzunk létre közösen.” Edvard Thonstad Sandvik, Norvég Közüti Igazgatóság

²⁷ A 2014/24/EU irányelv 65. cikkének (2) bekezdése.

esetén.²⁸ Ezek az eljárások a zöld közbeszerzés tekintetében bizonyos előnyökkel járhatnak, mivel olyan rugalmas elemeket tartalmazhatnak, amelyek alkalmazására a nyílt és a meghívásos eljárások során nincs mód, és különösen a környezetvédelmi előírások költségekre gyakorolt hatásának jobb megértését és ellenőrzését teszik lehetővé. A legjobb eredmény eléréséhez azonban mindkét eljárás esetében szükséges némi szakértelem és tapasztalat a beszállítókkal való tárgyalás terén.

Amennyiben az ajánlatkérő a piacon jelenleg nem elérhető árukat vagy szolgáltatásokat akar beszerezni, **innovációs partnerséget** alakíthat egy vagy több partnerrel. Ez lehetővé teszi a kutatást és fejlesztést (K+F), a kísérleti projekteket és az új termék, szolgáltatás vagy építési beruházás utólagos beszerzését egy strukturált partnerség létrehozásával.²⁹ Ez különösen azokban az esetekben alkalmazható, ha egy ágazatban az aktuális csúcstechnológia nem eléggé fejlett a hatóság által megállapított környezetvédelmi kihívások leküzdéséhez, például az éghajlatváltozáshoz való szükséges alkalmazkodáshoz vagy a természeti erőforrások kezeléséhez.

A fenti eljárások mindegyike számos olyan szakaszt tartalmaz, amely során alkalmazni lehet a környezetbarát megfontolásokat:

- az ajánlattétel tárgya és a műszaki leírás;
- kiválasztási és kizárási szempontok (pl. a környezetvédelmi jogszabályoknak való megfelelés, pénzügyi és szakmai alkalmasság);
- odaítélési szempontok;
- a szerződés szerinti teljesítési feltételek.

Bútorkereskedelmi beszállítókkal folytatott párbeszéd Baszkföldön

2006-ban az IHOBE (Baszkföldi Környezetvédelmi Vezetési Hatóság) a környezetvédelmi követelmények kidolgozásához, illetve annak érdekében, hogy a piacot a jövőbeli pályázatra felkészítse, nyílt párbeszédet kezdeményezett a bútorkereskedelmi beszállítók egy csoportjával. Az IHOBE most már rendszeresen tart szemináriumokat a beszállítók számára, amelyek keretében ismerteti a későbbiek során kiírandó pályázatokban alkalmazandó környezetvédelmi követelményeket és megvitatja azokat az érdeklődő beszállítókkal.

E kézikönyv hátralévő része minden egyes szakasznak egy fejezetet szentel, amely annak módzatait vizsgálja, hogyan lehet a környezeti szempontokat az egyes szakaszokban figyelembe venni, illetve erre vonatkozóan gyakorlati példákat és javaslatokat mutat be.

²⁸ Azokat a feltételeket, amelyek mellett ezek az eljárások alkalmazhatók, a 2014/24/EU irányelv 26. cikkének (4) bekezdése tartalmazza. A 2014/25/EU irányelv szerinti ajánlatkérők rendszerint alkalmazhatják a tárgyalásos eljárást vagy a versenypárbeszédet.

²⁹ Az innovációs partnerség létrehozására irányuló eljárást a 2014/24/EU irányelv 31. cikke rögzíti. Ha kizárólag K+F szolgáltatásokat szerez be, kivételesen mentesülhet az irányelvek alól, és egy ún. kereskedelmi hasznosítást megelőző beszerzést folytathat le. Ennek ismertetése a „Kereskedelmi hasznosítást megelőző beszerzés: az innováció serkentése a fenntartható, minőségi európai közszolgáltatások érdekében” című COM (2007) 799 közleményben olvasható.

2.4 Piaci konzultáció

Az alkalmazandó eljárás kiválasztásához, illetve annak eldöntéséhez, hogy a környezetvédelmi követelményeket hogyan lehet a fent említett szakaszokba a leghatékonyabban beépíteni, célszerű a piacon tájékozódni pl. a környezetbarát alternatívák elérhetőségéről, költségeiről és gyakorlati vonatkozásairól.

Egyszerű internetes piackutatással hozzá lehet jutni néhány alapvető információhoz. Ahhoz, hogy ennél részletesebb képet kapjunk a piacról, a pályázati kiírást megelőzően párbeszédet lehet kezdeményezni a lehetséges beszállítókkal. Ez különösen akkor lehet igazán hasznos, ha nagyszabású környezetvédelmi követelményeket kíván érvényesíteni vagy olyan innovatív megoldásokat fontolgat, amelyek még viszonylag újak a piacon.

Kereskedelmi hasznosítást megelőző beszerzés

Amennyiben a piacon nincs igényeinek megfelelő megoldás, érdemes megfontolni a kutatási és fejlesztési (K&F) szolgáltatások közvetlen beszerzését, amelyek segítséget nyújtanak a leginkább megfelelő megoldás megtalálásában. A kereskedelmi hasznosítást megelőző beszerzés olyan módszer, amelyet az ajánlatkérők a K&F szolgáltatások beszerzése esetén követhetnek, feltéve, ha a 2014/24/EU irányelv 14. cikkében előírt feltételek teljesülnek. A módszer lehetővé teszi, hogy a vállalatoktól beszerzett megvalósíthatósági tanulmányok, tervek és prototípusok révén fokozatosan rátaláljon a lehető legjobb megoldásokra. A ténylegesen kifejlesztett megoldás(ok) beszerzését ezután a szokásos közbeszerzési eljárás keretében kell lebonyolítani.

A közbeszerzési irányelvek kifejezetten megengedik, hogy az ajánlatkérők a beszállítókkal folytatott előzetes piaci konzultáció keretében a közbeszerzési eljárás előkészítése során felhasználható tanácsot kérjenek.³⁰ Az ilyen eljárást azonban átlátható módon és megkülönböztetésmentesen kell lefolytatni.

A konzultáció eredményei nem juttathatják tisztességtelen előnyhöz egyik részt vevő beszállítót sem – ennek elkerülése érdekében biztosítani kell, hogy az információk valamennyi lehetséges jelölt vagy ajánlattevő számára elérhetők, és kellő időt kell hagynia az ajánlatok elkészítéséhez.

Tanácsos jó előre a piac tudomására hozni azokat a jövőbeli pályázatokat, amelyekben környezetvédelmi követelmények is szerepelnek. Ez elegendő időt biztosít a beszállítók számára, hogy felkészüljenek a követelményekre. Ennek egyik módja az előzetes tájékoztató közzététele. A hatóságok a saját honlapjukon is közzétehetik ezeket az információkat vagy az érdeklődő beszállítók számára tájékoztató napot is tarthatnak.

A központosított közbeszerzés zöld szemléletűvé tétele Magyarországon

A magyar Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság az ország mintegy 1000 hatósága számára köti meg a közbeszerzési szerződéseket. 2010–2011-ben tizenkét olyan eljárást folytattak le, amelyben a környezetvédelmi szempontokat is érvényesítették és a megkötött szerződések értéke összesen 90 milliárd HUF-ot (338,6 millió EUR) tett ki. A környezetvédelmi követelményeket például a következő területeken alkalmazták: a személyi számítógépek megengedhető legnagyobb energiafelhasználása, illetve a papírtermékekre vonatkozó zöld tanúsítási rendszerek (pl. FSC) alapjául szolgáló követelményeknek való megfelelés.

³⁰ A 2014/24/EU irányelv 40. cikke.

2.5 A zöld közbeszerzés üzleti indokainak megalapozása

Elektromos járművek közös beszerzése Svédországban

2011-ben egy 296 szervezetből álló, Stockholm városa által vezetett közös eljárást indítottak elektromos járművek beszerzésére. A közös beszerzési megközelítés indokai a következők voltak:

- a részt vevő szervezetek adminisztratív költségeinek csökkentése;
- árcsökkenés elérése;
- az erős kereslet meglétének jelzése a piac felé;
- annak biztosítása, hogy a kisebb önkormányzatok is hozzájussanak ezekhez a járművekhez.

A partnerek a járművek műszaki előírását közösen alakították ki, ideértve a szén-dioxid-kibocsátásra és az életciklusköltség-számításra vonatkozó követelményeket. A 2012. évi első beszerzéssel 34 tonna szén-dioxidot takarítottak meg (95%-os csökkenés) az ezekkel egyenértékű benzinüzemű járművekhez képest.

„A képességeink és ismereteink megosztása, valamint a beszállítók figyelmének felhívása a kereslet meglétére alapvető fontosságú annak biztosítása érdekében, hogy a járműveink a lehető leghatékonyabb módon működjenek.”

Eva Sunnerstedt, a Tiszta Járművek Stockholmban projektmenedzsere

A zöld közbeszerzés során számos olyan közbeszerzési eszközt lehet alkalmazni, amelyek elismerten hozzájárulnak a pénzügyi hatékonysághoz, és így üzleti indokkal szolgálnak a szigorúbb környezetvédelmi előírások alkalmazására.

Ilyen eszközök például az alábbiak:

• **Az életciklusköltség-számítás** – A közbeszerzési döntéseket gyakran még mindig a vételár alapján hozzák meg. Sok termék és munkálat esetében azonban a használat és a hulladékelhelyezés során felmerülő költségek, pl. az energiafelhasználás, a karbantartás és a veszélyes anyagok ártalmatlanításának költségei szintén igen jelentősek lehetnek. Az életciklusköltségek figyelembevétele a közbeszerzés során gazdaságilag egyértelműen ésszerű. Mivel a vételár, illetve az energiafelhasználás és karbantartás költségei az egyes hatóságokon belül más-más szervezeti egységeket terhelhetnek, az életciklusköltség-számítás közbeszerzési eljárás során történő alkalmazása valószínűleg szükségessé teszi a hatóságok különböző szervezeti egységei közötti együttműködést.

Az életciklusköltség-számítással kapcsolatban további információkat az 5. fejezet és az EU zöld közbeszerzésről szóló weboldala tartalmaz

Energiahatékonysági szerződések Vantaa városában, Finnországban az önkormányzati épületek energiafelhasználásának csökkentése érdekében

2011-ben Vantaa városa leszerződött egy energetikai szolgáltató vállalattal 14 önkormányzati épület energiahatékonyságának javítására. Az energiahatékonysági szerződés biztosította, hogy az energiamegtakarítási intézkedések és a kapcsolódó költségmegtakarítások hamarabb teljesüljenek, mint egyébként a város költségvetéséből származó beruházásokból megvalósultak volna. A műszaki leírás egy biztosítékot is tartalmazott az energetikai szolgáltató vállalat részéről az energiatakarékosságra és a visszafizetési időszakokra vonatkozóan. A szerződés 8 éves időtartama alatt összesen 7500 tonnával fog csökkenni a szén-dioxid-kibocsátás, és a város évente 200 000 EUR megtakarítást ér el az energiaköltségekben. Az ezt meghaladó megtakarításokat a város és az energetikai szolgáltató vállalat között osztják meg.

(<http://ec.europa.eu/environment/gpp/lcc.htm>).

• **Közös beszerzés** – A közös beszerzés azt jelenti, hogy a hatóságok egy csoportja a közbeszerzési tevékenységeket közösen végzi annak érdekében, hogy a nagy tételben történő vásárlás, az alacsonyabb adminisztratív költségek, valamint a környezetvédelmi, műszaki és piaci ismeretek egyesítése révén költségmegtakarítást érjenek el. Ez a fajta beszerzés különösen hasznos lehet a zöld közbeszerzés megvalósítása esetén, hiszen a környezettel kapcsolatos szakértelem és a környezetbarát termékekre és szolgáltatásokra vonatkozó ismeretek megoszthatók. A közös beszerzést például a regionális vagy nemzeti szinten működő központi beszerző szervek alkalmazhatják annak érdekében, hogy a hatóságok számára a beszerzéseket lebonyolítsák.

az energetikai szolgáltató vállalattal. A beruházási költségeket rendszerint az energetikai szolgáltató vállalat vagy egy harmadik fél, például egy bank viseli, tehát a hatóságot pénzügyi kiadások nem terhelik. Az energetikai szolgáltató vállalatot díj illeti meg, amely általában a garantált energiamegtakarításhoz kapcsolódik.

A szerződésben meghatározott időtartam elteltét követően az energiahatékonyságra fordított fejlesztésekből származó megtakarítások a hatóságnál jelentkeznek. Az energiahatékonysági szerződéseket leginkább épületegyüttesek esetében alkalmazzák annak érdekében, hogy a szerződéseket a potenciális befektetők számára vonzóbbá tegyék.

• **Energiahatékonysági szerződések**

– Az energiahatékonysági szerződés egy olyan szerződéses megállapodás, amelyet az épület energiahatékonyságának javítása érdekében az épület tulajdonosa vagy bérlője (ideértve a hatóságokat) köt

Zöld közbeszerzési megoldások keretmegállapodással Németországban

2013-ban a német Szövetségi Belügyminisztérium Közbeszerzési Ügynöksége 15 millió EUR értékben 50 000 darab vékony kliensű számítógépes rendszert írt ki egy közbeszerzésben. A nyílt eljárás dokumentumai tartalmazták a műszaki előírást és a szerződéses feltételeket, köztük egy, a komponensek, a zajkezelés és a hulladékgazdálkodás környezetvédelmi szempontjainak való megfelelésre vonatkozó biztosítékot. A keretmegállapodást 24 hónapra kívánták megkötöni, amely opcionálisan 12 hónappal meghosszabbítható volt. Öt év alatt a számítások szerint 58 750 000 kWh villamos energiát lehet ezzel megtakarítani, amely 29 000 tonna szén-dioxidnak felel meg.

2.6 Keretmegállapodások

A zöld közbeszerzés szempontjait érvényesítő pályázati eljárások hatékonyságát növelő egyik módszer a keretmegállapodások odaítélése lehet. Keretmegállapodást egy vagy több szolgáltatóval is lehet kötni, ami lehetővé teszi, hogy a teljes közbeszerzési eljárás megismétlése nélkül több szerződést ítéljenek oda egyszerre.³¹ A keretmegállapodások hozzájárulhatnak a zöld közbeszerzéshez, amennyiben nagyobb rugalmasságot biztosítanak a szerződések odaítélésében, illetve abban, hogy bizonyos esetekben össze lehet vonni több hatóság vagy több időszak beszerzési igényét. Emellett több ösztönzőt is nyújthatnak a beszállítók számára ahhoz, hogy környezetvédelmi szempontból továbbfejlesztett megoldásokat kínáljanak, mivel ezekkel több szerződést is elnyerhetnek, és így megtérülnének számukra az említett megoldások bevezetésével járó többletköltségek.

³¹ A 2014/24/EU irányelv 33. cikke.

3. fejezet – A szerződésben előírt kötelezettségek meghatározása

Összegzés

- Egy szerződés tárgyának meghatározásakor az ajánlatkérők nagy szabadsággal rendelkeznek a tekintetben, hogy mit kívánnak beszerezni. Ez nagy teret biztosít a környezetvédelmi megfontolások figyelembevételére, feltéve, ha a piaci verseny feltételeit pl. a hozzáférés korlátozása vagy akadályozása révén nem torzítja.
- Az igények érdekeltek bevonásával történő alapos vizsgálata segíthet annak meghatározásában, hogy a szerződésben hogyan lehet érvényesíteni a környezetvédelmi szempontokat, illetve hogyan lehet elkerülni a felesleges vásárlásokat.
- Adott esetben elő lehet írni a környezeti teljesítmény szintjeit, illetve bizonyos anyagokat és gyártási módszereket. Az előírások az életciklus bármelyik szakaszára vonatkozhatnak, pl. a nyersanyag kinyerésére, a feldolgozásra, a csomagolásra, a szállításra, a felhasználási fázisra vagy az ártalmatlanításra.
- Amennyiben lehetővé teszik az ajánlattevők számára, hogy pályázatukat különböző változatokban nyújtsák be, könnyebben megtalálhatóak a gazdaságilag legelőnyösebb, ugyanakkor magas környezeti teljesítményt nyújtó ajánlatok.
- Az előírások kidolgozásakor a műszaki előírások, a címkék, valamint a zöld közbeszerzésre vonatkozó uniós és nemzeti követelmények mind értékes információforrást biztosítanak. Egyedi feltételek alkalmazandók, amennyiben az ajánlatkérő elő kívánja írni az ajánlattevők számára bizonyos címkék meglétét, és az azokkal egyenértékű címkéket is el kell fogadni.

3.1 A szerződés tárgyának meghatározása

Egy adott szerződés tárgya az a termék, szolgáltatás vagy építési beruházás, amelyre a beszerzés irányul. A meghatározás e folyamata általában a termék, szolgáltatás vagy építési beruházás előírásához vezet, de az lehet működésre vonatkozó vagy teljesítményalapú meghatározás is (lásd a 3.2.3. pontot). A szerződés tárgyának kiválasztása különösen fontos, hiszen ez határozza meg az előírások megengedhető körét és az ajánlatkérő által esetlegesen alkalmazandó követelmények körét. Ez az 5. fejezetben ismertetett „szerződés tárgyhöz való kapcsolódás” követelmény miatt van így.

3.1.1 A választás joga

Elvben a szerződés tárgya a szükségleteknek megfelelő bármilyen módon, szabadon meghatározható. A közbeszerzési jogszabályok nem igazán arra vonatkoznak, hogy mi az, amit az ajánlatkérők vásárolnak, hanem főként arra, hogy azt hogyan teszik. Ezért a közbeszerzési irányelvek nem korlátozzák magát a szerződés tárgyát.

Egyes esetekben azonban egy bizonyos termék, szolgáltatás vagy építési beruházás kiválasztása csorbíthatja az EU területén működő vállalatok egyenlő esélyeit a közbeszerzési eljárásokban. Ezért bizonyos biztosítékokra van szükség. E biztosítékok főként abban rejlenek, hogy a Szerződésnek a megkülönböztetésmentességgel, az áruk szabad mozgásával és a szolgáltatások nyújtásának szabadságával kapcsolatos rendelkezései valamennyi esetben érvényesek, ahol határon átnyúló érdek bújik meg a szerződésben, így ide tartozhatnak az értékhatár alatti közbeszerzési szerződések vagy a nem teljesen az irányelvek hatálya alá tartozó szerződések is.³²

Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy az ajánlatkérőnek gondoskodnia kell arról, hogy a szerződés meghatározása ne befolyásolja más uniós országokból származó gazdasági szereplőknek, illetve az azonos jogokkal rendelkező országok gazdasági szereplőinek a közbeszerzési eljáráshoz való hozzáférését.³³ A második biztosíték az, hogy a közbeszerzési szabályok szerint a műszaki leírást nem lehet a versenyt tisztességtelenül akadályozó módon meghatározni.³⁴ Ez magában foglalja az egyenértékű beszerzési tárgyak megengedését is, ahol konkrét szabványra hivatkoznak. További információkat arra vonatkozóan, hogy ennek a kötelezettségnek a környezetvédelmi előírások alkalmazásakor hogyan lehet eleget tenni, az alábbi 3.2. pont tartalmaz.

3.1.2. A tényleges igények felmérése

A közbeszerzési eljárás megindítása előtt rendkívül fontos a szerződés lehetséges környezeti hatásait figyelembe véve felmérni a tényleges igényeket. A belső vagy végfelhasználókkal folytatott megfelelő konzultáció fényt deríthet arra, hogy alacsonyabb mennyiség beszerzése is elegendő lehet, illetve, hogy környezetkímélőbb megoldások is szóba jöhetnek. Néha az a legjobb megoldás, ha semmit sem vásárolnak. Az ajánlatkérő például megoszthatja az erőforrásokat vagy a berendezéseket más hatóságokkal. Az újrahasznosított, újrafelhasznált és újrafeldolgozott termékek vásárlása is hozzájárulhat a körforgásos gazdaság eszményéhez.³⁵

³² A szabályokkal és alapelvekkel kapcsolatos további információért kérjük, tekintse meg a Bizottságnak a közbeszerzési szerződésekről szóló irányelvek által nem, vagy csak részben szabályozott közbeszerzési eljárásokra alkalmazandó közösségi jogról szóló értelmező közleményét (2006/C 179/02).

³³ Például azon országok gazdasági szereplőinek hozzáférését, amelyekre a WTO Kormányzati Beszerzési Megállapodásának feltételei vonatkoznak. Ezen országok jegyzéke itt érhető el: http://www.wto.org/english/tratop_e/gproc_e/memobs_e.htm.

³⁴ A 2014/24/EU irányelv 42. cikkének (2) bekezdése; a 2014/25/EU irányelv 60. cikkének (2) bekezdése.

³⁵ A körforgásos gazdaságról itt található további információ: <http://ec.europa.eu/environment/circular-economy>.

Nyomtatási igények felmérése az Egyesült Királyságban

2012-ben a Portsmouthi Városi Tanács és a WRAP készített egy igényfelmérést a nyomtatási erőforrások felhasználásának javítása érdekében, amelyben a kiadások és a környezeti hatások csökkentésének lehetőségeit vizsgálta. Ezt a „semmilyen hulladék a hulladéklerakókba” nevű stratégia részeként végezték el. A nyomtatási igények felülvizsgálata potenciális hatékonysági megtakarításokra derített fényt a tervezés, a nyomtatás és a gyártás területén. Ezután hatékonysági tényezőket építettek az ajánlati felhívásba, amelyek értelmében az ajánlattevőknek bizonyítaniuk kellett a hulladék mennyiségének csökkenését. A tanács így már – amennyiben szükséges – olyan új nyomtatási szolgáltatások megrendelésére irányuló szerződésekre írhat ki közbeszerzést, amelyek pénzügyi és környezetvédelmi szempontból is értéktéremtők.

Amennyiben az igények tekintetében sikerül egyetértésre jutni, az segítheti a közbeszerzőket abban, hogy a közbeszerzési eljárás későbbi szakaszaiban környezettudatos döntéseket hozzanak. Sokkal könnyebb lesz például egy környezetbarátabb takarítási, étkeztetési vagy nyomdai szolgáltatásokra irányuló szerződést bevezetni, ha az adott szolgáltatást és terméket igénybe vevő felhasználók tudják, hogy mit várjanak és megértik a változás mögött húzódó indokokat. Hasonlóképpen egy épület elfogadható belső hőmérsékletére vonatkozó előzetes megállapodás segíthet magasabb energiahatékonysági normák bevezetésében – és így megtakarításhoz vezethet – az épület átalakítására, illetve a létesítmények kezelésére vonatkozó szerződésben.

Mivel az igények felmérését rendszerint a közbeszerzési eljárás megindítása előtt végzik, elképzelhető, hogy a szerződés lehetséges környezeti hatásainak értékeléséhez még nem áll rendelkezésre az összes információ. Ahhoz, hogy átfogó képet lehessen kapni egy termék vagy szolgáltatás teljes élettartamára vetített környezeti hatásáról, gyakran érdemes még egy

korábbi szakaszban utánajárni a vonatkozó zöld közbeszerzési követelményeknek (lásd a 3.5. pontot). A közbeszerzési eljárás megindítása előtt végzett piaci konzultáció segítségével meghatározhatók azok a lehetséges megoldások, amelyek révén a beszerezni kívánt áruk vagy szolgáltatások környezeti hatásait a lehető legalacsonyabb szintre lehet csökkenteni (lásd a 2.4. pontot).

3.1.3 A legfontosabb környezeti hatások meghatározása

Minden egyes szerződés esetében más-más lehetséges környezeti hatásokkal kell számolni. Ugyanakkor az árubeszerzésre, a szolgáltatásnyújtásra és az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződések mindegyike esetében általában némiképp eltérő megfontolásokat kell érvényesíteni:

Árubeszerzésre irányuló szerződések:

- a termék-előállítás során felhasznált anyagok környezeti hatásai (például a nyersanyagok megújuló energiaforrásokból származnak?);
- az alkalmazott gyártási folyamatok hatásai;
- a termék használata során felmerülő energia- és vízfogyasztás;
- a termék tartóssága/élettartama;
- a termék újrafeldolgozási/újrahasznosítási lehetőségei az élettartam végén;
- a termék csomagolása és szállítása.

Szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződések:

- az alkalmazottak arra vonatkozó műszaki szakértelme és képesítései, hogy a szerződésben foglalt kötelezettségeket környezetbarát módon teljesítsék;
- a szolgáltatás elvégzéséhez használt termékek/anyagok;
- a szolgáltatás környezeti hatásainak minimalizálása érdekében alkalmazott irányítási eljárások;
- a szolgáltatás ellátása során felhasznált energia és víz, illetve a keletkezett hulladék mennyisége.

Építési beruházásra irányuló szerződések:

- a fenti szempontokon túlmenően az építési beruházásra irányuló szerződéseknek jelentős környezeti hatásai lehetnek, pl. a földhasználatot, illetve a forgalomtervezést illetően;
- néhány projekt esetében hivatalos környezeti hatásvizsgálatot kell végezni, amelynek eredményeit a közbeszerzési eljárás során figyelembe kell venni;
- az építési szerződésekre vonatkozó további konkrét iránymutatást lásd a 7. fejezetben.

A zöldre mosás elkerülése

Egyre nő azoknak a vállalatoknak a száma, amelyek környezetbarát vagy fenntartható vállalatnak tüntetik fel magukat, azonban bizonyítékokkal ezt nem tudják alátámasztani.

Egyes beszállítók például eltúlozhatják az energiahatékonyságot vagy egy viszonylag kis jelentőségű környezeti hatásra összpontosítva állíthatják, hogy a vállalat környezetbarát. Éppen ezért fontos, hogy:

- az ajánlati felhívást megelőzően ismerje meg a beszerzendő termék/szolgáltatás környezeti hatásait;
- a műszaki leírást a termék teljes életciklusára vonatkozó környezeti hatásvizsgálat eredményei alapján határozza meg (pl. egy harmadik féltől származó környezetvédelmi címke követelményei alapján);
- a környezeti teljesítményre vonatkozóan kérjen a beszállítótól megfelelő bizonyítékot (lásd a 3.6. pontot).

Egy konkrét szerződés környezeti hatásairól úgy kaphatjuk a legjobb átfogó képet, ha megtekintjük a vonatkozó uniós zöld közbeszerzési követelményeket és a műszaki háttérinformációkat tartalmazó jelentéseket, amelyek tartalmazzák a jelentősebb hatásokat, valamint azt, hogy ezek hogyan alkalmazhatók a legjobban a beszerzés során.

3.1.4 Zöld cím választása a szerződés számára

Ennek segítségével az ajánlattevők gyorsan megállapíthatják, mire van szükség, továbbá a zöld cím azt az üzenetet közvetíti, hogy a termék vagy szolgáltatás környezeti teljesítménye a szerződés fontos részét képezi. A környezetbarát címek használata nemcsak a potenciális beszállítók, hanem a helyi közösség és más ajánlatkérők számára is üzenetet közvetít.

A tényleges igények felmérését, a szükséges piacelemzést és a szerződés megfelelő címének kiválasztását követően ki lehet dolgozni a követelményekre vonatkozó előírásokat.

Zöld cím választása a szerződés számára Európában

Egyre többször alkalmaznak zöld címet a közbeszerzési eljárásokban, amellyel azt kívánják jelezni, hogy a szerződésben figyelembe vették a környezeti hatásokat. Ezt a következő példák is alátámasztják:

- *Energiahatékony közvilágítás nyújtása Kerry megyében* (Kerry Megyei Tanács, Írország)
- *Belső befejező építés környezetbarát építkezési anyagokkal és termékekkel* (Máltai Egyetem)
- *Energiamegtakarítási szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződés 12 iskolában* (Katalán Oktatási Minisztérium, Spanyolország)
- *Ökológiai és újrahasznosított papír biztosítása* (SCR Piemonte, Olaszország)

3.2 Környezetvédelmi műszaki előírások

3.2.1 Műszaki leírás

A szerződés tárgyának meghatározása után meg kell adni a tárgyra vonatkozó műszaki leírást, amelyet a közbeszerzési dokumentumok tartalmaznak. Olyan ez, mint amikor egy vázlatból festményt készít az ember. A műszaki leírásnak két funkciója van:

- Meghatározza a szerződést a piac számára, így a cégek eldönthetik, hogy az érdeklő őket vagy sem. A leírás ezáltal meghatározza a verseny mértékét.
- Mérhető követelményeket határoz meg, amelynek alapján az ajánlatok értékelhetők. Minimális megfelelőségi feltételeket szab. Amennyiben a leírás nem egyértelmű és pontos, az óhatatlanul nem megfelelő ajánlatokat eredményez. A műszaki leírásnak meg nem felelő ajánlatokat vissza kell utasítani, kivéve, ha kifejezetten engedélyezte változatok benyújtását.

Luxembourg meghatározza a fenntartható tisztítószereseket

Luxembourg városa 2013-ban nyílt eljárást folytatott le tisztítószeresek biztosítására és takarítási szolgáltatások nyújtására vonatkozóan. A műszaki leírást a Luxembourgi Környezetvédelmi Hivatallal együttműködésben az eljárás korai szakaszában meghatározták. A vizsgálatok szerint a korábban használt termékeknek csupán a 15%-a nem tartalmazott káros anyagokat. Az új eljárás műszaki leírása tartalmazta az eljárásban tiltott szerek listáját, és az odaítélési szempontok más szerek használatának csökkentését preferálták. A piac gyorsan reagált, és négy vállalat nyújtott be ajánlatot. Ezzel a megközelítéssel a városnak sikerült egészségesebb környezetet biztosítania a munkavállalók és az állampolgárok számára.

A műszaki leírásnak a megrendelendő munkálatok, áruk vagy szolgáltatások jellegére kell vonatkoznia, és nem a gazdasági szereplők általános kapacitására vagy képességeire.³⁶ Nagyon fontos az is, hogy az előírások egyértelműek legyenek és azokat valamennyi gazdasági szereplő egyformán értelmezze, illetve hogy az ajánlatkérő az ajánlatok értékelésekor ellenőrizni tudja az azoknak való megfelelést (lásd a 3.6. pontot). Az átláthatóságra vonatkozó követelmény azt jelenti, hogy a műszaki leírást a közbeszerzési dokumentumokban egyértelműen kell feltüntetni.³⁷

A műszaki leírást az európai, nemzetközi vagy nemzeti szabványokra való hivatkozással és/vagy a teljesítmény, illetve a funkcionális követelmények alapján lehet megadni.³⁸ A címkékben meghatározott megfelelő előírásokra is lehet hivatkozni.³⁹ A közbeszerzési irányelvek lehetővé teszik, hogy az ajánlatkérő a műszaki leírást az áru, szolgáltatás vagy építési beruházás környezetvédelmi és éghajlati teljesítményének színvonala alapján határozza meg.⁴⁰ Elképzelhető például, hogy olyan számítógépre van szükség, amely óránként bizonyos mennyiségű energiánál nem fogyaszt többet, vagy olyan járműre, amelynek szennyezőanyag-kibocsátása nem halad meg egy bizonyos szintet. Egy áru, szolgáltatás vagy építési beruházás esetében elő lehet írni a gyártási folyamatokat és módszereket: erről a lehetőségről az alábbi 3.3. pont tartalmaz bővebb információkat.

3.2.2 Szabványok és egyéb műszaki referenciarendszerek

A szabványok jelentősen befolyásolják a termékek és folyamatok tervezését, és sok szabvány tartalmaz környezetvédelmi jellemzőket is, például anyagfelhasználásra, tartósságra, illetve energia- vagy vízfelhasználásra vonatkozó eljárásokat. A műszaki szabványokra való hivatkozásokat – például az említett környezetvédelmi jellemzőket – közvetlenül be lehet építeni az előírásokba, s ezáltal a szerződés tárgyát egyértelműen meg lehet határozni. A közbeszerzési irányelvek értelmében az európai, nemzetközi vagy nemzeti szabványok, illetve számos egyéb műszaki referenciarendszer is az előírások meghatározásának egyik eszközeként szolgálhat.⁴¹ Az ilyen szabványokra történő hivatkozást a „vagy azzal egyenértékű” kifejezésnek kell kísérnie.⁴²

Ez azt jelenti, hogy az egyenértékű szabványnak való megfelelésre vonatkozó bizonyítékokat is el kell fogadni. Ilyen bizonyítékok lehetnek a megfelelőségértékelő szervek által készített vizsgálati jelentések vagy az ilyen szervek által kiállított tanúsítványok. Az ajánlattevő a gyártó műszaki dokumentációjára is támaszkodhat, ha az érintett gazdasági szereplőnek – neki fel nem róható okokból – nem volt lehetősége a harmadik féltől származó

³⁶ A 2014/24/EU irányelv 42. cikkének (1) bekezdése és VII. melléklete; a 2014/25/EU irányelv 60. cikke és VIII. melléklete.

³⁷ Lásd a 225/98. sz., *Bizottság kontra Franciaország* ügyben hozott ítélet 81–83. pontjait, amelyben a kizárólag a francia jogszabályokban található besorolásokra való hivatkozásokkal megadott műszaki leírást a Bíróság közvetett módon megkülönböztetőnek találta.

³⁸ A 2014/24/EU irányelv 42. cikkének (3) bekezdése; a 2014/25/EU irányelv 60. cikkének (3) bekezdése.

³⁹ A 2014/24/EU irányelv 43. cikkének (1) bekezdése; a 2014/25/EU irányelv 61. cikkének (1) bekezdése.

⁴⁰ A 2014/24/EU irányelv VII. melléklete és a 2014/25/EU irányelv VIII. melléklete.

⁴¹ A 2014/24/EU irányelv 42. cikkének (3) bekezdése; a 2014/25/EU irányelv 60. cikkének (3) bekezdése.

⁴² A 2014/24/EU irányelv 42. cikke (3) bekezdésének b) pontja; a 2014/25/EU irányelv 60. cikke (3) bekezdésének b) pontja.

bizonyítékokat az előírt határidőn belül megszerezni. Az ajánlatkérőnek meg kell határoznia, hogy ez bizonyítja-e a megfelelést.⁴³

3.2.3 Teljesítményalapú vagy funkcionális előírások

A közbeszerzési irányelvek kifejezetten megengedik az ajánlatkérőknek, hogy válasszanak a teljesítmény vagy funkcionális követelmények alapján kidolgozott előírások alkalmazása között.⁴⁴ A teljesítményalapú/funkcionális előírások leírják a kívánt eredményt és az elvárt teljesítményt (pl. minőség, mennyiség, megbízhatóság) és azt is, hogy ezt hogyan fogják mérni. A ráfordításokat, illetve a munkamódszereket azonban nem írják elő az ajánlattevő számára. Az ajánlattevő maga tehet javaslatot a legmegfelelőbb megoldásra.

A teljesítményalapú megközelítés általában nagyobb teret enged az innovációnak, és egyes esetekben új technikai megoldások kifejlesztésére sarkallja a piaci szereplőket. Teljesítményalapú előírások esetén körütekintően meg kell fontolni, hogy az ajánlatokat hogyan fogja tisztességes és átlátható módon értékelni és összehasonlítani. Felkérheti az ajánlattevőket, hogy jelezzék, hogy a kívánt eredményeket hogyan fogják elérni és a közbeszerzési dokumentumokban előírt minőségi követelményeknek hogyan fognak eleget tenni.

Például ha egy épület irodáiban bizonyos hőmérsékletet kíván fenntartani, ezt megteheti azáltal, hogy a fűtési rendszerre vonatkozó részletes előírásokat ad meg. Alternatív megoldásként leszögezheti, hogy az épület állandó hőmérsékletének 18-20°C-nak kell lennie, és az ajánlattevőkre bízta, hogy ezzel kapcsolatban különféle lehetőségekkel álljanak elő. Az ajánlattevők azután választhatják a természetes fűtési és ventilációs rendszereket, amelyek csökkentik a fosszilis tüzelőanyagoktól való függést. Az ajánlatkérő felkérheti az ajánlattevőket, hogy műszaki adatokkal

támasszák alá az általuk javasolt módszerek megvalósíthatóságát. Megfontolandó az is, hogy hogyan lehet az ajánlatban szereplő pontos feltételeket később a szerződéses kikötésekbe foglalni. Ezzel a témával kapcsolatban bővebb tájékoztatás a 6. fejezetben található.

Az energiahatékonyság jutalmazása a máltai iskolákban

A máltai Pembroke városában az iskolákért felelős nemzeti szerv (A Jövő Iskoláiért Alapítvány [FTS]) előírta, hogy az új iskolaépületek helyszíni megújulóenergia-termelés révén energetikailag önellátóak legyenek. Az ajánlattevők különféle megoldásokat mutattak be ennek megvalósítására. Az előírásban meghatároztak bizonyos minimumkövetelményeket, többek között az energiahatékonyságra és vízfelhasználás hatékonyságára vonatkozóan. Ennél jobb teljesítmény esetén az odaítélési szakaszban további pontokat lehetett szerezni. A nyertes ajánlattevő napelemeket és szélturbinákat alkalmazott, amelyek segítségével az épület a szerződés első tíz hónapja során összesen 35 000 kWh energiát termelt.

3.3 Anyagokra és gyártási módszerekre vonatkozó előírások

A környezeti hatás mértékét jelentősen meghatározza, hogy egy adott termék miből és hogyan készült, illetve hogy egy szolgáltatást vagy munkálatot hogyan végeznek el. A közbeszerzési irányelvek szerint a műszaki leírás meghatározásakor az anyagokat és a gyártási, illetve szolgáltatásnyújtási módszereket kifejezetten figyelembe lehet venni, még akkor is, ha ezek „nem képezik a szerződés lényegét”, úgymint a megújuló

⁴³ A 2014/24/EU irányelv 42. cikkének (5) bekezdése; a 2014/25/EU irányelv 60. cikkének (5) bekezdése.

⁴⁴ A 2014/24/EU irányelv 42. cikkének (3) bekezdése; a 2014/25/EU irányelv 60. cikkének (3) bekezdése.

energiaforrásokból előállított villamos energia vagy a biomezőgazdaságból származó élelmiszerek.⁴⁵

Mivel azonban valamennyi műszaki leírásnak kapcsolódnia kell a szerződés tárgyához, csak azokat a követelményeket lehet az előírásban szerepeltetni, amelyek a beszerzendő áru, szolgáltatás vagy építési beruházás gyártására vagy nyújtására vonatkoznak, és olyanokat nem, amelyek a gazdasági szereplő általános üzleti gyakorlatára vagy politikáira vonatkoznak. Mint minden egyéb követelmény esetében, az ajánlatkérőnek gondoskodnia kell arról, hogy a Szerződés alapelveit, azaz a megkülönböztetésmentesség, az egyenlő bánásmód, az átláthatóság és az arányosság elvét az anyagok és a gyártási módszerek előírásakor is tiszteletben tartsák.

3.3.1 Anyagokra vonatkozó előírások

Ajánlatkérőként jogában áll megkövetelni, hogy a megvásárolni kívánt termék egy adott anyagból készüljön, illetve, hogy bizonyos százalékban újrahasznosított vagy újrafelhasznált anyagokat tartalmazzon. Emellett előírhat követelményeket a termékben lévő káros anyagok korlátozására vonatkozóan is. Kiindulópontként azokra a jogszabályokra érdemes hivatkozni, amelyek korlátozzák a veszélyes vagy káros anyagok használatát, például a veszélyes anyagok alkalmazásának korlátozásáról szóló irányelv⁴⁶ vagy a REACH- és a CLP-rendelet.⁴⁷

A magyar város kevésbé káros vegyi anyagokat választ

A magyarországi Miskolc városa számos igénye kielégítésére környezetkímélőbb alternatívák megvásárlását tervezi. Télen például az utak jégmentesítésére nátrium-klorid helyett kalcium-magnézium-acetátot (CMA) használtak, amely kevésbé maró hatású anyag és nem növeli az ivóvíz nátriumtartalmát. Ezeket a követelményeket beépítették a város közbeszerzési dokumentumainak műszaki leírásába.

A zöld közbeszerzési követelményekre tipikus példa többek között a tisztítószerekben és a textíliákban lévő egyes veszélyes anyagok korlátozása, illetve a gazdasági szereplők számára annak előírása, hogy bizonyítsák, hogy a faanyag fenntartható forrásból származik. A Szerződésben foglalt megkülönböztetésmentesség alapelveinek tiszteletben tartása érdekében ezeket a korlátozásokat objektív kockázatértékelésre kell alapozni. A címkék és a zöld közbeszerzési követelmények hasznos hivatkozási pontok, mivel tudományos adatokon, valamint az érintett termékekben megtalálható és a szolgáltatások elvégzésekor alkalmazott anyagok és összetevők életciklus-értékelésén alapulnak.

⁴⁵ A 2014/24/EU irányelv 42. cikkének (1) bekezdése és a 2014/25/EU irányelv 60. cikkének (1) bekezdése.

⁴⁶ Az egyes veszélyes anyagok elektromos és elektronikus berendezésekben való alkalmazásának korlátozásáról szóló 2011/65/EK irányelv.

⁴⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 2006. december 18-i 1907/2006/EK rendelete a vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról (REACH) és az Európai Parlament és a Tanács 2008. december 16-i 1272/2008/EK rendelete az anyagok és keverékek osztályozásáról, címkézéséről és csomagolásáról.

100%-ban újrahasznosított papír vásárlása Bulgáriában

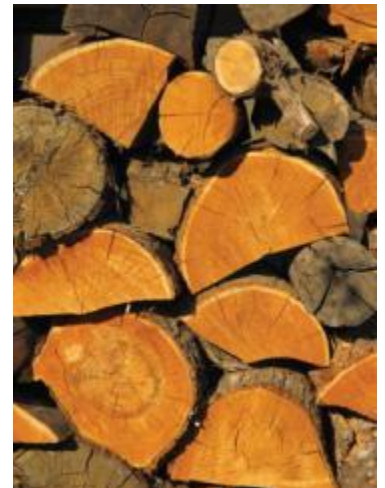
A bolgár Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium az irodai használatra szánt papír megrendelésekor 100% újrahasznosított rostanyagból készült papír beszerzése mellett döntött. A beszerzést megelőző piacelemzésből az derült ki, hogy áremelkedés nélkül át tudnának váltani a környezetbarátabb papír használatára. Miután a minisztérium sikeresen lebonyolította a beszerzést, a Bolgár Központi Beszerzési Hivatal szintén aláírt egy arról szóló keretszerződést, hogy több közigazgatási intézmény részére szállítsanak 100%-ban újrahasznosított papírt.

3.3.2 Gyártási folyamatok és módszerek

A közbeszerzési irányelvek lehetővé teszik, hogy az ajánlatkérő az árubeszerzésre, a szolgáltatásnyújtásra és az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződések műszaki leírásaiba gyártási vagy szolgáltatási folyamatokra és módszerekre vonatkozó követelményeket foglaljon bele. Nem lehet azonban olyan gyártási folyamatot megkövetelni, amely védett vagy egyéb ok miatt csak egyetlen beszállító, illetve egy ország vagy régió beszállítói számára elérhető, kivéve, ha ez a szerződés kivételes körülményei indokolják, és a „vagy azzal egyenértékű” szófordulat feltüntetésre kerül. Különösen fontos az arányosság elve: hogyan biztosítható az, hogy a gyártási folyamatokra előírt követelmények valóban hozzájáruljanak a támogatni kívánt környezetvédelmi célkitűzések

eléréséhez? A megrendelni kívánt áruk, szolgáltatások és munkálatok életciklusának alapos elemzése segítségével a gyártási folyamatokra és módszerekre vonatkozóan megfelelő előírásokat lehet kidolgozni. Az életciklus-értékelés lehetővé teszi a termékek környezeti hatásának elemzését az élettartam kezdetétől a végéig. Ez tehát kiterjed a nyersanyagok kinyerésére és finomítására, a gyártásra és a termelés egyéb szakaszaira, egészen a felhasználásig és az ártalmatlanításig.

Az egyes szerződésekre vonatkozó életciklusköltség-számítás elvégzése jelentős többleterőfeszítést igényel. Az I. típusú címkék (lásd a 3.5.1. pontot) alapjául szolgáló követelmények jellemzően az érintett termékekre és szolgáltatásokra vonatkozóan elvégzett életciklus-értékelésre építenek, valamint segíthetnek a gyártási folyamatokra és módszerekre vonatkozó megfelelő követelmények meghatározásában. Az uniós zöld közbeszerzési követelmények figyelembe veszik ezeket az eredményeket, illetve néhány termék- és szolgáltatáscsoportot, például a villamos energiát, a textíliákat és az élelmiszereket illetően megfelelő gyártási módszereket írnak elő.

3.4 Egyedi megoldások alkalmazása

Egyedi megoldások alkalmazása révén rugalmasabb előírásokat lehet bevezetni, ami az ajánlattevők által javasolt környezetkímélőbb alternatívákat eredményezhet. Ez a megközelítés lehetővé teszi az ajánlattevők számára, hogy olyan alternatív megoldással álljanak elő, amely az előírt minimumkövetelményeknek ugyan megfelel, az összes előírásnak nem feltétlenül tesz eleget. Például megadhat hagyományos tüzelőanyaggal működő (benzin- vagy dízelüzemű) járműveket, ám alternatív módon működő, elektromos vagy hibridhajtású járműveket is elfogadhat egyedi megoldásként. Az egyedi megoldást tartalmazó és szabványos ajánlatok odaítélési szempontjai azonosak, a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat élvez előnyt.

Ez a megoldás hasznos lehet például abban az esetben, ha az ajánlatkérő nem biztos abban, hogy egy alternatív termék vagy szolgáltatás milyen költséghatással jár, például egy építési beruházásra irányuló szerződésben a szigorúbb szigetelési szabványok előírása késlelteti-e a kivitelezési határidőt. Megengedheti az ajánlattevőknek azt is, hogy több ajánlatot nyújtsanak be: egy szabványos és egy egyedi ajánlatot. Az egyedi megoldásoknak természetesen szintén kapcsolódniuk kell a szerződés tárgyához, azaz nem érinthetnek olyan kérdéseket, amelyek nem kapcsolódnak az ajánlatkérő által beszerzendő tárgyhoz.

Ahhoz, hogy a közbeszerzési eljárásban lehetsége legyen egyedi megoldások elfogadására, a következők szükségesek:⁴⁸

- a hirdetményben közölni kell, hogy elfogadják egyedi megoldásokat;
- elő kell írni azokat a minimumkövetelményeket, amelyeknek az egyedi megoldásoknak meg kell felelniük; és
- az egyedi megoldások benyújtásával kapcsolatban adott esetben speciális követelményeket kell meghatározni (például annak előírása, hogy egyedi megoldást csak szabványos ajánlattal együtt lehet benyújtani).

Az Európai Bizottság magasra helyezi a lécet a bútorbeszállítók számára

Az Európai Bizottság a bútrok beszerzéseire vonatkozó szerződéseiben számos környezetvédelmi követelményt ír elő, amelyek a bútrok teljes életciklusára vonatkoznak. Az ajánlattevőknek vállalniuk kell, hogy megfelelnek az érintett bútrok teljes élettartamának minden egyes szakaszára előírt fenntarthatósági követelményeknek: Ilyen követelmények például:

- a felhasznált faanyag eredete;
- legalább 50%-os igazoltan fenntartható faanyag a fában;
- a felhasznált igazolt és nem igazolt faanyag nyomon követhetősége;
- káros anyagok használatának korlátozása;
- elérhető legjobb technikák a bútrok felületkezelésénél;
- a levegőben és a vízben található hulladék hatékony kezelési rendszerei bőrgyártás során;
- illékony szerves vegyületek és formaldehidok ($\leq \frac{1}{2}$ E1) kibocsátásának csökkentése.

Az életciklusra vonatkozó egyéb követelmények az anyagok csomagolására, a szállítás és a raktározás során előforduló torlódások elkerülésére és az integrált közút-vasút fuvarozás alkalmazására vonatkoznak. Minden egyes irodabútor-elemhez tájékoztatót kell mellékelni arra vonatkozóan, hogy az adott bútort hogyan kell karbantartani és az élettartama végén hogyan kell kezelni, melyben szét kell választani az 50 grammnál nehezebb elemeket, a műanyag részeket az újrahasznosításra figyelemmel meg kell jelölni, valamint meg kell adni a használt bútor begyűjtésére és újrahasznosítására vonatkozó tudnivalókat.

⁴⁸ A 2014/24/EU irányelv 45. cikke; a 2014/25/EU irányelv 64. cikke.

3.5 Címkék és zöld közbeszerzési követelmények alkalmazása

Az 1.4. pontban foglaltak szerint a címkék, valamint a zöld közbeszerzésre vonatkozó uniós és nemzeti követelmények mind hasznos információforrást biztosítanak a pályázati követelmények kidolgozásához. Az uniós zöld közbeszerzési követelmények közvetlenül beilleszthetők a közbeszerzési dokumentumokba és információkat tartalmaznak az ellenőrzési módszerekről is. A követelmények nagy része az EU valamennyi hivatalos nyelvéen elérhető. A címkéket a műszaki leírás összefüggésében kétféleképpen lehet használni:⁴⁹

- felhasználhatók arra, hogy segítséget nyújtsanak a beszerzendő áruk vagy szolgáltatások jellemzőinek meghatározására szolgáló műszaki leírás elkészítésében;
- az említett követelményeknek való megfelelés ellenőrzésekor a címkék elfogadhatók a műszaki leírásnak való megfelelés bizonyítékként.

A harmadik felek általi tanúsítás engedélyezésével a címkék időt takaríthatnak meg, miközben biztosítják a szigorú környezetvédelmi előírások alkalmazását a közbeszerzési eljárás során.

3.5.1 A címkék alkalmazásának feltételei

A harmadik felek címkéi a 2014. évi irányelvek értelmében számos módon alkalmazhatók, és bizonyos esetekben a műszaki leírás részeként is megkövetelhető a címke megléte. A címke ilyen módon történő előírásához át kell tekinteni a címke megszerzésére vonatkozó követelményeket annak megerősítéséhez, hogy:

- i. azok kizárólag a szerződés tárgyához kapcsolódó követelmények;
- ii. objektíven ellenőrizhető, megkülönböztetésmentes kritériumokon alapulnak;
- iii. a címkét olyan nyílt és átlátható eljárás keretében fogadják el, amelyben valamennyi érdekelt fél – ideértve a kormányzati szerveket, a fogyasztókat, a szociális partnereket a gyártókat, a forgalmazókat és a nem kormányzati szervezeteket – részt vehet;
- iv. a címkék valamennyi érdekelt fél számára hozzáférhetők;
- v. a címke-re vonatkozó követelményeket olyan harmadik fél határozza meg, amelyre a címkét kérelmező gazdasági szereplő nem tud jelentős befolyást gyakorolni.⁵⁰

⁴⁹ A címkéket az odaítélési szempontok értékelésekor az 5. fejezetben leírtaknak megfelelően lehet alkalmazni.

⁵⁰ A 2014/24/EU irányelv 43. cikkének (1) bekezdése; a 2014/25/EU irányelv 61. cikkének (1) bekezdése.

Az ISO I. típusú osztályozásnak⁵¹ megfelelő legtöbb címke teljesíti ezeket a feltételeket, habár olyan követelményeket is tartalmazhatnak, amelyek nem a beszerzendő tárgyra vagy szolgáltatásra vonatkoznak, például az általános gazdálkodási követelmények. Annak meghatározásához, hogy ez-e a helyzet, az ajánlatkérőnek a címkére vonatkozó valamennyi követelményt át kell néznie, mielőtt azt a közbeszerzési dokumentumokban szerepeltetné – a legtöbb követelményrendszer ingyenesen elérhető az interneten. Amennyiben az ajánlatkérő megbizonyosodik arról, hogy a címke teljesíti a fenti feltételeket, szerepeltetheti azt a műszaki leírásában. Ugyanakkor el kell fogadnia az egyenértékű követelményeknek megfelelő egyéb címkéket is, amely követelmények bizonyítják, hogy a címkék ugyanazokat az objektív kritériumokat teljesítik. Ha az ajánlattevő bizonyítani tudja, hogy – neki fel nem róható okokból – nem volt lehetősége a címkét az előírt határidőn belül⁵² megszerezni, az ajánlatkérőnek az ajánlattevő által benyújtott alternatív bizonyítékokat is figyelembe kell vennie, például a műszaki dokumentációt, amely alátámasztja a követelmények teljesülését.

A cseh zöld közbeszerzés ökocímkés termékekre is kiterjed
Csehországban a nemzeti minisztériumoknak be kell építeniük a környezetvédelmi követelményeket a pályázati eljárásokba. Más állami szerveknek is ugyanezt a gyakorlatot javasolják és a Környezetvédelmi Minisztérium feladata, hogy erről adatokat gyűjtsön. Különleges módszereket dolgoztak ki az informatikai termékek és bútorok beszerzésére. A legutóbbi adatok azt mutatják, hogy a minisztériumok évente mintegy 20 millió EUR-t költenek ökocímkés termékekre, amelyek legnagyobb részét a kazánok, informatikai eszközök, valamint papírtermék és irodaszerek teszik ki.

A dán város az ökocímkéket választja

A dániai Kolding városa az uniós ökocímke-kritériumokat és a más ökocímkékre vonatkozó követelményeket is nagy sikerrel építi be valamennyi olyan közbeszerzési tevékenységébe, amely a címkék által érintett termékekre irányul. Az ökocímkék alkalmazandó kritériumait közvetlenül beépítik a műszaki leírásba és/vagy az odaítélési szempontokba. Kijelentették, hogy az ökocímkére vonatkozó tanúsítvány másolatát a követelményeknek való megfelelés teljes körű igazolásának tekintik, de más dokumentációt is elfogadnak. Az ökocímke-kritériumokat az utóbbi időben más pályázatok esetében is alkalmazták, például a tisztítószerre, a másolópapírokra, az egyenruhákra, a mosodai szolgáltatásokra (az alkalmazott mosószerrel illetően), a nyomdai szolgáltatásokra (a felhasznált papírt illetően), az egészségügyi és háztartási papírtermékekre és a flottakezelésre (a kenőanyagok tekintetében).

Amennyiben egy címke tartalmaz olyan követelményeket, amelyek kapcsolódnak a szerződéshez, ám olyan követelményeket is, amelyek nem képezik a szerződés lényegét, például az általános gazdálkodási gyakorlatokra vonatkozó követelmények, az ajánlatkérő kizárólag azokra a konkrét követelményekre hivatkozhat, amelyek a szerződés lényegéhez tartoznak, és nem írhatja elő magának a címkének a meglétét.⁵³ A legjobb gyakorlat az lenne, ha

⁵¹ ISO 14024:1999 Környezeti címkék és nyilatkozatok – I. típusú környezetvédelmi címkézés – Alapelvek és eljárások.

⁵² Ahhoz, hogy az ajánlatkérő a lehető legnagyobb eséllyel megadja a gazdasági szereplőknek ahhoz, hogy megszerezzék az előírt címkét, erre a lehető leghamarabb fel kell hívnia a figyelmet, például ha előzetes tájékoztatót tesz közzé, abban megjelölheti az alkalmazandó címké(ke)t. Ezenkívül a címkék alkalmazására irányuló szándékára felhívhatja a figyelmet a felhasználói oldalon vagy az ajánlatkérő honlapján is.

⁵³ A 2014/24/EU irányelv 43. cikkének (2) bekezdése; a 2014/25/EU irányelv 61. cikkének (2) bekezdése.

mindig a címkére vonatkozó mögöttes követelményekre hivatkozna az ajánlatkérő annak biztosítása érdekében, hogy azok mind a szerződés tárgyához kapcsolódjanak és minden ajánlattevő számára egyértelműek legyenek.⁵⁴

3.6 A műszaki leírásnak való megfelelés értékelése

Amennyiben az előírások kidolgozásakor műszaki szabványokra, címkékre, uniós vagy nemzeti zöld közbeszerzési követelményekre támaszkodik, különös figyelmet kell fordítani arra, hogy hogyan ellenőrzi az ajánlattevők megfelelésre vonatkozó állításait. Tanácsos a közbeszerzési dokumentumokban előre meghatározni, hogy az ajánlattevők a megfelelés bizonyítására milyen típusú dokumentumokat nyújthatnak be.

Ezeket általában fel kell sorolni és le kell szögezni, hogy az ezekkel egyenértékű bizonyítékok szintén elfogadhatók. A környezetvédelmi követelmények általában igen összetettek és az azoknak való megfelelés értékelése némely esetben műszaki szakértelmet igényel. Ugyanakkor számos környezetvédelmi előírás esetében vannak olyan módszerek a megfelelés ellenőrzésére, amelyek esetében nem szükséges műszaki szakértőket bevonni.

Például:

- Kiindulópontként az ajánlatkérő a vonatkozó környezetvédelmi jogszabályokra hivatkozzon, amelyeknek valamennyi uniós gazdasági szereplőnek meg kell felelnie, mint például az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól szóló irányelvnek⁵⁵ vagy a fakitermelésről szóló rendeletnek.⁵⁶ Az említett jogszabályoknak, illetve a nemzeti végrehajtási jogszabálynak való megfelelést az ajánlattevők rendszerint bizonyítani tudják, hiszen ez az egyik alapvető feltétele annak, hogy a vállalkozás működhessen az Európai Unióban.
- A címkék egyéb környezetvédelmi követelményeknek való megfelelés igazolására is használhatók a fent említett módon.

⁵⁴ A C-368/10. sz., *Bizottság kontra Holland Királyság* ügyben hozott ítéletében a Bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a műszaki leírásban a címke helyett mindig a címkét alátámasztó követelményeket kell feltüntetni, kivéve, ha ezeket a követelményeket jogszabály állapítja meg (az ítélet 67–70. pontja). Ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy ezt az ítéletet a 2014. évi irányelvekkel bevezetett, címkékre vonatkozó új, szigorúbb követelmények előtt hozták meg.

⁵⁵ Az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól szóló 2012/19/EU irányelv.

⁵⁶ A fát és fatermékeket piaci forgalomba bocsátó piaci szereplők kötelezettségeinek meghatározásáról szóló 995/2010/EU rendelet (fakitermelésről szóló rendelet).

- Vizsgálati jelentések vagy tanúsítványok is kérhetők a megfelelőségértékelő szervektől adott esetben, feltéve, hogy az ajánlatkérő elfogadja az egyenértékű megfelelőségértékelő szervektől származó tanúsítványokat. Ez az egyik módja annak megállapításához, hogy egy termék megfelel egy bizonyos követelménynek vagy teljesítményszintnek. A címkékhez hasonlóan az ajánlatkérőnek a műszaki dokumentációt vagy egyéb bizonyítási formákat is el kell fogadnia, ha az ajánlattevőnek – neki fel nem róható okokból – nem volt lehetősége a vizsgálati jelentést vagy tanúsítványt az előírt határidőn belül megszerezni.⁵⁷
- Egyes esetekben el kell fogadni az ajánlattevők arra irányuló nyilatkozatát, hogy megfelelnek a környezetvédelmi követelményeknek, amennyiben a közbeszerzési eljárás alatt lehetetlen objektív, harmadik féltől származó bizonyítékkal alátámasztani a megfelelést.⁵⁸ Amennyiben ez megengedett, az ajánlatkérőnek alkalmaznia kell az egyenlő bánásmód, az átláthatóság és az arányosság elvét, és szükség esetén további pontosítást kérhet az ajánlattevőktől annak biztosítása érdekében, hogy ne fogadjon el vagy utasítson vissza egy ajánlatot tisztességtelenül.

Az ellenőrzések kérdését a kiválasztási és odaítélési szempontok összefüggésében, az Európai Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján a 4. és az 5. fejezet tárgyalja tovább.

⁵⁷ A 2014/24/EU irányelv 44. cikke; a 2014/25/EU irányelv 62. cikke.

⁵⁸ Például ha az ajánlattevőnek – neki fel nem róható okokból – nem volt lehetősége a címkét vagy más bizonyítékot az előírt határidőn belül megszerezni.

4. fejezet – Az ajánlattevők kiválasztása és kizárása

Összegzés

- Az eljárásból ki lehet zárni a környezetvédelmi jogszabályokat megsértő vagy a környezeti teljesítményük vonatkozásában egyéb súlyos jogsértéseket elkövető vállalkozásokat, habár meg kell adni nekik a lehetőséget az „öntisztázásra”, és ilyen indokok alapján három évnél hosszabb ideig nem zárhatók ki a közbeszerzésből.
- Egy vállalkozás múltban szerzett tapasztalata és alkalmazottainak szakképzettsége jó lehetőséget nyújt környezetvédelmi megfontolások alkalmazására. A 2014. évi irányelvek egy új lehetőséget vezetnek be arra vonatkozóan, hogy hogyan lehet olyan bizonyíték benyújtását előírni a vállalkozások által alkalmazható ellátásilánc-irányítási intézkedésekről, amelyek kapcsolódhatnak a zöld közbeszerzéshez.
- Annak ellenőrzésére, hogy a vállalkozások teljesíteni tudják-e a szerződéssel kapcsolatos környezetvédelmi vezetési intézkedéseket, az ajánlatkérők felkérhetik őket az ezzel összefüggő műszaki kapacitásuk igazolására. Az olyan környezetvédelmi vezetési rendszerek, mint például a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszer (EMAS vagy ISO 14001) (nem kizárólagos) bizonyítékkul szolgálhatnak e kapacitás meglétének igazolására.

4.1 Bevezetés

A kiválasztási szempontok egy gazdasági szereplőnek a pályázott szerződés teljesítésével kapcsolatos képessége ellenőrzésére összpontosítanak. A szerződés teljesítésével kapcsolatos képesség értékelésénél az ajánlatkérők figyelembe vehetik a szerződés tárgya szempontjából lényeges környezetvédelmi vonatkozásokkal kapcsolatos konkrét tapasztalatokat és szaktudást. Az ajánlatkérők bizonyítékot kérhetnek arról, hogy a gazdasági szereplők hogyan képesek a környezetvédelmi és ellátásilánc-irányítási intézkedéseket végrehajtani a szerződés teljesítése során. Emellett kizárhatják a környezetvédelmi jogszabályokat megsértő gazdasági szereplőket.

4.2 Kizáró okok

A kizárási feltételek olyan körülményekre vonatkoznak, amelyek fennállása esetén egy gazdasági szereplő olyan helyzetbe kerülhet, hogy az ajánlatkérők nem kívánnak vele semmilyen üzleti kapcsolatba lépni. A közbeszerzési irányelvek részletesen felsorolják azokat

az eseteket, amelyekben egy ajánlatkérő kizárhat egy gazdasági szereplőt a pályázati eljárásból. Némely kifejezetten súlyos büntetőügyben a kizárás kötelező.⁵⁹

Zöld közbeszerzési szempontból a leginkább ide kapcsolódó kizárási okok a következők:

- a nemzeti, uniós vagy nemzetközi környezetvédelmi jogszabályoknak való nem megfelelés;⁶⁰
- súlyos szakmai kötelelességszegés, amely miatt az gazdasági szereplő tisztességessége kérdésessé vált;⁶¹
- a gazdasági szereplő jelentős mértékű vagy tartós meg nem felelése valamely korábbi közbeszerzési szerződésből eredő lényeges követelmény teljesítésében és az említett korábbi szerződés megszüntetéséhez vagy egyéb hasonló szankciókhoz vezetett;⁶²
- a fentiekre vonatkozóan hamis nyilatkozattétel vagy a kiegészítő iratok bemutatásának elmulasztása.⁶³

Az ajánlatkérő kizárhatja a gazdasági szereplőt, amennyiben megfelelő eszközökkel bizonyítani tudja, hogy a gazdasági szereplő megsértette az uniós és nemzeti jog szerinti vonatkozó környezetvédelmi előírásokat. A 2014. évi irányelvek továbbá lehetővé teszik a gazdasági szereplők kizárását, amennyiben megsértik az egyes nemzetközi környezetvédelmi egyezményeket tartalmazó korlátozott listát, nevezetesen:

- bécsi egyezmény a sztratoszferikus ózonréteg védelméről;
- a veszélyes hulladékokról szóló bázeli egyezmény;
- Stockholmi egyezmény a környezetben tartósan megmaradó szerves szennyező anyagokról;
- Rotterdami Egyezmény (veszélyes vegyi anyagok/pesticidek).⁶⁴

⁵⁹ Például amennyiben a társaságot vagy a társaság egy képviselőjét bünszervezetben való részvétel, korrupció, terrorista bűncselekmény, gyermekmunka, emberkereskedelem, csalás vagy pénzmosás miatt elítélték (a 2014/24/EU irányelv 57. cikkének (1) bekezdése).

⁶⁰ A 2014/24/EU irányelv 57. cikke (4) bekezdésének a) pontja.

⁶¹ A 2014/24/EU irányelv 57. cikke (4) bekezdésének c) pontja.

⁶² A 2014/24/EU irányelv 57. cikke (4) bekezdésének g) pontja.

⁶³ A 2014/24/EU irányelv 57. cikke (4) bekezdésének h) pontja.

⁶⁴ A 2014/24/EU irányelv X. melléklete.

Néhány tagállam az említett jogszabályoknak való nem megfelelés esetén kötelezővé teheti a kizárást. A környezetvédelmi jogszabályok megsértése jogalként alkalmazható a **szerezés bizonyos gazdasági szereplő számára történő odaítélésének megtagadása, a kirívóan alacsony összegű ajánlat visszautasítása** vagy egy **alvállalkozó lecserélése** esetében – ezeket a lehetőségeket bővebben az 5. és a 6. fejezet tárgyalja.

A pályázati eljárásokból való kizárás a környezetvédelmi jogszabályok megszegése miatt

Ha egy gazdasági szereplő megsértette a vonatkozó környezetvédelmi jogszabályokat, az ajánlatkérő kizárhatja őt a közbeszerzési eljárásokból. Például a hulladékot illegálisan lerakó hulladékártalmatlanító vállalatot ki lehet zárni a hulladékgyűjtési szolgáltatás megrendelésére irányuló közbeszerzési eljárásokból. Az ajánlatkérő a megfelelő eszközökkel bizonyíthatja az ilyen jogsértést, ám a gazdasági szereplőnek meg kell adni a lehetőséget, hogy bizonyítsa, hogy megfelelt az irányelvekben megállapított öntisztázásra vonatkozó követelményeknek.

A fenti kizáró okok esetében az adott eseménytől számított legfeljebb három évig terjedő időszakra lehet kizárást alkalmazni, kivéve, ha a nemzeti jog ennél rövidebb időtartamot, vagy a gazdasági szereplő ellen meghozott bírósági határozat ennél hosszabb időtartamot határoz meg.⁶⁵ A kizáró okokra emellett a gazdasági szereplők „öntisztázásra” való lehetősége is vonatkozik, azaz velük szemben valamelyik kizáró ok fennállása ellenére bizonyíthatják megbízhatóságukat. Ehhez a gazdasági szereplőnek bizonyítania kell, hogy:

- a bűncselekménnyel vagy kötelességszegéssel okozott kárt megtérítette vagy vállalta annak megtérítését;
- a nyomozó hatóságokkal aktívan együttműködve átfogóan tisztázta a tényeket és a körülményeket; és
- olyan konkrét technikai, szervezeti és személyi intézkedéseket hozott, amelyek alkalmasak a további bűncselekmények vagy kötelességszegések megelőzésére.⁶⁶

Az ajánlatkérőre van bízva, hogy értékelje a meghozott intézkedéseket és megállapítsa, hogy azok elegendőek-e ahhoz, hogy a gazdasági szereplő részt vehessen az eljárásban, továbbá a gazdasági szereplő kizárása esetén ezt indokolnia kell felé.

4.3 Kiválasztási szempontok

A kiválasztási szempontok a gazdasági szereplőnek a szerződés teljesítésére való alkalmasságát vizsgálják. Kétszakaszos eljárásban az első, részvételi szakaszban játszanak szerepet, illetve az eljárásban való részvételre felhívott jelentkezők előválogatására vagy számának csökkentésére is alkalmazhatók. Nyílt eljárásban a gazdasági szereplők megfelelt/nem felelt meg alapon is kiválaszthatók az ajánlatok értékelését megelőzően vagy azután. A közbeszerzési irányelvek tartalmazzák a gazdasági szereplők kiválasztásakor

⁶⁵ A 2014/24/EU irányelv 57. cikkének (7) bekezdése.

⁶⁶ A 2014/24/EU irányelv 57. cikkének (6) bekezdése.

alkalmazható szempontok kimerítő listáját, illetve a gazdasági szereplőktől bekérhető bizonyítási eszközök típusait.⁶⁷

Zöld közbeszerzési szempontból a legrelevánsabb kiválasztási szempontok a műszaki és szakmai alkalmassághoz kapcsolódnak:

- humán- és műszaki erőforrások;
- szakmai tapasztalat és referenciák;
- a személyzet iskolai végzettsége és szakképzettsége (amennyiben ez nem értékelési szempont);⁶⁸
- környezetvédelmi vezetési rendszereknek vagy szabványok (pl. EMAS, ISO 14001);
- ellátásilánc-irányítási és ellenőrzési rendszerek;
- termékminták;
- megfelelőségértékelő tanúsítványok.

Mindezek segíthetnek annak megállapításában, hogy egy gazdasági szereplő rendelkezik-e megfelelő kapacitással a szerződés környezetvédelmi szempontjainak megvalósításához, ahogy azt a továbbiakban megvitatjuk.

Valamennyi értékelési szempont vonatkozásában kiemelten fontos követelmény, ezeknek a szerződés tárgyához kell kapcsolódnuk és azzal arányosnak kell lenniük. Ez azt jelenti, hogy az adott szerződés konkrét követelményeihez – köztük a szerződés értékéhez és a benne foglalt környezeti kockázat szintjéhez – kell igazítani a megközelítést. Például egy építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződésben egy egyszerű árubeszerzésre irányuló közbeszerzési szerződéshez képest szélesebb körű környezetvédelmi kiválasztási szempontokat alkalmaznak, kivéve, ha az árubeszerzés valamilyen konkrét környezeti kockázatot hordoz magában, például vegyi anyagokat vagy üzemanyagot, amelyet biztonságosan kell tárolni.

4.3.1 Környezetvédelmi műszaki kapacitás

Zöld szempontok érvényesítése épületkarbantartási szolgáltatásokban Spanyolországban

A Gipuzkoai Tartományi Tanács két épület esetében ítélte oda karbantartási szolgáltatások nyújtására irányuló szerződést, és a szerződésbe belefoglalták a nyújtott szolgáltatások környezeti fenntarthatóságát. A kiválasztási szempontok között szerepelt az a követelmény, hogy az ajánlattevőknek meg kellett nevezniük egy mérnököt vagy műszaki képzettséggel rendelkező építészt, aki a karbantartási szolgáltatásokat koordinálásáért felel. Ennek a személynek megfelelő szakképzettséggel, ismeretekkel és tapasztalattal rendelkeznie kell a karbantartással kapcsolatos környezetvédelmi kérdésekben, ideértve az energiahatékonyságot és a hulladékgazdálkodást.

⁶⁷ A 2014/24/EU irányelv 58. cikkének (1) bekezdése és 60. cikkének (1) bekezdése. A 2014/25/EU irányelv 78. és 80. cikke értelmében az ajánlatkérők ugyanazokat a kizárási és kiválasztási szempontokat, illetve az érdekelt gazdasági szereplők számára rendelkezésre bocsátott egyéb objektív szabályokat és szempontokat is alkalmazhatnak.

⁶⁸ A 2014/24/EU irányelv XII. melléklete II. részének f) pontja előírja, hogy az iskolai végzettség és a szakképzettség csak akkor értékelhető a kiválasztási szakaszban, ha ezeket nem odaítélési szempontként értékelik.

A zöld közbeszerzési követelmények teljesítése – függetlenül attól, hogy az energiahatékony épületek tervezésére és megépítésére vagy a hulladék mennyiségét minimalizáló nyomtatási szolgáltatások nyújtására vonatkoznak – nagyon összetett feladat. Annak megállapításához, hogy a gazdasági szereplők képesek-e teljesíteni ezeket a követelményeket, érdemes kérdéseket feltenni a korábbi tapasztalataikról, valamint emberi és technikai erőforrásaikról.

A környezetvédelmi műszaki kapacitás tartalmazhatja a hulladékkezelés minimalizálására, a szennyező anyagok környezetbe jutásának/szivárgásának elkerülésére, az üzemanyag-felhasználás csökkentésére, illetve a természetes élőhelyek megbolygatásának minimalizálására való műszaki alkalmasságot. Gyakorlati oldalról megközelítve például ilyen kérdésekről van szó:

- Van-e a vállalatnak egy szerződés fenntartható teljesítésével kapcsolatos korábbi tapasztalata?
- A vállalat alkalmaz-e olyan munkavállalókat, akik a szerződés környezetvédelmi kérdéseinek kezeléséhez kellő iskolai végzettséggel és szakképzettséggel, illetve tapasztalattal rendelkeznek, vagy igénybe tudja-e venni ilyen személyek szaktudását?
- A vállalat rendelkezik-e saját tulajdonú, a környezetvédelmi célok elérését lehetővé tevő műszaki berendezésekkel vagy létesítményekkel, illetve van-e hozzáférése ilyen eszközökhöz?
- A vállalat rendelkezik-e olyan eszközökkel, amelyekkel biztosítani tudja a szerződés környezetvédelmi vonatkozásainak minőségét (pl. hozzáfér-e a megfelelő műszaki szervekhez és intézkedésekhez)?

A környezetvédelmi követelmények integrálásában hasznosnak bizonyulnak a teljesített szerződések adatai. Ezek a kritériumok felhasználhatók arra, hogy ezek alapján kérjen tájékoztatást a vállalatoktól arra vonatkozóan, hogy van-e korábbi tapasztalatuk hasonló környezetvédelmi követelményeket tartalmazó szerződések teljesítésében, illetve (kizárólag építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződések esetében) igazolásokat kérhet a sikeres teljesítésről és a teljesítés eredményéről. Ennek során feltétlenül egyértelműen kell meghatározni, milyen információ számít relevánsnak, és azt hogyan fogják értékelni. Az irányelvek legfeljebb öt éves „visszatekintési” időszakot határoznak meg az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződéseknel és három évet árubeszerzésre vagy szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződéseknel, kivéve, ha a megfelelő szintű verseny biztosítása érdekében ennél hosszabb időszak indokolt.⁶⁹

A személyzet iskolai végzettsége és szakképzettsége, valamint korábbi tapasztalata is releváns lehet a zöld közbeszerzés szempontjából. Például ha az ajánlatkérő közúti szállítási szolgáltatásokat szerez be, érdemes ellenőriznie, hogy a járművezetők részesültek környezettudatos vezetési képzésben, amellyel csökkenthető az üzemanyag-fogyasztás és a kibocsátás. Az étkeztetésre irányuló szerződés teljesítésében közreműködő személyzetnek a helyes ételkezeléshez kapcsolódó képesítéssel kell rendelkeznie a biztonság és az élelmiszer-hulladék mennyiségének csökkentése érdekében. Ugyanakkor szem előtt kell tartani, hogy egyes környezetvédelmi szempontokat érdemesebb az odaítélési szempontok körében vizsgálni, és ebben az esetben a környezetvédelmi szempontok nem szerepelhetnek a kiválasztási szempontok között.⁷⁰ Az odaítélési szakaszban az ajánlatkérő rugalmasabban határozhatnak meg a szempontokat és az előírt bizonyítékok fajtáit (lásd az 5. fejezetet).

4.3.2 Környezetvédelmi vezetési rendszerek

Bármely (állami vagy magán-) szervezet, amely környezeti teljesítménye általános szintjét növelni kívánja, dönthet környezetvédelmi vezetési rendszer bevezetéséről. A

Meggyőződés az azbeszteltávolítók szaktudásáról

Az azbesztszigetelés Európa-szerte még mindig számos épületben megtalálható. Amikor ezeken az épületeken karbantartási munkákat végeznek, fontos, hogy az azbeszt eltávolítását képesített vállalkozók biztonságosan végezzék el. A hozzáértés igazolására egyes tagállamok engedélyezési rendszereket működtetnek az ilyen feladatok végzésére specializálódott ajánlattevők kiválasztása érdekében. Annak érdekében, hogy az ilyen munka elvégzésével kapcsolatos egészségügyi, biztonsági és környezetvédelmi kockázatot minimálisra lehessen csökkenteni, fontos feltüntetni a kiválasztási szempontok között, hogy az ajánlattevőknek rendelkezniük kell az ilyen feladatok elvégzéséhez szükséges, a megfelelő hatóság által kiadott engedéllyel tanúsított szakértelemmel, vagy ezzel egyenértékű igazolással.

⁶⁹ A 2014/24/EU irányelv XII. melléklete II. részének a) pontja.

⁷⁰ A 2014/24/EU irányelv XII. melléklete II. részének f) pontja.

környezetvédelmi vezetési rendszerek szervezetfüggő eszközök, amelyek célja, hogy az elkötelezett szervezet általános környezeti teljesítményét növeljék. Lehetővé teszik, hogy a szervezetek egyértelmű képet kapjanak a környezeti hatásukról, segítik őket abban, hogy ezek közül a lényeges hatásokra koncentráljanak, illetve abban, hogy ezeket környezeti teljesítményük folyamatos fejlesztésével megfelelően kezeljék. Fontos fejlesztési terület lehet a természeti erőforrások (pl. víz és energia) felhasználása, az alkalmazottak képzése, környezetbarát termelési eljárások alkalmazása és környezetbarát irodaszerek beszerzése.

Környezetvédelmi vezetési rendszert működtető szervezet kérheti az Unióban használatos két környezetvédelmi vezetési rendszer egyike, a környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszer (EMAS)⁷¹ vagy a környezetvédelmi vezetési rendszerekre vonatkozó EN ISO 14001⁷² európai/nemzetközi szabvány szerinti tanúsítást. Az EMAS rendszert elsődlegesen az EU-ban, illetve az Európai Gazdasági Térségben telephellyel rendelkező szervezetek használják, azonban azok a szervezetek is alkalmazhatják, amelyeknek a székhelye vagy telephelye máshol található (ám az valamelyik európai akkreditációs testület ellenőrzése alatt minden esetben igazolva van). Az ISO szabványrendszere a világ valamennyi szervezete számára nyitott.

Világszerte mintegy 250 000 szervezet rendelkezik ISO 14001 szabvány szerinti tanúsítvánnyal és közel 4000 szervezet és 7500 telephely EMAS-tanúsítvánnyal. Az EMAS szerinti tanúsítás magában foglalja az EN ISO 14001 szabvány követelményeit, valamint a környezetvédelmi jogszabályoknak való igazolt megfelelésre, a környezeti teljesítmény folyamatos fejlesztésére, az alkalmazottak bevonására, valamint az igazoló hatóság által tanúsított éves teljesítmény kötelező nyilvános közzétételére (környezetvédelmi nyilatkozat) vonatkozó további elemeket is. Ez utóbbi erőteljesen megkülönbözteti az EMAS rendszert a többi rendszertől, mivel nyilvános és átlátható képet ad a nyilvántartásban szereplő szervezet környezeti teljesítményéről.

A 2014. évi irányelvek értelmében az ajánlatkérők bizonyítékot kérhet a gazdasági szereplő által az egyes szerződésekhez használt környezetvédelmi vezetési rendszerre vonatkozóan, feltéve hogy ez a szerződés tárgyával arányban áll és ahhoz kapcsolódik.⁷³ Az egyenértékű tanúsítványokat is el kell fogadni, és a címkékhez és vizsgálati jelentésekhez hasonlóan más bizonyítási formákat (például az in-house rendszereket) is figyelembe kell venni, amennyiben a gazdasági szereplő nem fér hozzá a harmadik felek által kiállított tanúsításhoz vagy ha – neki fel nem róható okokból – nem volt lehetősége azt az előírt határidőn belül megszerezni (lásd a 3.5.1. pontot).

⁷¹ 1221/2009/EK rendelet a szervezeteknek a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) való önkéntes részvételéről.

⁷² ISO 14001:2004 (en) *Environmental management systems – requirements with guidance for use* (Környezetvédelmi vezetési rendszerek – követelmények és használati utasítás). Ez a szabvány jelenleg felülvizsgálat alatt áll; az új változatot várhatóan 2015 végén fogadják el.

⁷³ A 2014/24/EU irányelv 62. cikkének (2) bekezdése; a 2014/25/EU irányelv 81. cikkének (2) bekezdése.

A környezetvédelmi vezetési rendszerek alkalmazása nem csupán a környezetvédelmi vezetési intézkedések végrehajtására vonatkozó műszaki kapacitás igazolását foglalja magában. Ha az ajánlatkérő a 4.3.1. pontban említettek szerint más környezetvédelmi kiválasztási szempontokat szab meg (pl. technikai berendezésekkel vagy képzéssel kapcsolatos követelményeket), a környezetvédelmi vezetési rendszer is bizonyíthatja a kapacitás meglétét, amennyiben az adott követelményekre nézve releváns információt tartalmaz.

A Litván Közútkezelő Hatóság (LRA) a környezeti kapacitást tartja szem előtt

A Litván Közútkezelő Hatóság a közút- és autópálya-építésre irányuló pályázati eljárások során arra vonatkozóan kér bizonyítékot, hogy az ajánlattevők képesek-e környezetvédelmi vezetési intézkedéseket alkalmazni. Ezt a műszaki kapacitásra vonatkozó követelmények között bírálják el, valamint az EMAS és az ISO 14001 tanúsítványait, illetve az ezekkel egyenértékű egyéb tanúsítványokat vagy bizonyítékot fogadják el.

Ismételten megjegyzendő, hogy a műszaki kapacitásnak a környezetvédelmi vezetési rendszer által előírt és a szerződés tárgya szempontjából lényeges, tényleges elemeit kell figyelembe venni, és nem csak a harmadik fél általi tanúsítás meglétére kell összpontosítani.⁷⁴ Az alkalmazandó környezetvédelmi vezetési intézkedésekre vonatkozó követelmények előírásánál szem előtt kell tartani az arányosság elvét: egy alacsony értékű és alacsony környezeti hatással rendelkező szerződés esetében lehet, hogy nem lenne megfelelő a fenti követelmények előírása.

4.3.3 Ellátásilánc-irányítási intézkedések

A legtöbb környezeti hatás nem a végtermék vagy -szolgáltatás teljesítésénél, hanem az ellátási lánc egy korábbi szakaszában jelentkezik. Például az informatikai berendezések jellemzően a világ számos részéről származó elemeket tartalmaznak, köztük fémeket és más anyagokat, amelyek kitermelése és feldolgozása magas környezeti kockázatot hordoz. Egy építőipari vállalkozás számos kisebb vállalkozással is együttműködhet, amelyek közül mindnek fenntartható gyakorlatokat kell beépítenie az építési beruházási projektekbe.

Az ilyen szerződések esetében érdemes az ajánlatkérőnek érdemes az első szintű vagy közvetlen ajánlattevőkön túl is vizsgálódnia a környezetvédelmi követelmények teljesülésének biztosítása érdekében. Ennek egyik módja az, hogy konkrét szerződéses

⁷⁴ A T-331/06. sz., *Európai Dynamiki kontra Európai Környezetvédelmi Ügynökség* ügyben (76. pont) a Bíróság azt állapította meg, hogy a harmadik fél általi hitelesítés megléte a vállalat környezetvédelmi vezetési rendszere minőségének értékelésekor magasabb pontszámot eredményezhet. Ezzel az üggyel kapcsolatban bővebb tájékoztatás az 5. fejezetben található.

rendelkezéseket épít be az alvállalkozókra vonatkozóan. Ezt a megközelítést a 6. fejezet tárgyalja.

A kiválasztási szakaszban az ajánlatkérő az alábbi információkat kérheti:

- tájékoztatás arról, hogy a szerződés mekkora részére nézve kíván esetleg a gazdasági szereplő harmadik féllel szerződést kötni; és
- azon ellátásilánc-irányítási és ellenőrzési rendszerek megjelölése, amelyeket a gazdasági szereplő a szerződés teljesítése során alkalmazni tud.⁷⁵

Mindkettő segíthet annak megállapításában, hogy hogyan fogják kezelni a környezeti hatásokat egy konkrét szerződés keretében, illetve az erős rendszerekkel rendelkező gazdasági szereplők kiválasztásában.

4.3.4 Termékminták, vizsgálatok és megfelelésértékelés

Amennyiben egy szerződés termékek vagy anyagok beszerzésére irányul, az adott áruból minta kérhető (vagy leírás vagy fénykép) a kiválasztási szakaszban. Emellett megfeleléségi vagy minőségbiztosítási bizonyítványok is kérhetők.⁷⁶ Ezek hasznosnak bizonyulhatnak annak megállapításakor, hogy a termékek megfelelnek-e valamilyen konkrét környezetvédelmi közbeszerzési követelménynek, például a tartósság vagy az energiafogyasztás vonatkozásában.

A beszállítók bevonása a hatékony zöld közbeszerzés érdekében Olaszországban

Torino városa 2013-ban olyan intézkedéseket és követelményeket épített be az iskolai étkeztetési szerződésébe, amelyek a kapcsolódó szénlábnyom csökkentésére irányultak. Felkérték a beszállítókat, hogy adatokkal azonosítsák, hogy az ellátási lánc mely részei képesek a legtöbb széndioxidot megtakarítani. Például a városi szállítás a leggyakrabban fogyasztott élelmiszerek közül ötnél csupán a teljes szénlábnyom 1%-áért volt felelős. A gyártási folyamatok a teljes szénlábnyom 75–95%-át okozták, ami rámutatott a mezőgazdasági gyakorlatoknak az élelmiszerekkel történő ellátás és az étkeztetési szolgáltatások területén történő hatékony zöld közbeszerzési intézkedések végrehajtásában játszott fontos szerepére.

„Meglepődtünk a nyomon követés eredményein, ami megmutatja az ellátási láncsal felvett kapcsolat értékét”. Elena Deambrogio, tisztviselő, Torino városa

Az ajánlatkérők számára elérhető másik lehetőség, hogy megvizsgálják a szállítók termelési kapacitását vagy a szolgáltatók műszaki alkalmasságát, valamint kutatási létesítményeiket és minőség-ellenőrzési intézkedéseiket.⁷⁷ Ezt akkor lehet elvégezni, ha a leszállítandó termékek vagy a teljesítendő szolgáltatások összetettek, vagy – rendkívüli esetben – ha különleges célra szolgálnak. A vizsgálatot maga az ajánlatkérő vagy a gazdasági szereplő székhelye szerinti ország egy erre illetékes hivatalos szerve is végezheti.

4.4 Bizonyítási eszközök

⁷⁵ XII. melléklet II. rész d) és j) pontja.

⁷⁶ XII. melléklet II. rész k) pontja.

⁷⁷ XII. melléklet II. rész e) pontja.

Bár a 2014. évi irányelvek egy kibővített listát tartalmaznak az olyan esetekről, amelyek a kiválasztási szakaszban vizsgálhatók, emellett bizonyos korlátozásokat is bevezetnek azon bizonyítékok körére vonatkozóan, amelyek egy eljárás kezdeti szakaszaiban bekérhetők. Az ajánlatkérőknek el kell fogadniuk az egységes európai közbeszerzési dokumentumot a kizárási és a kiválasztási követelményeknek való megfelelés előzetes bizonyítékaként (<http://ec.europa.eu/growth/espd>).⁷⁸ Ez egy naprakész nyilatkozatból álló formanyomtatvány, amely sztenderd elektronikus formátumban létezik, és lehetővé teszi a gazdasági szereplők számára, hogy megerősítsék a kizárási és kiválasztási követelményeknek való megfelelésüket. A dokumentum tartalmazza arra/azokra az adatbázis(ok)ra való hivatkozás, ahol a kiegészítő iratok elérhetők, vagy megerősíti, hogy a gazdasági szereplő kérésre haladéktalanul be tudja nyújtani ezeket az iratokat.

Az alkalmasságot alátámasztó nyilatkozatként működő egységes európai közbeszerzési dokumentum célja, hogy csökkentse a terhet, amelyet a minden eljárásban külön-külön benyújtandó és ellenőrizendő iratok jelentettek. Az ajánlatkérők továbbra is bekérhetik az eredeti dokumentumokat – ahol szükséges –, amennyiben az az eljárás megfelelő lefolytatásához szükséges, feltéve, hogy nem rendelkeznek ezekkel a dokumentumokkal.⁷⁹ Az e-Certis (<http://ec.europa.eu/growth/ecertis>) egy online szolgáltatás, amelynek segítségével az ajánlatkérők és a gazdasági szereplők megadhatták az Unióban, Törökországban, Izlandon, Liechtensteinben és Norvégiában a közbeszerzési eljárások során gyakran az alkalmasság bizonyítékaként bekért igazolásokat.

4.5 Ajánlattevők csoportjainak értékelése

A gazdasági szereplők műszaki alkalmasságának értékelése során egy másik figyelembe veendő szempont, hogy a gazdasági szereplőknek lehetővé kell tenni, hogy más szervezetek kapacitásait igénybe vegyék. Ez azt jelenti például, hogy ha kettő vagy több vállalkozás közösen kíván ajánlatot benyújtani – függetlenül attól, hogy hivatalos konzorciumot alapítottak-e vagy van-e köztük jogi kapcsolat –, úgy az ajánlatkérőnek a közös kapacitásukat kell figyelembe vennie.

A gazdasági szereplő köteles bizonyítani, hogy a szerződés teljesítésekor a másik szervezet erőforrásai a rendelkezésére fognak állni; a bizonyítás történhet például az erre vonatkozó aláírt kötelezettségvállalás benyújtásával. Ahol az ajánlattevő más szervezet kapacitására támaszkodik (ideértve az anyavállalatot vagy a leányvállalatot is), a másik szervezetnek is bizonyítania kell a kizárási követelményeknek és a szerződésre alkalmazott vonatkozó kiválasztási szempontoknak való megfelelését.⁸⁰

Ajánlattevők csoportjai és a zöld közbeszerzési szerződések

A közbeszerzési eljárásban ajánlatot benyújtó vállalkozások a zöld követelményeknek való megfelelés érdekében külső szakértelem bevonása mellett is dönthetnek. Például egy létesítménykezelő vállalkozás kérheti környezetvédelmi tanácsadó segítségét az épületek még fenntarthatóbb módon való kezelésében. Ebben az esetben mindkét vállalkozás műszaki alkalmasságát és tapasztalatát vizsgálni kell a kiválasztási szakaszban.

⁷⁸ A 2014/24/EU irányelv 59. cikke.

⁷⁹ A 2014/24/EU irányelv 59. cikkének (4) és (5) bekezdése.

⁸⁰ A 2014/24/EU irányelv 63. cikkének (1) bekezdése; a 2014/25/EU irányelv 79. cikke.

5. fejezet – A szerződés odaítélése

Összegzés

- Lehetséges környezetvédelmi odaítélési szempontokat alkalmazni, feltéve, ha azok:
 - a szerződés tárgyához kapcsolódnak;
 - az ajánlatkérő számára nem biztosítanak korlátlan választási szabadságot;
 - biztosítják a hatékony verseny lehetőségét;
 - a hirdetményben és a közbeszerzési dokumentumokban a súlyozással és bármely egyéb alszemponttal együtt kifejezett említést nyernek; és
 - megfelelnek a Szerződés alapelveinek.
- Az odaítélési szakaszban az előírásokban szereplő minimumkövetelményeket meghaladó környezeti teljesítményért többletpontokat lehet adni. Nincs megszabva annak a felső határa, hogy a környezetvédelmi szempontok milyen súlyozással vehetők figyelembe.
- Az „életciklusköltség-számítás” megközelítésének alkalmazása felfedi egy szerződés valós költségét. Az energia- és vízfelhasználás, valamint a karbantartás és ártalmatlanítás költségeinek értékelése arra mutathat, hogy a környezetkímélőbb megoldás a teljes élettartamot tekintve egyben olcsóbb is.
- A címkék és a harmadik felektől származó egyéb bizonyítékok segíthetnek annak megállapításában, hogy egy ajánlat hogyan szerepel az ajánlatkérő odaítélési szempontjai szerinti értékelésben, valamint az ajánlattevő kérelmeinek igazolásában.

5.1 A szerződés odaítélésére vonatkozó általános szabályok

5.1.1 Odaítélési szempontok

Az ajánlatkérő az odaítélési szakaszban értékeli a pályázatok minőségét és összehasonlítja a költségeket. Az ajánlatok minőségének értékelésekor az ajánlatkérő előre megszabott és előzetesen közzétett odaítélési szempontokat alkalmaz annak eldöntésére, hogy melyik ajánlat a legjobb. A 2014. évi közbeszerzési irányelvek értelmében a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat szempontjára kell alapozni valamennyi közbeszerzési szerződés odaítélését. Ezen általános címszó alatt számos megközelítés lehetséges, melyek közül néhány kifejezetten megfelel a zöld közbeszerzés szempontjainak.

Az ár vagy költség minden eljárásban az értékelés részét képezi,⁸¹ és az életciklusköltségek alapján számítható ki az alábbiakban tárgyaltnak megfelelően. A költségeken kívül az

⁸¹ A 2014/24/EU irányelv 67. cikkének (2) bekezdése; a 2014/25/EU irányelv 82. cikkének (2) bekezdése.

ajánlatkérő szempontjából számos tényező – így például a környezetvédelmi szempontok – is befolyásolhatják az ajánlat értékét.

Nem szükséges, hogy minden egyes odaítélési szempont gazdasági előnyt nyújtson az ajánlatkérő számára.⁸² Ugyanakkor az odaítélési szempontoknak (valamint a kiválasztási szempontoknak, a műszaki leírásnak és a szerződés teljesítésére vonatkozó rendelkezéseknek) kapcsolódniuk kell a szerződés tárgyához. A 2014. évi irányelvek előírják, hogy az odaítélési szempontok akkor tekintendők a közbeszerzési szerződés tárgyához kapcsolódónak, ha azok az adott szerződés alapján kivitelezendő építési beruházáshoz, szállítandó áruhoz vagy nyújtandó szolgáltatáshoz bármely módon és azok életciklusának bármely szakaszában kapcsolódnak, ideértve azokat a tényezőket is, amelyek:

a) az említett építési beruházás, áru vagy szolgáltatás előállításának, rendelkezésre bocsátásának vagy forgalmazásának konkrét folyamatához kapcsolódnak; vagy

b) közvetlenül az említett építési beruházás, áru vagy szolgáltatás életciklusának valamely másik szakaszához kapcsolódnak.⁸³

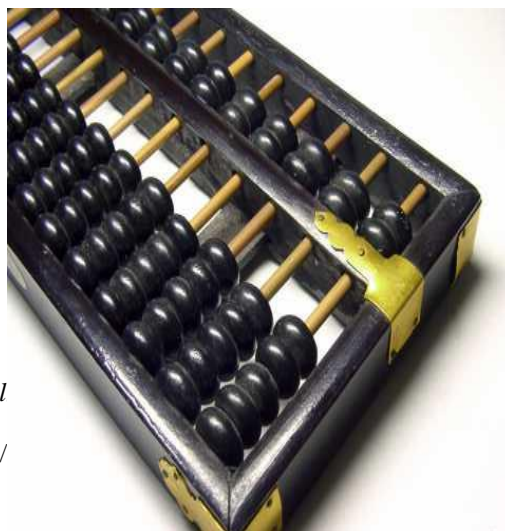
Ezeknek a tényezőknek nem kell a beszerzés tárgyának „lényegét” képezniük, azaz a végtermékben vagy a szolgáltatásban nem kell láthatónak vagy felismerhetőnek lenniük. Ez azt jelenti, hogy a műszaki leíráshoz hasonlóan az odaítélési szempontok is kapcsolódhatnak fenntarthatósági szempontokhoz, például megújuló vagy a biogazdálkodáshoz, illetve az adott termékhez vagy szolgáltatáshoz kapcsolódó üvegházhatásúgáz-kibocsátáshoz.

A műszaki leírás és az odaítélési szempontok közötti legfontosabb különbség, hogy míg az előbbi megfelelt/nem felelt meg alapon vizsgálják, az odaítélési szempontokat súlyozzák és pontozzák, tehát a jobb környezeti teljesítményt biztosító ajánlatokra többletpontokat lehet adni.

A kapcsolat megléte vagy hiánya

Az Európai Bíróság buszbeszerzéssel kapcsolatos egyik ítéletében (a *Concordia Bus* ügyben) úgy rendelkezett, hogy a tömegközlekedésben használt buszok nitrogén-oxid-kibocsátásának szintjéhez és zajszintjéhez kapcsolódó odaítélési szempontok megfeleltek annak a követelménynek, miszerint a szerződés tárgyához kapcsolódónak kell lenniük.¹

A Bíróság az *EVN Wienstrom* ügyben úgy rendelkezett, hogy az ajánlatkérő várható fogyasztásán **felüli**, megújuló energiaforrásokból származó villamos energia mennyiségére vonatkozó odaítélési szempont alkalmazása nem volt megengedhető, mivel az nem kapcsolódott a szerződés tárgyához.¹ Ebben az esetben az ajánlatkérő nem tudta hatékonyan értékelni ezt a szempontot.

⁸²Lásd a C-513/99. sz., *Concordia Bus Finland Oy Ab kontra Hel* pontját (a *Concordia Bus* ügy).

⁸³ A 2014/24/EU irányelv 67. cikkének (3) bekezdése; a 2014/25/

Az ajánlatkérőn múlik, hogy milyen odaítélési szempontokat alkalmaz és az egyes szempontok milyen súlyozásban részesülnek. Az alkalmazandó környezetvédelmi odaítélési szempontokra vonatkozó fontosabb megfontolásokat és a megfelelő súlyozás kialakításának módját ez a fejezet tárgyalja.

5.1.2 Az odaítélési szempontok kialakítása és meghirdetése

A közbeszerzési irányelvek meghatározzák az odaítélési szempontoknál alkalmazandó alapvető átláthatósági szabályokat. Az irányelvek a Bíróság ítélkezési gyakorlatát tükrözik, többek között a környezetvédelmi odaítélési szempontokkal kapcsolatos, alább kiemelt ügyeket.

1. Az odaítélési szempontok az ajánlatkérő számára nem biztosíthatnak korlátlan választási szabadságot

Az odaítélési szempontok sohasem biztosíthatnak az ajánlatkérőnek korlátlan választási szabadságot.⁸⁴ Ez azt jelenti, hogy objektív alapot kell biztosítaniuk a pályázatok megkülönböztetésére és kellően konkrétan kell lenniük. A Bíróság megfogalmazásában az odaítélési szempontokat úgy kell meghatározni, hogy az minden „ésszerűen tájékozott és elvárható gondossággal eljáró ajánlattevő számára” lehetővé tegye azok azonos módon történő értelmezését.⁸⁵

Az odaítélési szempontok objektivitására vonatkozó követelmény további eleme az **ellenőrizhetőség**. Amennyiben az odaítélési szempontok olyan tényezőkre vonatkoznak, amelyeket az ajánlatkérő nem tud ellenőrizni, akkor nehéz bizonyítani, hogy azokat objektíven alkalmazták. Azaz az ajánlatkérőnek előre meg kell határoznia, hogy az ajánlattevők milyen bizonyítási eszközöket nyújthatnak be az egyes odaítélési szempontok vonatkozásában, és ezeket hogy fogja értékelni.⁸⁶

A *Concordia Bus* ügyben az ajánlatok értékelését megelőzően Helsink-i önkormányzata meghatározott és közzétett egy rendszert, amelynek értelmében alacsonyabb szintű zaj- és nitrogén-oxid-kibocsátásra vonatkozóan többletpontokat ítélt oda.⁸⁷ E rendszert a Bíróság megfelelően specifikusnak és objektívnek találta.

2. Az odaítélési szempontoknak biztosítaniuk kell a hatékony verseny lehetőségét

⁸⁴ Lásd a 31/87. sz., *Gebroeders Beentjes BV kontra Hollandia* ügyben hozott ítélet 26. pontját; és a C-513/99. sz., *Concordia Bus* ügyben hozott ítélet 69. pontját.

⁸⁵ A C-19/2000. sz., *SIAC Construction Ltd kontra County Council of the County of Mayo* ügyben hozott ítélet 42. pontja.

⁸⁶ A 2014. évi irányelvek kimondják, hogy „[k]étség esetén az ajánlatkérőnek érdemben meg kell győződnie az ajánlattevő által benyújtott információk és bizonyítékok helytállóságáról.” (A 2014/24/EU irányelv 67. cikkének (4) bekezdése; a 2014/25/EU irányelv 82. cikkének (4) bekezdése) Ez azt sugallja, hogy nem szükséges minden esetben megbizonyosodni az ajánlattevők által benyújtott bizonyítékok helytállóságáról, habár a zöld közbeszerzés esetében ez kiemelt fontosságú lehet a „zöldre mosás” elkerülése és annak biztosítása érdekében, hogy a megígért környezeti teljesítményszintet valóban el fogják érni.

⁸⁷ Ebben az esetben többletpontokat adtak többek között olyan autóbuszok használatáért, amelyek nitrogén-oxid kibocsátása 4 g/kWh-nál alacsonyabb (+2,5 pont buszonként) vagy 2 g/kWh-nál alacsonyabb (+3,5 pont buszonként), másrészt azokért, amelyek zajszintje 77 dB-nél alacsonyabb (+1 pont buszonként).

A környezetvédelmi odaítélési szempontokat nem lehet oly módon meghatározni, hogy mesterségesen kizárják a piacot. Mivel az odaítélési szempontok egyik célja a piac fejlődésének előmozdítása és a környezetvédelmi szempontból kedvező megoldások megtalálása, a gazdasági szereplőknek mindig lehetővé kell tenni, hogy az ilyen szempontokra pontot kapjanak. Ennek egyik legjobb módja, hogy az ajánlatkérő a 2. fejezetben felvázolt módon a közbeszerzési eljárást megelőző piaci konzultáció keretében megvitatja a környezetvédelmi odaítélési szempontokat a lehetséges ajánlattevőkkel.

3. Az odaítélési szempontokat előzetesen meg kell hirdetni

A közbeszerzési irányelvek előírják, hogy az odaítélési szempontokat és azok súlyszámát a hirdetményben vagy a közbeszerzési dokumentumokban meg kell határozni.⁸⁸

Az ítélezési gyakorlat segítséget nyújtott annak meghatározásában, hogy az odaítélési szempontokat milyen részletességgel kell meghirdetni. A hirdetményben vagy a dokumentumokban fel kell tüntetni:

- a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat meghatározására alkalmazott szempontokat;
- hogy az ajánlatkérő milyen relatív súllyal veszi figyelembe az egyes szempontokat, amely lehet konkrét szám vagy – megfelelő maximális terjedelmű – tartomány is;⁸⁹ és
- az ajánlatkérő által alkalmazott részszerzőpontokat és ezek súlyozását.⁹⁰

⁸⁸ A 2014/24/EU irányelv 5. melléklete C. részének 18. pontja.

⁸⁹ A 2014/24/EU irányelv 67. cikkének (5) bekezdése; a 2014/25/EU irányelv 82. cikkének (5) bekezdése. Ez alól két kivétel van: i. ha a szerződés odaítélésének egyedüli szempontja az ár; vagy ii. ha a súlyozás objektív okokból nem lehetséges, mely esetben az ajánlatkérőnek csökkenő fontossági sorrendben kell feltüntetnie a szempontokat.

⁹⁰ A Bíróság a részszerzőpontok tekintetében számos ügyben tárgyalta a közzététel mértékét, például: C-532/06. sz., *Lianakis és mások*, C-331/04. sz., *ATI EAC és Viaggi di Maio kontra ACTV Venezia SpA*, illetve T-70/05. sz., *Evropaiki Dynamiki kontra EMSA* ügyben hozott ítélet. A részszerzőpontok súlyozását kizárólag akkor lehet visszatartani, ha azok i. nem változtatják meg a főbb odaítélési szempontokat; ii. nem tartalmaznak olyan elemeket, amelyek ismerete hatással lehetett az ajánlatok elkészítésére; és iii. nem okozzák valamelyik ajánlattevő hátrányos megkülönböztetését (C-331/04. sz., *ATI EAC* ügy).

Különbségtétel a specifikusság és a hátrányos megkülönböztetés között a Concordia Bus ügyben

A hátrányos megkülönböztetés kérdését kifejezetten felvetették a Concordia Bus ügyben. A Concordia Bus egyik kifogása az volt, hogy a Helsinkin város által támasztott feltételek hátrányos megkülönböztetést tartalmaztak, mivel az önkormányzat saját busztársasága, a HKL volt az egyetlen, amely rendelkezett olyan gázüzemű járművekkel, amelyekkel e szempont alapján maximális pontszámot kaphatott. A Bíróság ítélete szerint az, hogy az ajánlatkérő által meghatározott egyik odaítélési szempont alapján csak egy vállalat kapott maximális pontot, a szempontot önmagában még nem tette megkülönböztetővé. Annak meghatározásakor, hogy egy odaítélési szempont megkülönböztető-e vagy sem, az eset valamennyi tényezőjét figyelembe kell venni.⁹¹

5.2 Környezetvédelmi odaítélési szempontok alkalmazása

A jogi keret jelentős teret hagy a környezetvédelmi odaítélési szempontok érvényesítésére, illetve számos különböző módszer és megközelítés alkalmazható:

5.2.1 Előírás vagy odaítélési szempont?

Annak eldöntésekor, hogy egy környezeti jellemző minimumkövetelmény (előírás) vagy preferencia (odaítélési szempont) legyen-e, számos szempontot kell mérlegelni. A környezetvédelmi odaítélési szempontok alkalmazása akkor célszerű, ha például az ajánlatkérő bizonytalan a bizonyos környezetvédelmi célkitűzéseknek megfelelő termékek, munkálatok vagy szolgáltatások költségeit és/vagy piaci hozzáférhetőségét illetően. Ezen tényezők odaítélési szempontokba való beépítésével súlyozni lehet azokat más tényezők, többek között a költségek ellenében.

A műszaki leírásban meg lehet határozni a **teljesítés minimálisan elvárt szintjét**, majd az odaítélési szakaszban a még jobb teljesítményért **többletpontokat lehet adni**. Számos ajánlatkérő alkalmazza eredményesen ezt a megközelítést, amely rugalmasságot biztosít a zöld közbeszerzés megvalósításakor.

⁹¹ Ebben az esetben az egyik tényező, hogy a panaszos elnyert egy másik tételt, amelyben a gázüzemű járművekre vonatkozó ugyanezen előírást alkalmazták.

5.2.2 Súlyozási módszerek

Az egyes szempontok súlyozása határozza meg, hogy a végső értékelésnél milyen súllyal esnek latba. A környezetvédelmi odaítélési szempontok súlyozása⁹² azt tükrözi, hogy a környezetvédelmi szempontokat az előírásokba milyen mértékben építették be. Amennyiben az előírásokba szigorú környezetvédelmi követelményeket építettek be, akkor ezek a szempontok az odaítélés során alacsonyabb súlyozásban részesülnek és fordítva.

Nincs megszabva annak a felső határa, hogy a környezetvédelmi szempontok milyen súlyozással vehetők figyelembe. A megfelelő súlyozás meghatározása érdekében célszerű mérlegelni az alábbi szempontokat:

- a környezetvédelmi célkitűzések más megfontolásokhoz, pl. a költségekhez és az általános minőséghez viszonyítva a szerződés szempontjából mennyire fontosak;
- ezeket a megfontolásokat az odaítélési szempontokban milyen mértékben lehet érvényesíteni az előírásokon, a kiválasztási szempontokon és a szerződés szerinti teljesítési feltételeken túlmenően vagy azok helyett;
- az ajánlatkérő az odaítélési szakaszban hány pontot oszthat ki: ez függhet a terméktől/szolgáltatástól, illetve a piaci viszonyoktól. Amennyiben például egy adott termék árát illetően nincsenek nagy különbségek, a környezeti teljesítmények viszont jelentősen eltérnek, akkor célszerű a környezeti jellemzők értékelésére több pontot kiosztani.

Zöld odaítélési szempontok Hollandiában

Rijkswaterstaat egy autópálya-szakasz megépítésére és karbantartására írt ki közbeszerzési eljárást Hollandiában. A nyertes ajánlatot az ajánlati ár és a minőség alapján választották ki. A gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat kiválasztását segítő egyik minőségi szempont a fenntarthatóság volt, ideértve egy, a munkafolyamatok szén-dioxid-kibocsátását mérő „teljesítménylétrát”, és a felhasznált termékek életciklus-értékelését. Ezeket a megtakarításokat számszerűsítették, és levonták az ajánlati árból. A nyertes ajánlattevő olyan átfogó tervezésoptimalizálást mutatott be, amely 50 év alatt 8944 tonna szén-dioxidot takarít meg.

„Az ajánlattevők értékelik azt a szabadságot, hogy a műszaki kereteken belül saját döntéseket hozhatnak a fenntartható tervezéssel kapcsolatban”

Cuno van Geet, erőforrás-hatékonysági vezető tanácsadó, Rijkswaterstaat

Környezet- és egészségbarát takarítási szolgáltatások Toscanában

A Toscanai Környezetvédelmi Ügynökség (ARPAT) a takarítási szolgáltatásokra kiírt pályázat során a gazdasági és környezetvédelmi szempontból legelőnyösebb ajánlat kritériuma alapján értékelte a benyújtott pályázatokat. Az árra 40 pontot, a minőségre pedig 60 pontot lehetett szerezni. A minőségi szempontok között többek között a „környezetbarát” takarítási technikák alkalmazása, a kevesebb csomagolóanyag, a termék környezeti teljesítménye (az ISO I. típusú ökocímke, illetve azzal egyenértékű címkék követelményeinek megfelelő termékek aránya) és a környezetvédelmi képzési programok minősége szerepelt.

⁹² Az EVN Wienstrom ügyben (C-448/01. sz.) azt állapították meg, hogy a megújuló forrásokból származó villamosenergia-termeléssel kapcsolatos szempont esetében az összes adható pontszám 45%-ának megadása elfogadható volt, feltéve, ha az odaítélési szempontokra vonatkozó egyéb szabályokat betartották.

5.2.3 Címkék használata

Az ajánlatkérő által beszerzendő termékek, munkálatok vagy szolgáltatások környezeti jellemzőire utaló címkékre szintén lehet támaszkodni az odaítélési szempontok kidolgozásakor és értékelésekor. Ugyanazok a szabályok vonatkoznak a címkék odaítélési szempontok körében történő alkalmazására, mint a közbeszerzési eljárás bármely más szakaszában, azaz:

- csak akkor követelhető meg egy címke, ha az összes követelmény kapcsolódik a szerződés tárgyához, és a címke megfelel bizonyos objektivitásra, átláthatóságra és a piacon való hozzáférhetőségre vonatkozó normáknak (lásd a 3.5.1. pontot);
- ilyen címke megkövetelésekor is el kell fogadni az azzal egyenértékű követelményeknek megfelelő címkét, továbbá más bizonyítási eszközöket is, ha az ajánlattevőnek – neki fel nem róható okokból – nem volt lehetősége azt az előírt határidőn belül megszerezni a címkét;
- más típusú címkéknél az ajánlatkérő olyan egyedi követelményekre hivatkozhat, amelyek kapcsolódnak a szerződés tárgyához, ám nem követelheti meg a címkét mint olyat.

A környezetvédelmi címkék segíthetnek megkülönböztetni azokat a termékeket és szolgáltatásokat, amelyek energiát és vizet

takarítanak meg, vagy amelyeket fenntarthatóbb módon hoztak létre. Azzal, hogy az ajánlatkérő a követelmények egy részét vagy egészét szerepelteti az odaítélési szempontok között, a költségekkel és más tényezőkkel – például a termék elérhetőségével vagy szállítási idejével – szemben súlyozhatja a fenti szempontokat.

5.2.4 Környezetvédelmi vezetési rendszerek alkalmazása

Egy környezetvédelmi vezetési rendszer bizonyítékkal szolgálhat az odaítélési szempontok értékelésénél. Az odaítélési szakaszban azt kell vizsgálni, hogy egy adott szerződést hogyan fognak teljesíteni, tehát egy olyan ajánlat fontos lehet, amely szerint bizonyos intézkedéseket valamely környezetvédelmi vezetési rendszerrel összhangban valósítanak meg. Gondoskodni kell azonban arról, hogy egyetlen olyan értékelést se végezzenek el kétszeresen, amelyre a kiválasztási szakaszban már sor került. A környezetvédelmi vezetési rendszerekről, többek között az EMAS-ról és az EN/ISO 14001-ről szóló további információkért lásd a 4.3.2. pontot.

Címkék használata: A holland kávé esete

A C-368/10. számú ügyben egy holland ajánlatkérő konkrét szociális és környezetvédelmi címkékre hivatkozott a tea- és kávéautomaták beszerzésére irányuló eljáráshoz kapcsolódó közbeszerzési dokumentumokban. A Bíróság megállapította, hogy az említett címkékre való hivatkozás megfogalmazása nem felelt meg a 2004. évi irányelvek rendelkezéseinek.

Ugyanakkor a Bíróság fenntartotta azt az alapelvet, hogy az odaítélési szempontok meghatározásához és a teljesítmény értékelésének elősegítéséhez használhatók címkék. A 2014. évi irányelvek értelmében a címkékre vonatkozó rendelkezéseket oly módon pontosították, hogy már lehet konkrét címkékre hivatkozni, amennyiben azok megfelelnek bizonyos átláthatósági és objektivitásra vonatkozó normáknak, és minden követelmény kapcsolódik a szerződés tárgyához.

5.2.5 Vizsgálati jelentések és igazolások alkalmazása

Az ajánlatkérő egyes esetekben a megfelelőségértékelő szervek által készített vizsgálati jelentést vagy tanúsítványt követelhet meg a termékek által nyújtott környezeti teljesítmény szintjének bizonyítékeként. Például egy világítás beszerzésére irányuló szerződésben az ajánlatkérő több pontot adhat az olyan világítási megoldásokért, amelyeket hosszabb idő után kell kicserélni (akár önmagában álló követelményként, akár az életciklusköltség-számítás részeként). Ebben az esetben az ajánlatkérő felkérheti az ajánlattevőket, hogy nyújtsanak be vizsgálati jelentést vagy tanúsítványt ennek alátámasztására. Ha az ajánlattevők – nekik fel nem róható okokból – nem férnek hozzá az ilyen jelentésekhez vagy tanúsítványokhoz, az ajánlatkérő más bizonyítási eszközöket – például a gyártó műszaki dokumentációját – is köteles figyelembe venni, és eldönteni, hogy az megfelelő bizonyítékként szolgál-e.⁹⁴

5.3 Az életciklusköltség-számítás

Egy közbeszerzési eljárás odaítélési szakaszában rendszerint az ajánlat költségei számítanak az egyik legfontosabb tényezőnek. De hogyan határozzuk meg a költségeket?

Egy termék, szolgáltatás vagy munkálat elvégzésének megvásárlásakor az ajánlatkérő mindig fizet valamilyen árat. A beszerzési ár azonban csak a költségelemek egyike a beszerzés,

A környezetvédelmi kötelezettségvállalások értékelése

Az Európai Környezetvédelmi Ügynökség az informatikai tanácsadási szolgáltatások nyújtására kiírt pályázat odaítélési szakaszában az összpontszám 10%-át azoknak a környezetvédelmi politikáknak az értékelésére adta, amelyeket az ajánlattevők a szerződés teljesítése során kívántak alkalmazni. A környezetvédelmi szempontok értékelésekor a harmadik fél által tanúsított környezetvédelmi vezetési rendszert működtető vállalat magasabb pontszámot kapott, mint azok a vállalatok, amelyek ilyen tanúsítással nem rendelkeztek. A közbeszerzési eljárás megtámadását követően a Törvényszék azt az ítéletet hozta, hogy az Európai Környezetvédelmi Ügynökségnek jogában állt a mérlegelési jogkörét ily módon alkalmazni, mivel minden egyes ajánlatot érdemben vizsgált.⁹³ Bár az Európai Környezetvédelmi Ügynökségre nem vonatkoznak a közbeszerzési irányelvek, a Bíróság záradékában szereplő, a környezetvédelmi odaítélési szempontok értékelésénél alkalmazott minőségi megközelítést érdemes megemlíteni.

⁹³ A Bíróság megállapította, hogy az Európai Környezetvédelmi Ügynökség „elvégezte az ajánlatok összehasonlító értékelését, vizsgálta, hogy az ajánlattevők által benyújtott környezetvédelmi politikák helytállóak-e, és megállapította, hogy mindössze egyetlen ajánlattevő alkalmazta már ezt a politikát, míg a többiek csak jelezték az erre vonatkozó szándékukat”. (a T-331/06. sz., *Evropaiki Dynamiki kontra Európai Környezetvédelmi Ügynökség* ügy 76. pontja).

⁹⁴ A 2014/24/EU irányelv 44. cikke; a 2014/24/EU irányelv 62. cikkének (2) bekezdése.

birtoklás és az ártalmatlanítás teljes folyamatában. Az „életciklusköltség-számítás” valamennyi olyan költség figyelembevételét jelenti, amely a termék, munkálat vagy szolgáltatás élettartama során felmerül:

- a beszerzési ár és az azzal kapcsolatos összes költség (szállítás, felszerelés, biztosítás stb.);
- az üzemeltetési költségek az energia- és vízhasználatot, az alkatrészeket és a karbantartást is beleértve;
- az elhasználódással kapcsolatos költségek, mint pl. a leszerelés és az ártalmatlanítás költsége.

Az életciklusköltség-számítás – az 5.3.2. pontban foglalt különleges feltételek alapján – tartalmazhatja az externáliák (mint pl. az üvegházhatást okozó gázok kibocsátása) költségét is. A 2014. évi irányelvek előírják, hogy az életciklusköltség-számítás alkalmazásakor a számítási módszert és az ajánlattevők által benyújtandó adatok körét a közbeszerzési dokumentumok tartalmazzák. A költségek környezeti externáliákhoz való hozzárendelésének módszereire is egyedi szabályok vonatkoznak, amelyek célja, hogy biztosítsák, hogy ezek a módszerek tisztességesek és átláthatók.

Zöldebb buszok Romániában: életciklusköltség-számítási megközelítés

2012-ben Nagybánya városa 30 új EEV (kiemelten környezetbarát) sztenderd autóbusz és 8 trolibusz lízingelésére írt ki pályázatot. Életciklusköltség-számítási modell alkalmaztak, amely figyelembe vette a beszerzési árat, az üzemanyag-fogyasztást, illetve a karbantartási és működési költségeket is. A beszerzés teljes költsége magasabb volt az előző beszerzéseknél, ám ezt részben ellentételezték az új járművek teljes élettartamára megállapított alacsonyabb költségek. Ezek voltak az első kiemelten környezetbarát autóbuszok Romániában, amelyek üvegházhatásúgáz-kibocsátása jelentősen elmarad a korábbi dízel buszokétól.

5.3.1 Az életciklusköltség-számítás és a környezetvédelmi megfontolások

Az életciklusköltség-számítást célszerű alkalmazni, függetlenül attól, hogy melyek a hatóság környezetvédelmi célkitűzései. Az életciklusköltség-számítás alkalmazásakor az ajánlatkérő figyelembe veszi az erőforrás-felhasználás, a karbantartás és az ártalmatlanítás költségeit is, amelyeket a beszerzési ár nem tartalmaz. Ez gyakran olyan, mindenki számára előnyös helyzetet teremt, amelyben a környezetkímélőbb termék, munkálat vagy szolgáltatás összességében az olcsóbb. Az áruk, munkálatok vagy szolgáltatások teljes életciklusára vonatkozó megtakarítási lehetőségeket az alábbi rész mutatja be.

Megtakarítások a víz-, energia- és üzemanyag-felhasználás terén

A termék, munkálat vagy szolgáltatás teljes életciklusára vonatkozó költségei, illetve a teljes életciklus alatt gyakorolt környezeti hatásai jelentős részét az energia-, a víz- és az üzemanyag-felhasználás költségei teszik ki. A víz- és energiafelhasználás csökkentése mind pénzügyi, mind környezetvédelmi szempontból egyaránt célszerű.

Megtakarítás a karbantartás és a csere terén

Egyes esetekben a leginkább környezetbarát megoldás az, ha a lehető leghosszabb idő telik el a cseréig és/vagy a lehető legkevesebb karbantartásra van szükség. Például egy épület vagy híd külső részének anyagválasztása nagyban befolyásolhatja a karbantartási és tisztítási tevékenységek gyakoriságát. Az lehet a legfenntarthatóbb lehetőség, amellyel elkerülhetők ezek a költségek, és ez az életciklusköltség-számítás részeként értékelhető.

Karbantartási életciklusköltségek megtakarítása Németországban

Detmold városa új buszállomásra írt ki pályázatot 2012-ben. Az előzetes kutatás és piaci konzultáció részeként fenntarthatósági elemzést végeztek a fejlesztés legalább ötven éves várható élettartama alapján. Ez határozta meg, hogy milyen technikák illenek a leginkább a projekthez. A nyílt eljárásban végül a fotokatalitikus betont alkalmazták, amely a felszíni lefolyású és a levegőben található szennyezőanyagokat ártalmatlan sóvá alakítja. Ezáltal kevesebb karbantartás szükséges, és csökkennek a tisztítás költségei és környezeti hatásai.

Az ártalmatlanítással kapcsolatos költségek terén elért megtakarítások

Egy termék vásárlásakor vagy egy építési beruházásra kiírt pályázat során könnyen megfelelhetnek az ártalmatlanítással kapcsolatos költségekről. Az ártalmatlanítással kapcsolatos költségeket végül meg kell fizetni, bár ezek a kiadások néha jóval később jelentkeznek. Amennyiben az ajánlattevő ezeket a költségeket nem veszi figyelembe, akkor az előnyös megállapodás igen költséges vásárlássá változhat. Az ártalmatlanítási költségek a fizikai eltávolítástól egészen a biztonságos ártalmatlanításig terjedhetnek. Az ártalmatlanítást gyakran szigorú rendelkezések, például az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól szóló irányelvben foglalt előírások szabályozzák.⁹⁵ Néhány

Az ártalmatlanítási szakasz intelligens megtervezése: egy építőipari példa

Az építőipari ágazatban sok hulladék képződik. A régi épületek lebontásának eredményeként nemcsak nagy mennyiségű hulladékot kell elszállítani, hanem a veszélyes anyagok, mint például az azbeszt kezelését is meg kell oldani. Ezért az ajánlati felhívásban ki lehet térni arra, hogy várhatóan mennyi veszélyes hulladék termelődik a bontás során, illetve milyen költségvonzata van e hulladék eltávolításának. Néhány esetben, pl. útépitésnél lehetőség van az újrahasznosított anyagok, például a használt aszfalt vagy a bontásból származó anyagok felhasználásából származó megtakarítások számításba vételére is.

esetben az élettartam végén pozitív hozamot ér el a tulajdonos, például akkor, ha a járműveket vagy a berendezéseket nyereségesen lehet értékesíteni vagy újrahasznosítani.

⁹⁵ Az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól szóló 2012/19/EU irányelv.

5.3.2 A külső környezetvédelmi költségek értékelése

A pénzügyi költségek közvetlenül az ajánlatkérőt terhelik, azonban környezetvédelmi externáliával is számolni kell, azaz az egyes környezeti hatások, pl. az éghajlatváltozás vagy a talaj vagy a víz savasodásának társadalmi költségeivel is. Amennyiben az ajánlatkérő az odaítélési szempontjai részeként költséget kíván hozzárendelni a környezeti externáliákhoz, a 2014. évi irányelvek előírják, hogy az ajánlatkérő által alkalmazott módszer:

- objektíven ellenőrizhető, megkülönböztetésmentes kritériumokon alapul;
- minden érdekelt fél számára hozzáférhető; és
- a szükséges adatokat az elvárható gondossággal eljáró gazdasági szereplők ésszerű erőfeszítéssel rendelkezésre tudják bocsátani.⁹⁷

Bár megvan a lehetőség arra, hogy az egyes szerződésekre vonatkozóan külön-külön kialakítsák az életciklusköltség kiszámításának módszerét, ez nem teheti lehetővé, hogy egyes gazdasági szereplők méltánytalan előnyhöz jussanak, vagy hátrányt szenvedjenek. Amennyiben uniós jogi aktus teszi kötelezővé egy az életciklusköltségek számítására vonatkozó közös módszer alkalmazását, az ajánlatkérőnek a közös módszert kell alkalmaznia.⁹⁸ Ez jelenleg csak a tiszta és energiahatékony közúti járművek használatának előmozdításáról szóló irányelv szerinti közúti

Externáliák az életciklusköltség-számításban: a tiszta és energiahatékony közúti járművek használatának előmozdításáról szóló irányelv

A tiszta és energiahatékony közúti járművek használatának előmozdításáról szóló irányelv kötelezően előírja az ajánlatkérőknek, hogy közúti járművek vásárlásakor – az előírások vagy az odaítélési szempontok meghatározásánál – vegyék figyelembe a járművek energetikai és környezeti hatásait. Az irányelv a járművek teljes élettartamára megállapított üzemeltetési költségek értékeléséhez olyan módszert biztosít, amellyel ezek a hatások pénzben kifejezhetők. Ez a módszer pénzértéket rendel a különböző típusú kibocsátásokhoz (szén-dioxid (CO₂), nitrogén-oxidok (NO_x), nem metán szénhidrogének (NMHC) és részecskék).⁹⁶ Meg lehet határozni a pályázatban szereplő járművek teljes élettartamára vetített kibocsátásának költségvonatát, amelyet aztán hozzá kell adni az egyéb közvetlen költségekhez, például a beszerzési árhoz, az üzemanyagköltséghez és a karbantartási költséghez.

⁹⁶ Az ajánlatkérők az egyes szennyezőanyag-kibocsátások esetében magasabb költségekkel is számolhatnak, feltéve, hogy ezek a költségek nem haladják meg az irányelvben szereplő vonatkozó értékek kétszeresét (a 2009/33/EK irányelv 6. cikke).

⁹⁷ A 2014/24/EU irányelv 68. cikkének (2) bekezdése; a 2014/25/EU irányelv 83. cikkének (2) bekezdése. Az „elvárható gondossággal eljáró gazdasági szereplő” fogalma magában foglalja azokat a harmadik országokból származó gazdasági szereplőket, amelyek a WTO közbeszerzésről szóló megállapodásának vagy egyéb, az Unió számára kötelező érvényű nemzetközi megállapodásoknak a részes felei.

⁹⁸ A 2014/24/EU irányelv 68. cikkének (3) bekezdése és a 2014/25/EU irányelv 83. cikkének (3) bekezdése. Az irányelvekhez csatolt mellékletek tartalmazzák az életciklusköltség-számítási módszerekre vonatkozó jogszabályok jegyzékét, mely időről időre módosítható.

járművekre vonatkozik, amely mind a közös módszertant, mind az egyes környezeti externáliákhoz (amennyiben számszerűsítették őket) hozzárendelendő minimális költségeket meghatározza (lásd a keretes szöveget).

5.3.3 Az életciklusköltség-számítás

Az ajánlatok értékelésekor egyre több európai hatóság alkalmazza az életciklusköltség-számítást, és ehhez számos, különböző bonyolultsági fokú és alkalmazási körű eszközt dolgoztak ki. Az egyes releváns életciklusköltség-számítási eszközök áttekintése és az azokra mutató hivatkozások az alábbi címen érhetők el:

<http://ec.europa.eu/environment/gpp/lcc.htm>

Az életciklusköltség-számítás megfelelő elvégzéséhez bizonyos szempontokat szem előtt kell tartani:

Élettartam – Az, hogy egy terméket milyen gyakran kell cserélni, nagymértékben befolyásolja annak költségeit, különösen hosszabb távon. Egy olcsó, de gyakori cserét igénylő termék hosszabb távon költségesebb lehet, mint annak drágább, de sok éves használatra alkalmas alternatívája. Ezt figyelembe kell venni, amikor az ajánlatkérő meghatározza, hogy az életciklusra vonatkozó költségeket hány évre vetítve kívánja összehasonlítani.

Diszkontráta – A jövőbeli költségek „értéke” kevesebb, mint a jelenlegi költségeké, mivel a társadalom nagyobb súlyt fektet a jelenlegi pozitív és negatív hatásokra, mint a jövőben. A ma 5%-os kamattal befektetett 100 EUR egy év múlva 105 EUR-t ér majd. Ezért az egy év múlva elkölthető 105 EUR „értéke” jelenleg csak 100 EUR – azaz a nettó jelenértéke. A nettó jelenérték úgy vehető figyelembe az életciklusköltségek összehasonlításakor, hogy társadalmi diszkontrátát kell alkalmazni a jövőbeli költségekre. Ez a ráta országonként eltér, általában 3% és 8% között mozog (az infláció hatásainak kiküszöbölése miatt módosítják).⁹⁹

Az életciklusköltség-számítás eszközei

Az alábbi lista az életciklusköltség-számítás eszközeinek nem teljes körű felsorolását tartalmazza:

- Az Európai Bizottság kalkulátora a járművek beszerzésénél alkalmazott életciklusköltség-számításhoz: <http://ec.europa.eu/transport/themes/urban/vehicles/directive/>.
- Az Európai Bizottság közös módszere az építőiparban alkalmazott életciklusköltség-számításhoz: http://ec.europa.eu/growth/sectors/construction/support-tools-studies/index_en.htm
- A SMART SPP projekt keretében az életciklusköltség-számítás és a széndioxid-kibocsátás értékelésére kidolgozott eszköz: <http://www.smart-spp.eu>
- A Svéd Környezetgazdálkodási Tanács (SEMCo) által kidolgozott életciklusköltség-számítási eszköz: <http://www.upphandlingsmyndigheten.se/omraden/lcc/lcc-kalkyler/>
- A BUY SMART projekt keretében kidolgozott életciklusköltség-számítási eszköz: <http://www.buy-smart.info>

⁹⁹ Az Európai Bizottság Regionális és Várospolitikai Főigazgatósága javaslata szerint általános szabályként 5%-os társadalmi diszkontrátát alkalmazzanak viszonyításként a kohéziós tagállamokban (Bulgária, Ciprus, Csehország, Észtország, Görögország, Horvátország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Málta, Portugália, Románia, Szlovákia, Szlovénia) és 3%-ot a többi tagállamban (Ausztria, Belgium, Dánia, Egyesült Királyság, Finnország, Franciaország, Hollandia, Írország, Luxemburg, Németország, Olaszország, Spanyolország, Svédország).

Az adatok hozzáférhetősége és megbízhatósága – Az életciklusra vonatkozó költségek elemzése a jövőben felmerülő költségeket illetően (pl. karbantartási költségek, energiafelhasználás és a termék tényleges élettartama) nyilvánvalóan tartalmaz egy bizonytalansági tényezőt. Ezért fontos az ajánlattevőket arra felkérni, hogy költségbecsléseiket részletes adatokkal támasszák alá. Egyes esetekben, amikor a jövőbeli költségek a fővállalkozó ellenőrzése alatt állnak (pl. ők végzik a karbantartást vagy az ártalmatlanítást), a szerződési feltételekben maximalizálni lehet a jövőbeli árakat, ami életciklusköltség-számításkor nagyobb biztonságot ad.

5.4 Kirívóan alacsony összegű ajánlatok

Amint az ajánlatkérő értékelte az érvényes ajánlatokban szereplő költségeket, egymással összehasonlítva pontozza őket. Bizonyos esetekben olyan ajánlat is érkezhet, amely szokatlanul alacsony árat tartalmaz a többi ajánlathoz, vagy az áru, a szolgáltatás vagy a munkálat várható költségéhez képest. Zöld közbeszerzési szempontból az alacsony összegű ajánlatoknál kétségek merülhetnek fel a környezetvédelmi jogszabályoknak való megfeleléssel és/vagy az ajánlat környezetvédelmi követelményekre vonatkozó életképességével kapcsolatban.

Az ajánlatkérők ilyen helyzetben kötelesek magyarázatot kérni a szóban forgó ajánlattevő(k)től a kirívóan alacsony ár vagy költség tekintetében. Az olyan jogos tényezők, mint az ajánlattevő által alkalmazott egyedi gyártási módszerek vagy műszaki megoldások, illetve az ajánlattevő számára elérhető, szokatlanul előnyös feltételek, magyarázhatják az alacsony árat. Más esetekben azonban a vizsgálat során kiderülhet, hogy a kirívóan alacsony árat az okozza, hogy az ajánlat nem felel meg a vonatkozó nemzeti, uniós vagy nemzetközi környezetvédelmi jognak, például mert egyes elemeket vagy anyagokat illegálisan szereztek be.

Ilyen esetekben az ajánlatkérő **köteles** elutasítani a kirívóan alacsony összegű ajánlatot.¹⁰⁰

¹⁰⁰ A 2014/24/EU irányelv 69. cikkének (3) bekezdése; a 2014/25/EU irányelv 84. cikkének (3) bekezdése.

6. fejezet – A szerződés szerinti teljesítési feltételek

Összegzés

- A szerződési feltételek alkalmazhatóak a környezetvédelmi szempontok előírására a teljesítési szakaszban. A feltételeknek kapcsolódniuk kell a szerződés tárgyához és előre meg kell hirdetni őket.
- Az ajánlatkérő előírhatja, hogy az árukat olyan módon kell leszállítani, illetve a szolgáltatásokat/munkákat úgy kell elvégezni, hogy az a lehető legkevesebb környezeti hatással járjon, és a környezeti teljesítmény a szerződés alapján lehet szankcionálható vagy jutalmazható.
- A szerződési feltételek teljesítésére és a jelentéstételre vonatkozó kötelezettséget a szerződésben egyértelműen rögzíteni kell, a szerződésben foglalt feltételek betartását pedig a szerződés teljesítése során körültekintően ellenőrizni kell. A környezetvédelmi kötelezettségvállalások megszegésének elkerülése érdekében a szerződésnek megfelelő szankciókról kell rendelkeznie.
- Az általuk végzett munka környezeti szempontjaiért az alvállalkozókat is felelőssé kell tenni. Amennyiben a fővállalkozóval közösen vállalták a felelősséget, annak ki kell terjednie a vonatkozó környezetvédelmi jogszabályoknak való megfelelésre is. Az ajánlatkérő megkövetelheti a fenti jogszabályoknak nem megfelelő alvállalkozók lecserélését.
- A szerződés szerinti teljesítési feltételeket nem lehet felhasználni arra, hogy az ajánlatkérő olyan környezetvédelmi követelményeket vezessen be, amelyek a pályázati feltételekhez képest a szerződés jelentős, azaz jogszerűtlen módosítását eredményeznék.

6.1 A szerződési feltételeket érintő szabályok

A szerződés szerinti teljesítési feltételek annak meghatározására szolgálnak, hogy hogyan kell a szerződést végrehajtani. A szerződés szerinti teljesítési feltételek tartalmazhatnak környezetvédelmi megfontolásokat is, feltéve, hogy szerepelnek az eljárást megindító felhívásban vagy a közbeszerzési dokumentumokban, és kapcsolódnak a közbeszerzési szerződés tárgyához.¹⁰¹

Az egyedi környezetvédelmi feltételeket előre meg kell adni annak biztosítása érdekében, hogy a vállalkozások megismerjék ezeket a követelményeket, és megjelenítsék azokat az

¹⁰¹ A 2014/24/EU irányelv 70. cikke; a 2014/25/EU irányelv 87. cikke.

ajánlatukban megadott árakban. Az ajánlatkérő kikötheti, hogy a további részvételből kizárja azokat a gazdasági szereplőket, akik a szerződési feltételeket nem fogadják el. Ilyen kötelező feltételek megléte esetén azokat minden ajánlattevőre alkalmazni kell a közbeszerzési dokumentumokban meghatározott módon.¹⁰²

A módosítások fontosak lehetnek a zöld közbeszerzésben, például ha az ajánlatkérő fenntarthatóbb termékekre vagy szolgáltatási modellre kíván áttérni az odaítélt szerződés időtartama alatt, vagy ha többletkifizetésre kerül sor, amennyiben csökken a hulladék mennyisége vagy javul az energiahatékonyság. Az ajánlatkérőknek figyelembe kell venniük, hogy a 2014. évi irányelvek különös szabályokat határoznak meg a szerződések odaítélését követő szerződésmódosításra, ezért az ajánlatkérőknek – ahol lehetséges – előre meg kell határozniuk a változásokat, és a dokumentumokat ennek megfelelően kell kidolgozniuk.¹⁰³ A szerződési feltételek is tartalmazhatják azokat a konkrét kötelezettségvállalásokat, amelyeket az ajánlattevő a közbeszerzési eljárás során tett (pl. a környezeti teljesítmény ajánlatban javasolt és az odaítélési szempontok részeként értékelt szintjének teljesítésére vonatkozó előírás).

Ennek egyik lehetséges módja, hogy az ajánlatkérők megadják a szerződéses feltételek tervezetét az olyan környezetvédelmi szempontokat lefedő címsorokkal együtt, amelyek a szerződés teljesítése során várhatóan felmerülnek, és lehetővé teszik az ajánlattevők számára, hogy minden egyes címsor vonatkozásában egyedi teljesítési szintre tegyenek ajánlatot. Például egy étkeztetésre irányuló szerződésben az ajánlatkérő előírhatja a fenntartható és bioélelmiszerek nyújtását, a csomagolás és a hulladék mennyiségének csökkentését, a hatékony energia- és vízfelhasználású berendezések használatát, valamint meghatározhat az ételek előkészítését érintő követelményeket. Az ajánlatkérő felkérheti az ajánlattevőket, hogy minden egyes címsor vonatkozásában konkrét célkitűzéseket vállaljanak, amelyeket az odaítélési szempontok

Irodaszerek fenntartható beszerzése Belgiumban

2013-ban Gent városa négy éves keretszerződést írt ki papírtermékek és irodaszerek beszerzésére. A pályázatban szereplő valamennyi termékre zöld követelmények és műszaki leírás vonatkoztak. A szerződés szerinti teljesítési feltételekben a szállítások 85%-os csökkentése szerepelt követelményként (napi szállítás helyett havi egy-két szállítás). A zöldebb megoldásokért többletpontokat adtak, amelynek következtében az ajánlatokban fenntartható csomagolási lehetőségeket adtak meg. A szállítási gyakoriság csökkentése és az új csomagolási lehetőségek következtében alacsonyabb szén-dioxid-kibocsátást sikerült elérni

„Egy egyszerű intézkedés is nagy hatást válthat ki. Manapság már szisztematikusan csökkentett gyakoriságú szállítást alkalmazunk a fenntartható közbeszerzési eljárásainkban.” Aline De Tremerie, a Fenntartható Beszerzési Osztály igazgatója

¹⁰² A C-336/12. sz., *Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser kontra Manova A/S* („Manova”) ügyben hozott ítélet 40. pontja és a C-561/12. sz., *Nordecon AS és Ramboll Eesti AS kontra Rahandusministeerium* („Nordecon”) ügyben hozott ítélet 37-38. pontja.

¹⁰³ A 2014/24/EU irányelv 72. cikke; a 2014/25/EU irányelv 89. cikke. A szerződésmódosítás többek között akkor engedélyezett, ha a módosításokról az eredeti közbeszerzési dokumentumokban világos, pontos és egyértelmű felülvizsgálati záradékok rendelkeznek, amelyek nem változtatják meg a szerződés vagy keretmegállapodás általános jellegét.

alapján fog vizsgálni, és amelyek a nyertes ajánlattevővel kötendő végleges szerződés részét is képezik majd.

6.2 Árubeszerzéssel kapcsolatos, szerződés szerinti teljesítési feltételek

Az árubeszerzésre vonatkozó szerződések esetében a környezetvédelmi záradékokat a szállítási feltételek között lehet feltüntetni. A szerződés környezeti hatását az alábbi módokon lehet egyszerűen javítani:

- a megfelelő mennyiségű termék szállításának megrendelése. Ez gyakran nagy tételben történő szállítást jelent, mivel ez a szállítás környezeti hatását tekintve tételenkénti bontásban hatékonyabb, mint kisebb tételeknek gyakrabban történő szállítása. Annak előírása, hogy hetente vagy havonta hányszor lehet szállítani, egy másik módja lehet ugyanezen eredmény elérésének;
- annak előírása, hogy az áruk szállítása csúcsforgalmi időszakon kívül történjék annak érdekében, hogy a szállítások minél kevésbé járuljanak hozzá a forgalmi dugók kialakulásához;
- annak előírása, hogy a beszállító visszavesz (újrahasznosít vagy újrafelhasznál) minden olyan csomagolóanyagot, amely a termékkel érkezik (ennek kettős előnye van: a csomagolóanyagok központosított összegyűjtése az újrafelhasználás vagy újrahasznosítás előtt, és a beszállító arra való ösztönzése, hogy csökkentse a felesleges csomagolóanyagok használatát);
- annak előírása, hogy a beszállító rendszeresen jelentse, hogy a termék szállítása során mennyi volt a szén-dioxid-kibocsátás, és hogy milyen intézkedéseket tett annak érdekében, hogy a szerződés időtartama alatt csökkentse ezt a kibocsátást (ez utóbbi az egyszeri árubeszerzésre irányuló szerződésekre nem vonatkozna).

Amennyiben az előírásokban bizonyos anyagok vagy gyártási folyamatok, illetve módszerek szerepelnek, akkor azok az árubeszerzésre irányuló szerződések esetében a szerződési feltételek részét képezhetik. Például a papírtermékek beszerzésére irányuló szerződésben a szerződés megadhatja, hogy a papírtermékek „alapvetően vagy teljesen klórmentesek” legyenek.

Az árubeszerzésre irányuló szerződések gyakran tartalmaznak bizonyos szolgáltatásokat vagy munkálatokat (pl. elhelyezés, beszerelés vagy karbantartás), amelyek szabályozására a következő oldalon felsorolt feltételek megfelelőek lehetnek.

6.3 A szerződés szerinti teljesítési feltételek építési beruházás vagy szolgáltatás esetén

Példák építési beruházásra vagy szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződések lehetséges teljesítési feltételeire vonatkozóan:

Hogyan történik a szolgáltatás teljesítése vagy a munkálatok elvégzése?

- Környezetvédelmi vezetési intézkedések alkalmazása, adott esetben olyan, harmadik fél által tanúsított rendszer szerint, mint például az EMAS vagy az ISO 14001.
- Jelentéstétel a szerződés teljesítéséből fakadó környezetvédelmi problémákról – például veszélyes anyagok kifolyása vagy használata – és intézkedések meghozatala ezek orvoslására.
- Az erőforrások pl. villamos energia és víz hatékony felhasználása az építési területeken.
- Dózismérők használata a megfelelő mennyiségű tisztítószer stb. felhasználásának biztosítására.

Az ajánlattevő alkalmazottainak képzése

- Az alkalmazottak képzésben részesültek tevékenységük környezeti hatását illetően és annak a hatóságnak a környezetvédelmi politikájával kapcsolatban, amelynek épületében a munkát elvégzik.
- A járművezetők környezettudatos vezetési technikákat tartalmazó képzésben részesültek az üzemanyag-fogyasztás és a kibocsátás csökkentése érdekében.

A termékek és az eszközök helyszínre szállítása

- A termékek helyszínre szállítása koncentrált formájában és a helyszínen történő hígítás.
- Újrafelhasználható konténerek vagy csomagolás igénybevétele a termékek helyszínre szállításához.
- A szén-dioxid vagy a szállítással összefüggő egyéb üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentése.

Használt termékek vagy csomagolóanyagok eltávolítása

A szerződési feltételekben szereplő környezeti teljesítmény

Toscanában

A Toscanai Környezetvédelmi Ügynökség (ARPAT) a takarítási szolgáltatásokra odaítélt szerződésébe egy olyan feltételt foglalt, miszerint a sikeres ajánlattevőnek az elvégzendő szolgáltatásra be kellett vezetnie egy nem hivatalos környezetvédelmi vezetési rendszert. A vállalkozónak a következő három intézkedést kellett bevezetnie: 1. a szolgáltatásra vonatkozóan előzetes környezetvédelmi felülvizsgálatot kellett végeznie; 2. környezetvédelmi programot kellett indítania; 3. gondoskodnia kellett a program nyomon követéséről.

A vállalkozónak (fél évente) adatokat kellett szolgáltatnia a felhasznált termékek mennyiségéről annak érdekében, hogy a felhasznált termékek mennyisége évente bizonyos százalékkal csökkenjen, ugyanakkor rendszeres minőség-ellenőrzés elvégzésével gondoskodnia kellett arról, hogy a szolgáltatás minősége ne romoljon. Ezenfelül az alkalmazottaknak képzést kellett biztosítani a fenntartható takarítási technikákról.

- Termékek, illetve csomagolóanyagok ajánlattevő általi elszállítása újrafelhasználás, újrahasznosítás vagy megfelelő ártalmatlanítás céljára.
- Célkitűzések a hulladéklerakókba szállított hulladék mennyiségének csökkentésére.

6.4 A szerződési feltételeknek való megfelelés nyomon követése

A környezetvédelmi szerződési feltételek csak akkor hatékonyak, ha az ezen kikötéseknek való megfelelést szigorúan nyomon követik. A szerződési feltételeknek való megfelelést sokféleképpen nyomon lehet követni:

- a beszállítót fel lehet kérni, hogy bizonyítsa a megfelelést;
- az ajánlatkérő helyszíni ellenőrzést végezhet;
- a megfelelés ellenőrzésével meg lehet bízni egy harmadik felet.

A feltételek be nem tartásáért megfelelő bírságot, illetve a jó teljesítményért jutalmat lehet kikötni a szerződésben. Például számos ajánlatkérő jelöl meg fő teljesítménymutatókat (KPI-ket) a szerződésekben, amelyek a szerződő fél kifizetésre irányuló jogosultságához köthetők. Mivel a jó környezetvédelmi teljesítmény a szerződő fél hírnevét is segíti megalapozni, az ösztönzők pozitív reklám formájában is nyújthatók, ami a nyilvánosság és az ajánlatkérők felé is közvetíti e teljesítményt.

A szén-dioxid-kibocsátás csökkentésére vonatkozó rendelkezéseknek való megfelelés nyomon követése Lettorszában

A lett Környezetvédelmi Minisztérium az éghajlatváltozással kapcsolatos pénzügyi eszköz (CCFI) keretében közel 50 millió EUR-t ítél oda fenntartható építési projektekre. A finanszírozást piaci alapon ítélik oda, és az ajánlattevők az ellenőrzési listából zöld közbeszerzési követelményeket választhatnak, amelyek teljesítéséért a pályázat elbírálási szakaszában többletpontokat kaphatnak. Ezek a követelmények aztán a finanszírozás feltételeként jogilag kötelező érvényűek lesznek a kedvezményezett számára. Valamennyi, az éghajlatváltozással kapcsolatos pénzügyi eszköz keretében finanszírozott projektet azok lezárását követően még öt évig nyomon követnek. Amennyiben a projekt nyomon követése során az első és a második évben a szén-dioxid-kibocsátás csökkentését illetően a megfelelés hiányát állapítják meg, úgy a kedvezményezettnek egy tervet kell benyújtania ennek a kiigazítására és a tervben foglaltakat saját erőforrásai felhasználásával kell teljesítenie. Amennyiben a kedvezményezett a kötelezettségeinek továbbra sem tesz eleget, úgy az éghajlatváltozással kapcsolatos pénzügyi eszköz keretében a projekt számára kiutalt forrásokat jogosulatlan támogatásnak minősítik és azokat a kedvezményezettnek vissza kell térítenie.

A KPI-knek vagy a környezetvédelmi kötelezettségvállalásoknak való megfelelés egyéb felügyeleti formáinak figyelembe kell venniük a fentiek gyakorlatba való átültetéséhez szükséges időt és erőforrásokat. Ha nem tűnik reálisnak egy hosszú listányi kötelezettségvállalás nyomon követése, érdemesebb kevesebb teljesítménymutatót

alkalmazni, amelyeket viszont érdemben végre lehet hajtani. A KPI-knek mindig a környezetvédelmi jogszabályoknak való alapvető megfelelésen vagy a szerződő fél által egyébként is teljesítendő kötelezettségeken túlra kell mutatniuk.

6.4.1 Az alvállalkozók nyomon követése

Ha a szerződés alvállalkozási elemet is tartalmaz, az ajánlatkérőnek meg kell bizonyosodnia arról, hogy a zöld közbeszerzési kötelezettségvállalásokat az ellátási lánc mentén végig végrehajtják, és a felelősségi köröket egyértelműen kijelölik. A 2014. évi irányelv új lehetőségeket tartalmaz az alvállalkozói megállapodások felügyeletére nézve, ideértve az alábbiakat:

- a nemzeti jogban előírt környezetvédelmi kötelezettségeknek való megfelelés vonatkozásában az alvállalkozók és a fővállalkozó közös felelősségének előírása;¹⁰⁴ és
- az alvállalkozó lecserélésének előírása, amennyiben a környezetvédelmi kötelezettségeknek való megfelelése nem igazolt.¹⁰⁵

Az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződések esetében és az ajánlatkérő közvetlen felügyelete mellett a létesítményeknél nyújtott szolgáltatások tekintetében a fővállalkozónak meg kell adnia valamennyi alvállalkozójának adatait, és az adatokat változás esetén naprakészen kell tartania.¹⁰⁶

¹⁰⁴ A 2014/24/EU irányelv 71. cikke (6) bekezdésének a) pontja; a 2014/25/EU irányelv 87. cikke (6) bekezdésének a) pontja.

¹⁰⁵ A 2014/24/EU irányelv 71. cikke (6) bekezdésének b) pontja; a 2014/25/EU irányelv 87. cikke (6) bekezdésének b) pontja.

¹⁰⁶ A 2014/24/EU irányelv 71. cikkének (5) bekezdése; a 2014/25/EU irányelv 87. cikkének (5) bekezdése.

7. fejezet – A zöld közbeszerzés legfontosabb ágazatai

Ez a rész azt mutatja be, hogy a zöld közbeszerzést négy fontos közbeszerzési kategóriában – az irodaépületek, az étkeztetési és vendéglátóipari szolgáltatások, a járművek és az energiafelhasználó termékek esetében – hogyan lehet megvalósítani. Ezen ágazatok kiválasztására az 1. fejezetben meghatározott követelmények, azaz a környezeti hatásuk, költségvetési jelentőségük, lehetséges piacbefolyásoló hatásuk és a zöld alternatívák elérhetősége alapján került sor. Ezek a megközelítések főként az uniós zöld közbeszerzési követelményeken alapulnak.¹⁰⁷

7.1 Épületek

Az ágazat környezetvédelmi, gazdasági és társadalmi jelentősége miatt sok ajánlatkérő elkötelezte magát a fenntarthatóbb építőipar irányába történő elmozdulás mellett. A legjelentősebb környezeti hatások az épületek használatához és különösen az energiafelhasználáshoz kapcsolódnak. Egyéb mérlegelendő fontos tényezők az építkezés során felhasznált anyagok, az épületen belüli levegő minősége, a vízfelhasználás, a közlekedésre és a földhasználatra gyakorolt hatások, valamint az építkezés során keletkező hulladékok.

Az épületek igen bonyolult rendszerek, és számos olyan alkotóelemből állnak, amelyek mindegyike befolyásolja a szerkezet összeteljesítményét. A zöld közbeszerzési megközelítések általában mind az épület egészének hatásával, mind pedig az egyes alkotóelemek környezeti jellemzőivel foglalkoznak. Ahhoz, hogy átfogó kép alakuljon ki, a környezeti értékelés elvégzéséhez igen hasznos lehet egy külön erre a célra kidolgozott eszköz.¹⁰⁸

7.1.1 Zöld közbeszerzési megközelítés

Az uniós zöld közbeszerzési megközelítések konkrétan irodaépületekre vonatkoznak (az épületek elemeire – például szigetelés és szerelvények – további követelmények érhetők el), és az alábbi szempontokat foglalják magukban:

- Projektmenedzserek, építészek és mérnökök esetében kiválasztási szempontként határozzák meg a fenntartható épülettervezés terén szerzett

Fenntartható új kórházépület Bécsben

Az új Észak-bécsi Kórház építési munkálatait a Fenntarthatósági Chartának megfelelően végzik, amelyet a közbeszerzés és az építkezés minden egyes szakaszára, valamint az építkezés befejezése után a teljesítmény nyomon követésére is alkalmaznak. A charta nagyszabású feltételeket határoz meg többek között a következő területeken: általános energiaigény, helyszíni környezetvédelem, a beltéri levegő minősége, akadálymentesség, rugalmas használat, megújuló energiaforrások használata, valamint az építkezés során keletkező hulladékok és a zajkibocsátás.

¹⁰⁷ http://ec.europa.eu/environment/gpp/gpp_criteria_en.htm.

¹⁰⁸ Ilyen eszköz például a LEED, a BREEAM és a klima:aktiv. Azzal kapcsolatban, hogy a környezeti értékelésre szolgáló eszközt hogyan lehet alkalmazni az épületfelújítási munkákra vonatkozó közbeszerzési eljárások során, további információ a <http://www.sci-network.eu> webhelyen található.

tapasztalatot, a vállalkozók esetében pedig a továbbfejlesztett tervezések és előírások végrehajtása terén szerzett tapasztalatot.

- Az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelv követelményein¹⁰⁹ felül energiahatékonyságra vonatkozó minimumkövetelményeket határozzanak meg.
- A közbeszerzési eljárás minden egyes szakaszában a magas teljesítményt biztosító és előmozdító intézkedéseket dolgozzanak ki. Tervezési szerződések odaítélésénél fontolják meg, hogy adnak-e többletpontokat a minimumkövetelményeknél jobb teljesítmény elérése esetén.
- Anyagok meghatározásakor olyan követelményeket alakítsanak ki, amelyek csökkentik azok környezeti hatását és az erőforrás-felhasználást (ezek életciklus-értékelésen is alapulhatnak).
- Részesítsék előnyben a magas hatékonyságú vagy a megújuló energiarendszereket magukban foglaló terveket.
- Fordítsanak figyelmet a beltéri levegő minőségére, a természetes fényre, a kényelmes munkavégzést biztosító hőmérsékletre és a megfelelő szellőzésre.
- Írják elő a víztakarékos berendezések használatát (külön zöld közbeszerzési követelmények állnak rendelkezésre az egészségügyi szerelvények és a vízöblítéses WC-k és vizeldék vonatkozásában). Fizikai és elektronikus rendszereket helyezzen üzembe a létesítmények kezelői és bérlői energia- és vízfelhasználásának, valamint hulladéktermelésének folyamatos minimalizálására.
- Foglaljanak a szerződésbe energiagazdálkodási rendszerek létesítésére és üzembe helyezésére, hulladék- és anyagkezelési irányításra, illetve a beltéri levegő minőségének nyomon követésére vonatkozó feltételeket.
- Foglalják bele a szerződésbe, hogy a vállalkozók kötelesek az épület felhasználóit a fenntartható energiafelhasználással kapcsolatos képzésben részesíteni, és felelősségi körük keretében az építkezés befejezése után évekkel is kötelesek az energiahatékonyságot ellenőrizni és irányítani.

¹⁰⁹ Az épületek energiahatékonyságáról szóló 2010/31/EU irányelv (átdolgozás) értelmében 2013-tól kezdődően bizonyos energiahatékonyságra vonatkozó minimumkövetelményeket valamennyi új építkezés és nagyobb felújítási projekt esetén be kell tartani.

7.2 Étkeztetési és vendéglátóipari szolgáltatások

A közsféra – függetlenül attól, hogy iskolák, kórházak vagy börtönök étkezdéjéről, irodai menzáról vagy találkozók és rendezvények étkeztetéséről van-e szó – minden évben nagy mennyiségben szerez be ételeket és italokat. A mezőgazdaság az európai gazdaság fontos részét képezi, és emellett nagy környezeti lábnyommal rendelkezik az üvegházhatásúgáz-

kibocsátást, a talaj- és vízromlást, a biológiai sokféleséget és a hulladéktermelést illetően. Az élelmiszerek szállítása, csomagolása és tárolása tovább növeli e környezeti lábnyomot.

Fenntartható élelmiszerek Malmöben, Svédországban

Malmö azt szeretné elérni, hogy 2020-ra a város valamennyi közétkeztetési szolgáltatása teljes egészében bioélelmiszert kínáljon. A djupadali iskola számára kiírt kísérleti közbeszerzési projektben számos követelmény szerepelt: például a termékválasztékban biotermékeknek is szerepelniük kellett, és heti egyszeri szállítást engedélyeztek olyan járművekkel, amelyek megfelelnek a város közlekedésre vonatkozó fenntarthatósági követelményeinek. A kísérleti projekt végén az iskolai étkezdében kínált élelmiszerek 97%-a biotermék volt. A költségvetésre gyakorolt hatást minimalizálták azáltal, hogy a hústermékekről áttértek a szezonális zöldségekre.

Sok fogyasztó ragaszkodik a fenntarthatóbb lehetőségekhez élelmiszer vásárlásakor, és ez alól a közsféra sem kivétel. Biogazdálkodással, fenntarthatóbb alternatívák választásával és az élelmiszer- és csomagolási hulladék csökkentésével mérhető eredményt lehet elérni. Például az élelmiszer-hulladék a becslések szerint minden évben legalább 170 millió tonna szén-dioxid kibocsátásáért felelős – ez megegyezik egy Románia vagy Hollandia méretű ország kibocsátásával.¹¹⁰

7.2.1 Zöld közbeszerzési megközelítés

- Határozza meg az ökológiai termeléssel előállított élelmiszerek minimális arányát.¹¹¹ Az odaítélési szakaszban adjon többletpontokat a minimumkövetelményeken felüli mennyiségekért.

- Határozza meg a szezonális gyümölcsök és zöldségek minimális arányát és/vagy pontosza ezek felhasználását.

¹¹⁰ Forrás: Európai Bizottság (2010) *Preparatory Study on Food Waste Across the EU-27 (Előkészítő tanulmány az Unió 27 tagállamában keletkező élelmiszer-hulladékról)* Elérhető:

http://ec.europa.eu/environment/archives/eusdd/pdf/bio_foodwaste_report.pdf.

¹¹¹ Ahhoz, hogy egy termék az EU-ban „bio” minősítéssel kerüljön piacra, teljesítenie kell bizonyos követelményeket, és ezt egy elismert szervnek tanúsítania kell. Ezeket a követelményeket az ökológiai termelésről és az ökológiai termékek címkézéséről szóló 834/2007/EK tanácsi rendelet írja elő.

- Határozza meg az ökológiai termeléssel előállított élelmiszerek minimális arányát. Az odaítélési szakaszban adjon többletpontokat a minimumkövetelményeken felüli mennyiségekért.
- Határozza meg a szezonális gyümölcsök és zöldségek minimális arányát és/vagy pontozza ezek felhasználását.
- Foglaljon a szerződésbe olyan feltételeket, amelyek az élelmiszer-hulladék és az élelmiszerek csomagolásából származó hulladékok minimalizálását írják elő.
- Az étkeztetési cégek esetében alkalmazzon olyan kiválasztási szempontokat, amelyek a megfelelő környezetvédelmi vezetési intézkedések alkalmazásán, például az alkalmazottak számára biztosított képzésen alapulnak.

Megjegyzés: az étkeztetési és vendéglátóipari szolgáltatásokra vonatkozó új uniós zöld közbeszerzési követelmények várhatóan 2016-ban kerülnek közzétételre.

7.3 Közúti járművek

A közlekedési ágazat az üvegházhatású gázok kibocsátásának körülbelül 25%-áért felel az EU-ban, amelynek a nagy részét a közúti szállítás okozza.¹¹² Bár a járművek tisztábbak és egyre üzemanyag-hatékonyabbak, a közlekedés intenzitása továbbra is nő, és a légszennyezés és egyéb hatások Európa nagy részén komoly problémát jelentenek. A járművek birtoklásának és használatának környezeti hatásait számos módszerrel lehet csökkenteni, például elektromos és alternatív üzemanyagokkal hajtott járművekkel, közös járműhasználattal és az egyéb közlekedési módok előmozdításával.

Bioélelmiszerek a francia iskolákban

Lens városa megkövetelte, hogy az iskolai étkeztetés során felszolgált ételek 20%-a bioélelmiszer legyen. A felszolgált ételeknek tanúsított bioélelmiszereknek kellett lenniük. A szolgáltatók kötelesek voltak biztosítani a nyomonkövethetőséget, és a szerződés szerinti teljesítési feltételek pénzbírságot írtak elő arra az esetre, ha kérésre nem nyújtanak információt a gyártási módszerekről és az élelmiszerek nyomonkövethetőségéről. Ez előnyös volt az emberi és az ökológiai egészségre, és segített a bioélelmiszerek népszerűsítésében és keresettségük növelésében.

Zöld járművek Szlovéniában

A Szlovén Közbeszerzési Ügynökség közúti járművekre írt ki közbeszerzési eljárást, amelyben meghatározta, hogy valamennyi járműnek teljesítenie kell a legfrissebb EURO kibocsátási normákat vagy azokkal egyenértékű normákat, és nem léphetnek túl bizonyos maximális szén-dioxid-kibocsátási szinteket. Az odaítélési szempontoknál magas súlyszámot kapott a működési életciklusköltség-számítás. Az életciklusköltség-számítási megközelítés eredményeképpen az ajánlattevők alacsonyabb szén-dioxid-kibocsátású járműveket szerepeltettek az ajánlatukban. A kibocsátás csökkenésének mértéke járművenként 3 g/km és 45 g/km között mozgott típustól függően.

¹¹² Forrás: http://ec.europa.eu/clima/policies/transport/index_en.htm

Az üzemanyag-hatékonysággal jelentős költségmegtakarítás érhető el a közsférában, illetve adózásra és az egészségre is pozitív hatással lehet, ha ilyen alternatívákat fogadnak el. A gépkocsiállományon kívül a közsféra felel az autóbuszok, a rohamkocsik és a hulladékgyűjtő járművek nagy részéért, ezért ezekre a járművekre külön zöld közbeszerzési megközelítéseket alakítottak ki.

7.3.1 Zöld közbeszerzési megközelítés

- Vizsgálja felül a gépkocsiállományra vonatkozó igényeit, hogy csökkentse a járművek számát és/vagy méretét, valamint részesítse előnyben a régebbi, súlyosan szennyező járművek lecserélését.
- A legkisebb és a saját osztályában a lehető legalacsonyabb szén-dioxid-kibocsátású járműveket¹¹³ követelje meg, amelyek teljesítik a részecskékre és a NOx-ra vonatkozó legfrissebb EURO kibocsátási normákat.
- Részesítse előnyben az alternatív üzemanyagokkal hajtott járműveket, illetve az elektromos vagy hibridhajtású járműveket.
- Környezettudatos vezetési technikákkal, abroncsnyomás-ellenőrző rendszerekkel és sebességváltásra ösztönző technológiákkal, továbbá alacsony viszkozitású kenőanyagok és kis gördülőellenállású gumiabroncsok használatával csökkentse az üzemanyag-fogyasztást.
- Alacsony globális felmelegedési potenciállal (GWP) rendelkező hűtőfolyadékot alkalmazó légkondicionáló rendszerekkel ellátott járműveket szerezzen be.
- Környezetbarát gumiabroncsokat és

Zöld autóbusz-szolgáltatás Readingben

Reading Város Megyei Tanácsa 2012-ben szerződéses buszszolgáltatásra írt ki eljárást. A szolgáltatási szerződés megkötésére irányuló eljárás ajánlati felhívásában olyan pontozási követelményeket határoztak meg, amelyek az innovatív megoldásokat részesítették előnyben, például a jobb kibocsátási rendszereket. Az odaítélési szempontoknál 75%-ban számított a minőség és 25%-ban az ár. A legfrissebb EURO kibocsátási normák, a környezetvédelmi kérdések és az innováció az odaítélhető minőségi összpontszám 8,6%-át tették ki. A nyertes ajánlattevő az ún. *greenwave* névre átkeresztelt szolgáltatást nyújtja, amelynek keretében CNG-meghajtású autóbuszokat üzemeltet mezőgazdasági forrásokból származó biometánnal. A biometánnal működő autóbuszok NOx-kibocsátása 30–50%-kal alacsonyabb az ehhez hasonló Euro V dízel buszokénál, és további előnyökkel (zajcsökkenés) is jár.

„A szerződést a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlatot benyújtó vállalat nyerte el, amely CNG-meghajtású autóbuszok üzemeltetését vállalta.” Stephen Wise, Reading Város Megyei Tanácsa.

¹¹³ Az elérhető járműtípusok szén-dioxid-kibocsátását a tiszta járművek honlapján ellenőrizheti (www.cleanvehicle.eu).

regenerált kenőolajat szerezzen be, valamint biztosítsa a használt kenőolajok és gumiabroncsok helyes begyűjtését és kezelését.

- Alkalmazzon életciklusköltség-számítást – a környezeti externáliák költségeire is – a különböző járművek valós költségeinek összehasonlítása érdekében.¹¹⁴

7.4 Energiafelhasználó termékek

A legtöbb hatáság rendszeresen vásárol számítógépeket, nyomtatókat, világítástechnikai termékeket és egyéb energiafelhasználó berendezéseket. Számos hatáság ennél speciálisabb tételeket is beszeréz, például orvosi felszerelést. Az elektronikus és elektromos elemek nagyon súlyos környezeti lábnyommal rendelkeznek mind a felhasznált nyersanyagoknak, mind az általuk használt energiának, valamint az élettartamuk végén történő ártalmatlanításuknak köszönhetően. Mivel az eszközök mennyisége és választéka egyre nő, alapvető fontosságúvá vált a velük kapcsolatos költségek és környezeti hatások kontrollálása.

Szerencsére ez egy olyan terület, ahol a zöld közbeszerzés valós előnyöket hozhat, és ahol számos környezetvédelmi szempontból előnyös termék áll rendelkezésre. Ezek az ultrahatékony informatikai berendezésektől a LED-en át az egyéb alacsony energiafelhasználású világítási megoldásokig terjednek. Ezek a megoldások egyre több helyen alkalmazhatók a felhasználói élmény rontása nélkül, és ezenkívül az élettartamuk alatt költséget takarítanak meg.

Energiahatékony elektromos áruk Ausztriában

Az Osztrák Szövetségi Környezetvédelmi Hivatal (FPA) 3,75 millió EUR értékű elektronikai és háztartási gép beszerzése tárgyában 24 hónapos keretszerződés megkötésére irányuló közbeszerzési eljárást írt ki, amely 12 hónappal meghosszabbítható. A pályázati követelményeket az alábbiakból állították össze:

- uniós ökotervezési és energiacímkézési szabályozások;
- az osztrák fenntartható közbeszerzési cselekvési terv követelményei és az ökocímkék szigorú feltételei;
- a termékekre vonatkozó piacfelmérés.

A korábbi közbeszerzéshez képest ez a közbeszerzés 20%-kal kevesebb széndioxid-kibocsátást eredményezett, amely 124 tonnának felel meg, illetve 20%-os megtakarítást ért el az energiafelhasználás területén.

„Azzal, hogy a követelmények kialakításakor felmértük a legjobb szabványokat, az előző pályázathoz képest csökkentettük a termékek széndioxid-kibocsátását.” Johannes Naimer, Szövetségi Környezetvédelmi Hivatal

Az energiahatékonyságról szóló irányelv 2012. évi hatálybalépése óta számos kötelező követelmény vonatkozik a központi kormányzatok energiafelhasználó termékekre irányuló

¹¹⁴ A tiszta és energiahatékony közúti járművek használatának előmozdításáról szóló irányelv (2009/33/EK) határozza meg a költségek környezeti externáliákhöz (kibocsátások) való hozzárendelésének módszertanát járműbeszerzés esetén. Az ajánlatkérők az irányelv mellékletében meghatározott értékeknél legfeljebb kétszer nagyobb értékeket adhat meg költségként vagy tényezőként.

beszerzéseire.¹¹⁵ Ezeket a követelményeket be kell építeni a releváns termékcsoportokra vonatkozó zöld közbeszerzési követelményekbe azok felülvizsgálata alkalmával.

7.4.1 Zöld közbeszerzési megközelítés

Informatikai és képfalkotó berendezések esetében

- Bizonyosodjon meg arról, hogy az adott termékkategóriában a lehető legmagasabb energiahatékonysági osztályba tartozó berendezést vásárolja meg.¹¹⁶
- Olyan termékeket szerezzen be, amelyek szándékuk szerint erőforrás-hatékonyak, és amelyek megkönnyítik az újrafelhasználást és az újrahasznosítást (pl. szétszerelhetőek).
- Határozzon meg minimumkövetelményeket a termék időtállóságára, alkatrészeire és garanciájára vonatkozóan, és/vagy adjon többletpontokat a hosszabb/összetettebb garanciával rendelkező termékeknek.
- Korlátozza az elektronikus és elektromos készülékekben található veszélyes anyagok mennyiségét.
- Kérjen olyan felhasználói útmutatást és olyan alapértelmezett beállításokat, amelyek maximalizálják a berendezés energiahatékonyságát.

Világítás esetében

- A tervezési szakaszban biztosítsa, hogy az új világítóberendezések alacsony teljesítménysűrűséggel rendelkezzenek, miközben megfelelnek a vizuális szükségleteknek (azaz a megvilágítás ereje elegendő az adott területen végzett tevékenység(ek)hez).
- Magas hatásfokú cserelámpákat szerezzen be.
- Használjon világításvezérlést az energiafogyasztás további csökkentése érdekében, és ösztönözze a szabályozható előtétetek alkalmazását, ha a körülmények engedik.

Energiahatékony utcai világítás Horvátországban

Zupa Dubrovacka önkormányzata a meglévő nem hatékony szerelvények lecserélése érdekében nyílt eljárást írt ki új rögzített utcai világítás beszerzésére. A felhívás műszaki leírása LED-világítást írt elő, és a követelményeket úgy alakították ki, hogy megfeleljenek a környezetvédelmi és műszaki követelményeknek. A beszerzés évente 36%-os csökkenést eredményezett a szén-dioxid-kibocsátásban, az előrejelzések szerint a termék 25 éves élettartama alatt 900 tonna szén-dioxidot takarít meg.

¹¹⁵ Az energiahatékonyságról szóló 2012/27/EU irányelv. Az irányelv III. melléklete tartalmazza azokat az intézkedéseket, amelyeket a központi kormányzati szerveknek meg kell hozniuk, és amelyeket egyéb hatóságok is önkéntesen átvehetnek.

¹¹⁶ A központi kormányzati szervek számára ez az energiahatékonyságról szóló irányelv értelmében a közbeszerzési irányelvek alkalmazásának értékhatárát elérő értékű szerződéseknel jogi követelmény. A követelményeknek emellett összhangban kell lenniük a költséghatékonyság, a gazdasági megvalósíthatóság, a tágabb értelemben vett fenntarthatóság, a műszaki alkalmasság és a kellő mértékű verseny elvével.

- A beszerelési szakaszban győződjön meg arról, hogy a rendszer rendeltetésszerűen, energiahatékonyan működik.
- Alacsonyabb higanytartalmú lámpákat válasszon.
- Használja újra vagy gyűjtse össze a beszerelés során keletkezett hulladékot.

Melléklet – Vonatkozó jogszabályok és szakpolitikák

Uniós irányelvek és szakpolitikák

Jogszabály/szakpolitika	Relevancia
Az Európai Unió működéséről szóló szerződés	Az uniós közbeszerzési jogszabályok alapja, továbbá meghatározza a követendő alapelveket
A közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2014/24/EU irányelv	A közszférára vonatkozó közbeszerzési irányelv.
A vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai szolgáltatási ágazatban működő ajánlatkérők beszerzéseiről és a 2004/17/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2014/25/EU irányelv	A közüzemi ágazatokra vonatkozó közbeszerzési irányelv.
A koncessziós szerződések odaítéléséről szóló 2014/23/EU irányelv	A koncessziós irányelv (a közszférára és a közüzemi ágazatokra is vonatkozik).
„Európa 2020: Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája, COM(2010) 2020	Uniós stratégia, mely 2020-ig teljesítendő célkitűzéseket határoz meg. A zöld közbeszerzést a fenntartható növekedés eléréséhez szükséges egyik intézkedésként említi az Innovatív Unió , az erőforrás-hatékony Európa és az Energia 2020 kezdeményezésekben.
Környezetvédelmi szemléletű közbeszerzés, COM (2008) 400	Iránymutatást biztosít arra vonatkozóan, hogy a közszféra fogyasztása okozta környezeti hatásokat hogyan lehet csökkenteni, és a zöld közbeszerzést hogyan lehet arra felhasználni, hogy a környezetbarát technológiák, termékek és szolgáltatások terén ösztönözze az innovációt.
A COM (2008) 400 dokumentumot kísérő munkadokumentum, SEC (2008) 2126	Hasznos iránymutatással szolgál a hatóságok számára a környezetvédelmi követelmények meghatározásához és ellenőrzéséhez, eszközöket biztosít a zöld közbeszerzés ösztönzésére, és számos termékcsoportra vonatkozóan nyújt példákat. Jogi és gyakorlati iránymutatást is biztosít.
Az anyagkörforgás megvalósítása – a körforgásos gazdaságra vonatkozó uniós cselekvési terv, COM/2015/0614 final	A zöld közbeszerzést a körforgásos gazdaság egyik kulcsfontosságú elemének tekinti, továbbá hangsúlyozza az olyan kérdések kezelését a zöld közbeszerzési követelményekben, mint a tartósság és a javíthatóság, illetve felkéri a Bizottságot a zöld közbeszerzés végrehajtásának előmozdítására.
Kereskedelmi hasznosítást megelőző beszerzés: az innováció serkentése a fenntartható, minőségi európai közszolgáltatások érdekében, COM (2007) 799	Meghatározza a kutatási és fejlesztési szolgáltatások beszerzésének módszertanát, amely az irányelvekből hiányzik.

Ágazati követelmények és egyéb vonatkozó szabályozások

Jogszabály/szakpolitika	Relevancia
Az energiahatékonyságról szóló 2012/27/EU irányelv	Az energiahatékonyságról szóló irányelv előírja a központi kormányzati szervek számára, hogy kizárólag nagy energiahatékonyságú termékeket, szolgáltatásokat és munkálatokat szerezzenek be. Az irányelv III. melléklete határozza meg az egyes termékre/szolgáltatási szektorokra vonatkozó megközelítéseket.
A tiszta és energiahatékony közúti járművek használatának előmozdításáról szóló 2009/33/EK irányelv	A tiszta és energiahatékony közúti járművek használatának előmozdításáról szóló irányelv kötelező zöld közbeszerzési követelményeket állapít meg a közúti járművek kibocsátásához és az energiafogyasztásához kapcsolódóan.
Az irodai berendezésekre vonatkozó közösségi energiahatékonysági címkézési programról szóló 106/2008/EK rendelet	Az Energy Star-rendelet kötelező zöld közbeszerzési követelményeket ír elő az irodai eszközök vásárlására.
Az épületek energiahatékonyságáról szóló 2010/31/EU irányelv	Az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelv az energiahatékony építkezésre vonatkozó mutatókat és küszöbértékeket határoz meg, többek között előírja a „közel nulla energiaigényű épületre” vonatkozóan a jövőben kötelezően betartandó követelményeket.
Az energiával kapcsolatos termékek energia- és egyéb erőforrás-fogyasztásának címkézéssel és szabványos termékismertetővel történő jelöléséről szóló 2010/30/EU irányelv	Az energiafogyasztás címkézéséről szóló irányelv előírja bizonyos termékek (pl. légkondicionálók, mosogatógépek és lámpák) szabványosított energiaosztályok szerinti címkézését. Ezek az energiaosztályok a Bizottság javaslatára jelenleg felülvizsgálat alatt állnak.
Az uniós ökocímkéről szóló 66/2010/EK rendelet	A lehetőségekhez mérten összehangolja az uniós ökocímke-kritériumokat és zöld közbeszerzési követelményeket.
Az energiával kapcsolatos termékek környezetbarát tervezésére vonatkozó követelmények megállapítási kereteinek létrehozásáról szóló 2009/125/EK irányelv (átdolgozás)	A környezetbarát tervezésről szóló irányelv az energiával kapcsolatos termékekre vonatkozó környezetvédelmi követelmények kidolgozásához biztosítja a legfontosabb uniós keretet.
A szervezeteknek a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) való önkéntes részvételéről szóló 1221/2009/EK rendelet	Az EMAS rendelet arra vonatkozó tájékoztatást tartalmaz, hogy az EMAS követelményeit a közbeszerzési eljárás során hogyan lehet figyelembe venni.
A fát és fatermékeket piaci forgalomba bocsátó piaci szereplők kötelezettségeinek meghatározásáról szóló 995/2010/EU rendelet	A fatermékekre vonatkozó rendelet az Unió piacára kerülő fatermékek jogszerűségének biztosításához szolgáltat keretet.
Az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól szóló 2012/19/EU irányelv	Az irányelv előírja az elektromos és elektronikus berendezések hulladékainak szelektív gyűjtését, kezelését és hasznosítását, valamint a

	kialakításukra vonatkozóan is megfelelő követelményeket határoz meg.
Az egyes veszélyes anyagok elektromos és elektronikus berendezésekben való alkalmazásának korlátozásáról szóló 2011/65/EK irányelv	Meghatározza az elektromos és elektronikus berendezések gyártóira, importőreire és forgalmazóira vonatkozó, az irányelvben meghatározott veszélyes anyagokkal kapcsolatos követelményeket, illetve a CE-jelölésre vonatkozó szabályokat.
A vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról szóló (REACH) 1907/2006/EK rendelet	A gyártóknak egy központi nyilvántartásába regisztrálniuk kell az általuk alkalmazott vegyi anyagok tulajdonságaira vonatkozó részletes adatokat és biztonsági információkat.
A megújuló energiaforrásból előállított energia támogatásáról szóló 2009/28/EK irányelv.	Kötelező nemzeti célkitűzéseket állapít meg arra vonatkozóan, hogy a villamos energiának milyen arányban kell megújuló forrásból származnia, előírja a származási garanciára vonatkozó szabályokat, valamint a bioüzemanyagokra és folyékony bio-energiahordozókra vonatkozó fenntarthatósági kritériumokat.
A hulladékokról szóló 2008/98/EK irányelv (hulladékokról szóló keretirányelv)	Meghatározza a hulladékgazdálkodással kapcsolatos alapfogalmakat és előírja az olyan hulladékgazdálkodási alapelveket, mint például a „szennyező fizet” elve és a „hulladékhierarchia”.

HOGYAN LEHET HOZZÁJUTNI AZ EU KIADVÁNYAIHOZ?

Ingyenes kiadványok:

egy példány: az EU könyvesbolton keresztül (<http://bookshop.europa.eu>);
egynél több példány vagy poszterek/térképek: az Európai Unió képviselétől (http://ec.europa.eu/represent_hu.htm); nem uniós országokban a delegációktól (http://eeas.europa.eu/delegations/index_hu.htm); a Europe Direct szolgálatától (http://europa.eu/europedirect/index_hu.htm) vagy a 00 800 6 7 8 9 10 11 telefonszámon (az EU-n belül bárholonnan ingyenesen hívható) (*).

(*) A tájékoztatás ingyenes, az esetek többségében a telefonszám is ingyen hívható (bár előfordulhat, hogy egyes szolgáltatók, telefonfülkék és szállodák díjat számítanak fel).

Megvásárolható kiadványok:

az EU Bookshop webhelyen keresztül (<http://bookshop.europa.eu>).

Megvásárolható előfizetések:

az Európai Unió Kiadóhivatalának értékesítési ügynökein keresztül (http://publications.europa.eu/others/agents/index_hu.htm).